

Bu kitaba sığmayan daha neler var!

Karekodu okut, bu kitapla
ilgili EBA içeriklerine ulaş!

Anlatımlı
Videoları
eBa
Çözüm
ideoları
www.eba.gov.tr
rs Anlatım
ideoları
an Seçmeli
ular

Teknoloji Yolculuğumuz

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

FOTOĞRAFTA PERSPEKTİF

10 DERS MATERYALI

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI

FOTOĞRAFTA PERSPEKTİF

10
DERS
MATERYALI

ISBN 978-975-11-6323-3

Bandrol Uygulamasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin Beşinci Maddesinin
İkinci Fıkrası Çerçevesinde Bandrol Taşınması Zorunlu Değildir.

MESLEKİ VE TEKNİK ANADOLU LİSESİ

GRAFİK VE FOTOĞRAF ALANI
FOTOĞRAF DALI

FOTOĞRAFTA PERSPEKTİF 10 Ders Materyali

YAZARLAR

Elif ÖZTUNALI DEMİR

Fatma Şule ERKÖSE

Keziban İŞENGER

Suna AYDIN

MİLLÎ EĞİTİM BAKANLIĞI YAYINLARI..... 7948
YARDIMCI VE KAYNAK KİTAPLAR DİZİSİ..... 1876

Her hakkı saklıdır ve Millî Eğitim Bakanlığına aittir. Ders materyalinin metin, soru ve şekilleri kısmen de olsa hiçbir surette alınıp yayımlanamaz.

HAZIRLAYANLAR

Dil Uzmanı
Sevinç ÇİFTGÜMÜŞ

Program Geliştirme Uzmanı
Seçkin Seçil BAŞARAN

Ölçme ve Değerlendirme Uzmanı
Neslihan KOSER

Rehberlik Uzmanı
Hanife ALPASLAN

Görsel Tasarım Uzmanı
Elsa ALÇAM BALIK

ISBN: 978-975-11-6323-3

Millî Eğitim Bakanlığının 24.12.2020 gün ve 18433886 sayılı oluru ile Meslekî ve Teknik Eğitim Genel Müdürlüğünce ders materyali olarak hazırlanmıştır.

İSTİKLÂL MARŞI

Korkma, sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilâl!
Kahraman ırkıma bir gül! Ne bu şiddet, bu celâl?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helâl.
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim, bendimi çiğner, aşarım.
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garbın âfâkını sarmışsa çelik zırhlı duvar,
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
Medeniyet dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş, yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın;
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri toprak diyerek geçme, tanı:
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehit oğlusun, incitme, yazıktır, atanı:
Verme, dünyaları alsan da bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkırarak toprağı sıksan, şüheda!
Cânı, cânânı, bütün varımı alsın da Huda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin mabedimin göğsüne nâmahrem eli.
Bu ezanlar -ki şehadetleri dinin temeli-
Ebedî yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecd ile bin secde eder -varsa- taşım,
Her cerîhamdan İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-ı mücerret gibi yerden na'sım;
O zaman yükselerek arşa değer belki başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilâl!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helâl.
Ebediyen sana yok, ırkıma yok izmihlâl;
Hakkıdır hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır Hakk'a tapan milletimin istiklâl!

Mehmet Âkif Ersoy

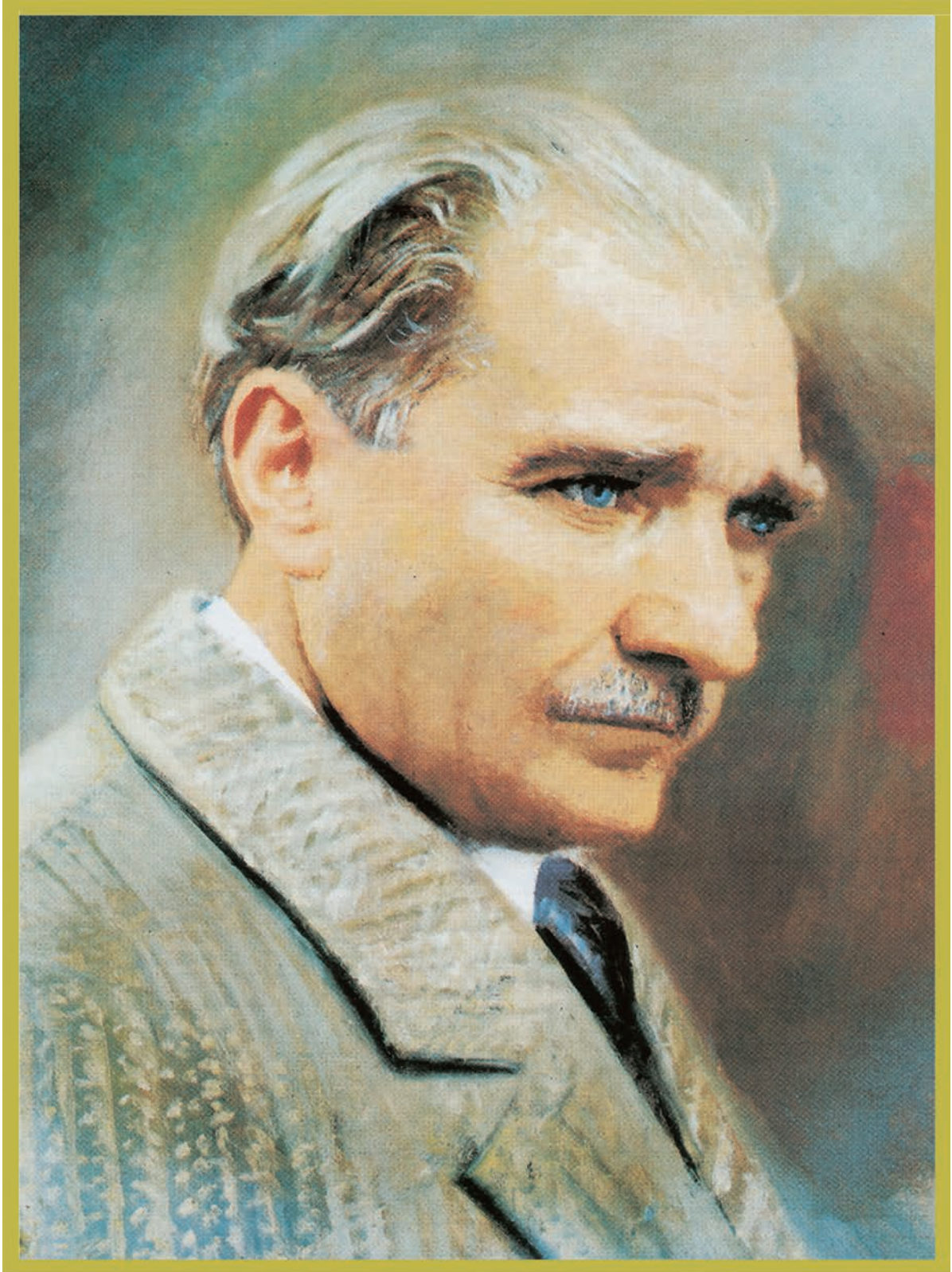
GENÇLİĞE HİTABE

Ey Türk gençliği! Birinci vazifen, Türk istiklâlini, Türk Cumhuriyetini, ilelebet muhafaza ve müdafaa etmektir.

Mevcudiyetinin ve istikbalinin yegâne temeli budur. Bu temel, senin en kıymetli hazinendir. İstikbalde dahi, seni bu hazineden mahrum etmek isteyecek dâhilî ve hâricî bedhahların olacaktır. Bir gün, istiklâl ve cumhuriyeti müdafaa mecburiyetine düşersen, vazifeye atılmak için, içinde bulunacağın vaziyetin imkân ve şeraitini düşünmeyeceksin! Bu imkân ve şerait, çok namüsaid bir mahiyette tezahür edebilir. İstiklâl ve cumhuriyetine kastedecek düşmanlar, bütün dünyada emsali görülmemiş bir galibiyetin mümessili olabilirler. Cebren ve hile ile aziz vatanın bütün kaleleri zapt edilmiş, bütün tersanelerine girilmiş, bütün orduları dağıtılmış ve memleketin her köşesi bilfiil işgal edilmiş olabilir. Bütün bu şeraitten daha elîm ve daha vahim olmak üzere, memleketin dâhilinde iktidara sahip olanlar gaflet ve dalâlet ve hattâ hıyanet içinde bulunabilirler. Hattâ bu iktidar sahipleri şahsî menfaatlerini, müstevlîlerin siyasî emelleriyle tevhit edebilirler. Millet, fakr u zaruret içinde harap ve bîtap düşmüş olabilir.

Ey Türk istikbalinin evlâdı! İşte, bu ahval ve şerait içinde dahi vazifen, Türk istiklâl ve cumhuriyetini kurtarmaktır. Muhtaç olduğun kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur.

Mustafa Kemal Atatürk

MUSTAFA KEMAL ATATÜRK

İÇİNDEKİLER

DERS MATERYALİNİN TANITIMI 12

1. ÖĞRENME BİRİMİ: FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI

1.1. NESNELERİN FOTOĞRAFI	16
1.1.1. Üç Boyutlu Geometrik Formlar	17
1.1.2. Geometrik Formlu Kompozisyonlar	17
1. ETKİNLİK	20
1.1.3. Nesnelerin Geometrik Formlarla Benzerliği	21
1.1.4. Nesnelerin Geometrik Formlarla İlişkilendirilmesi	22
2. ETKİNLİK	24
3. ETKİNLİK	25
1.1.5. Ortam Koşullarına Göre Nesnelerin Fotoğraflarının Çekilmesi ..	26
1. UYGULAMA	27
1.2. FARKLI BAKIŞ AÇILARI İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ	28
4. ETKİNLİK	31
1.2.1. Farklı Bakış Açıklarına Göre Nesne Görünümleri	32
1.2.2. Farklı Bakış Açılılarıyla Çekilmiş Fotoğraflar	33
1.2.3. Bakış Açısının Algısal Etkisi	36
1.2.4. Algıda Rengin Etkisi	37
1.2.5. Bakış Açısının Perspektif Etkisi	39
1.2.6. Cephe Çekimi ve Perspektif Etki	40
1.2.7. Alttan Çekim ve Perspektif Etki	41
1.2.8. Üstten Çekim ve Perspektif Etki	42
1.2.9. Bakış Açıklarına Göre Aydınlatma Yönlerinin Ayarlanması	43
5. ETKİNLİK	49
2. UYGULAMA	50
3. UYGULAMA	51
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	52

2. ÖĞRENME BİRİMİ: PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

2.1. TEK, ÇİFT VE ÜÇ KAÇIŞ NOKTALI PERSPEKTİFE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKİMİ	56

2.1.1. Fotoğrafta Kullanılan Perspektif Çeşitleri	60
1. ETKİNLİK	64
2.1.2. Kaçış Noktalarına Göre Çizgisel (Doğrusal) Perspektif Çeşitleri	65
2. ETKİNLİK	71
2.1.3. Perspektif Çizim Tekniklerini Bilmenin Önemi	72
3. ETKİNLİK	73
1. UYGULAMA	74
2.2. PERSPEKTİF ETKİSİ İLE FOTOĞRAFTA VURGU	76
2.2.1. Perspektif Etkide Işığın Rolü	78
2.2.2. Alan Derinliğinin Perspektife Etkisi	81
2.2.3. Objektif Özelliklerinin Perspektif Etkisi	83
4. ETKİNLİK	86
2.2.4. Çizgilerin Kullanımı	87
2.2.5. Ön Planın Vurgulanması	89
2.2.6. Çerçevelerin Kullanılması	90
2.2.7. Renk İlişkilerinin Kullanılması	91
2.2.8. Fotoğrafta Vurgu	92
5. ETKİNLİK	94
2. UYGULAMA	95
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	96

3. ÖĞRENME BİRİMİ: PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

3.1. MİMARİ FOTOĞRAF	100
3.1.1. Mimari Fotoğrafın Kullanım Alanları	101
3.1.2. Mimari Fotoğrafçı	102
3.1.3. Mimari Fotoğrafın Önemi	103
3.1.4. Mimari Fotoğrafta Perspektifin Önemi	104
1. ETKİNLİK	108
3.1.5. Mimari Fotoğrafta Perspektif Bozulma	109
3.1.6. Perspektif Kontrollü Kamera ve Objektifler	109
3.1.7. Mimari Fotoğrafta Hava Fotoğrafçılığı	114
3.1.8. Mimari Fotoğrafta Olması Gereken Özellikler	117
3.1.9. Mimari Fotoğraf Çekimleri	118

3.1.10. Mimari Fotoğraflar.....	127
2. ETKİNLİK	132
1. UYGULAMA	133
2. UYGULAMA	134
3.2. SANAYİ (ENDÜSTRİ) FOTOĞRAFI	135
3.2.1. Sanayi Fotoğrafı Konuları	136
3.2.2. Sanayi Fotoğrafının Önemi	140
3.2.3. Sanayi Fotoğrafının Özellikleri	141
3.2.4. Sanayi Fotoğrafçısının Özellikleri.....	142
3.2.5. Sanayi Fotoğrafının Kullanım Alanları	145
3.2.6. Sanayi Fotoğrafçılığında Güvenlik Tedbirlerinin Alınması ...	145
3. ETKİNLİK	147
4. ETKİNLİK	147
3. UYGULAMA	148
4. UYGULAMA	149
3.3. ARKEOLOJİK FOTOĞRAF	150
3.3.1. Arkeolojik Fotoğrafın Önemi.....	151
3.3.2. Arkeolojik Fotorafta Hava Fotoğrafçılığının Önemi	152
5. ETKİNLİK	153
3.3.3. Arkeolojik Fotorafta Su Altı Fotoğrafçılığının Önemi	154
3.3.4. Arkeolojik Fotorafta Makro Fotoğrafçılığın Önemi	155
3.3.5. Arkeolojik Değere Sahip Fotoğraflar.....	156
3.3.6. Konularına Göre Kazı Alanlarının Fotoğraflanması.....	157
3.3.7. Arkeolojik Fotorafta Estetik Bakış Açısı	159
6. ETKİNLİK	167
5. UYGULAMA	168
6. UYGULAMA	169
ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	170
EK 1.....	172
CEVAP ANAHTARI.....	177
KAYNAKÇA	178

DERS MATERYALİNİN TANITIMI

Öğrenme birimi numarasını gösterir.

Öğrenme birimi temel kavramlarını gösterir.

Konu başlığını gösterir.

KONULAR

1.1. NESNELERİN FOTOĞRAFI
1.2. FARKLI BAKIŞ AÇILARI İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

TEMEL KAVRAMLAR

- Geometrik formlar
- Ortam koşullarına göre ışık ve makine ayarları
- Bakış açısının algısal etkisi
- Bakış açısının perspektif etkisi
- Bakış açılarının göre aydınlatma yönleri
- Farklı açılardan (cephne, alt ve üst) fotoğraf çekimleri

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Farklı bakış açıları ve aydınlatma yönleriyle geometrik form ve nesnelere fotoğraf çekimi
- Fotoğraf makinesi ile ilgili ayarları yaparak nesnelere üç farklı açıdan (cephne, alt ve üst) fotoğraf çekimlerini yapabileceğini

1. İki boyutlu şekiller, üç boyutlu formlar denilince ne anlıyorsunuz? Örneklerle açıklayınız.
2. Bakış açısı ile ifade edilene ne olabilir? Düşüncelerinizi belirtiniz.
3. Bakış açısı nesnelere gözünüzden ve algılarınızdan değişebilir mi? Bununla ilgili düşüncelerinizi belirtiniz.

Öğrenme birimi adını gösterir.

Hazırlık çalışmalarını gösterir.

Karekod okuyucu ile taratılarak resim, video, animasyon, soru ve çözümleri gibi ilave kaynaklara ulaşılabilir. Detaylı bilgi için <http://kitap.eba.gov.tr/karekod>

Öğrenme biriminde neler öğrenileceğini gösterir.

Ölçme ve değerlendirme sayfasını gösterir.

Dereceli puanlama anahtarını gösterir.

2. ÖĞRENME BİRİMİ: PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

A) Aşağıdaki cümlelerde (...) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

- (...) Fotoğrafta derinlik hissi oluşturabilmek için perspektiften yararlanılır.
- (...) Ufuk çizgisinin konumu gözümüzün bulunduğu konumla doğrudan ilişkilidir.
- (...) Kaçan çizgilerin bir noktada birleşiyormuş gibi görünmesine küresel perspektif denir.
- (...) Fotoğrafta perspektif yükselme, hava perspektifi ile ilgili bir durumdur.
- (...) Yumuşak ışıkta çekilen fotoğrafta perspektif etkisi geniş açıyla objektif kullanılır.

B) Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olan ile doldurunuz.

sert ışık	bakış noktası	çift kaçış noktası
perspektif etkisi	ufuk çizgisi	alan derinliği

- Kaçan çizgilerin üzerinde birleştiği noktaya kaçış noktası denir.
- Gözden uzaklaşan çizgiler, perspektifte iki farklı noktada birleşir.
- Dramatik etkili fotoğrafta derinlik etkisi oluşturmada daha çok tercih edilir.
- Fotoğrafta azaltılan konuyu ön plana çıkararak perspektif etkisini artırır.
- Ön planı vurgulamak ve çizgileri kullanmak fotoğrafta vurgu ve sağlar.

C) Aşağıdaki sorulara dikkatlice okuyarak doğru cevabı işaretleyiniz.

11. Perspektifte ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- Ufuk çizgisinin konumu, bakış noktasının yerine göre değişir.
- Kaçan çizgiler gözden uzaklaşıkça birleşiyormuş gibi görünür.
- Gözden uzaklaşık nesnelere boyutları küçülmüş gibi algılanır.
- Gözden uzaklaşık nesnelere renkleri giderek canlılığı yitirir.
- Gözden uzaklaşık nesnelere yakınlıklarına göre daha büyük görünür.

96 Fotoğrafta Perspektif

ÖLÇÜTLER	DERECELER				Alınan Puan
	1 (Geliştirilebilir)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok İyi)	
Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen öğeleri seçebilme ve kompozisyon kurabilme.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen öğeleri seçememiş, kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen öğeleri seçmiş ama etkili kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen öğeleri seçmiş ama etkili kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen öğeleri seçmiş, etkili kompozisyon kurabilmiş.	
Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlayabilme, ışığı uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapabilmemesi.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlayamamış, ışığı uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış ama enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış ama enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış ve enstantane ayarlarını yapmış.	
Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamaması ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamaması.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamamış ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamamış.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamış ama çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamamış.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamış ama çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamamış.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamış ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapmış.	
Çekilen fotoğrafları halihazırda bulunan bilgisayara aktarabilme.	Çekilen fotoğrafları halihazırda bulunan bilgisayara aktaramamış.	Çekilen fotoğrafları halihazırda bulunan bilgisayara aktarmış.	Çekilen fotoğrafları halihazırda bulunan bilgisayara aktarmış.	Çekilen fotoğrafları halihazırda bulunan bilgisayara aktarmış.	
Makinenin temizliğine özen göstermemesi, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışamaması.	Makinenin temizliğine özen göstermemiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışamamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş ama grup ile veya bireysel olarak verimli çalışamamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş ama grup ile veya bireysel olarak verimli çalışamamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	
Aptatama	Öğekten alınacak en yüksek puan 20, en düşük puan 5'tir. Puan 1-5 arası "Geliştirilebilir", 6-10 arası "Orta", 11-15 arası "İyi", 16-20 arası "Çok İyi" olarak değerlendirilebilir. Öğrencinin aldığı puanın 5 ile çarpılması sonucu 100 lük skaleleme yapılır. (Örnek: 20x5=100)				Toplam Puan

NOT: Örnekle hazırlanmıştır. Öğrenci ortalamasına göre düzenlenebilir.

174 Fotoğrafta Perspektif

Öğrenme birimi
adını gösterir.

Bilgi kutusunu
gösterir.

Konu
başlığını
gösterir.

PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

Fiziksel dünya; eni, boyu ve derinliği ile üç boyutlu bir ortam olarak algılanır. Fotoğraf ise üç boyutlu gerçek dünyanın iki boyutlu fotoğraf karesine aktarır. Fotoğrafın derinlik boyutu olmamasına rağmen insan beyni görüntüyü anlamak için üç boyutu da algılamak ister. Dolayısıyla tıpkı sanataında okuduğu gibi fotoğrafta da üçüncü boyutu yani derinlik hissi iki boyutlu yüzeye aktarabilmek için ışık kullanmasını yani sıra perspektif ve görsel algıdan faydalanır.

2.1. TEK, ÇİFT VE ÜÇ KAÇIŞLI PERSPEKTİFE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Fotoğrafta perspektif, demirik algısını tanımlamak amacıyla kullanılır. Fotoğraftaki derinlik hissi fotoğrafın gerçeklikle olan ilişkisi bakımından önemlidir. Bir fotoğrafta perspektif etkinin olması ya da olmaması durumu, tamamen fotoğrafta elde edilmek istenen sonuçla ilgilidir.

İnsan gözü baktığı açığa göre nesnelerin farklı yüzeylerini görür. Bu durum, nesnelerin konumunun "yüksek göz" denilen ve göz hizasından geçiş verseydik çizginin altında, üstünde ya da hizasının da olmasına göre değişir. Aynı zamanda nesnelere, gözden uzaklaştıkça gerçek boyutları değişmemesine rağmen küçülmüş gibi algılanır. Farklılık da canlılıklarını yitir. Birbirine paralel duran yüzeyler ya da çizgilerse gözden uzaklaştıkça birbirine yaklaşıyor gibi algılanır. İnsan beyninde oluşan bu görsel algı yanlışlamasına **perspektif** denir.

Etkili ve anlamlı güçlü bir fotoğraf çekilebilmek için perspektiften yararlanılır. Perspektif kullanımını estetik ve sanatsal fotoğraflar çekiminde önemli rol oynar. Perspektif etkili fotoğraflar çekimlerinde nesnelerin çekim açısı (bakış açısı), obje ile fotoğrafçının mesafesi, kullanılacak objektif, ışığın durumu gibi öğelerin etkisi önemlidir.

Görsel 2.1'deki fotoğrafta mekânsal sergiyi ve insan ölçeğini kadrajla yerleştirmek için fotoğrafçı perspektiften yararlanmıştır. Fotoğrafçının dikey kadraj tercih etmesi perspektifte derinlik hissi artırır.

PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

BİLGİ KUTUSU

Perspektif etki sağlanan fotoğraftaki derinlik hissi, fotoğrafa bakan kişiye gerçek bir sahnenin önünde duruyormuş izlenimi verir. Perspektif etkiye sahip olmayan fotoğraflar ise mesajlarını daha çok grafiksel ve düzlemsel görünüşlerle izleyiciye iletir.

Görsel 2.2: Farklı bakış açıları ile çekilmiş fotoğrafta perspektif etki

Görsel 2.3: Fotoğrafta perspektif

Fotoğrafta perspektif etki oluşturabilmeyen çok çeşitli yöntemleri olsa da sanatın tüm görsel alanlarında önemli bir rolü olan perspektifin dört temel öğesi bulunur: resim düzlemi, ufuk çizgisi, bakış noktası (açısı) ve kaçış noktaları.

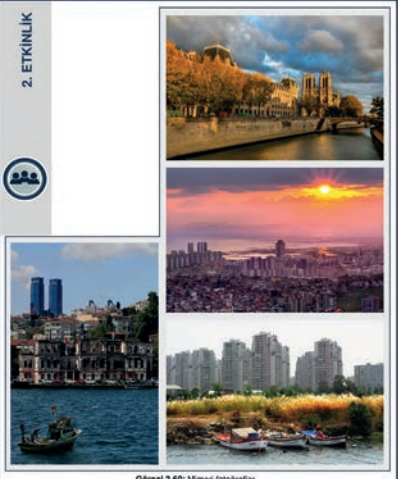
Etkinlik sayfasını
gösterir.

Uygulama sayfasını
gösterir.

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

2. ETKİNLİK

Görsel 3.60: Mimari fotoğraflar

Görsel 3.60'daki mimari fotoğrafları inceleyerek fotoğrafları hangi açılarından ve hangi kullanılmayan alanları için çekildiğini belirleyiniz.

- Fotoğrafların kullanım alanlarını ve açıklarını belirledikten sonra sizler de aynı kullanım alanları için fotoğraf çekimi yapınız.
- Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta paylaşınız ve fotoğraflar arasında konuşma üzerine uygun olanı seçiniz.

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Mimari Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanları perspektifle uygun biçimde ayarlayarak mimari fotoğraflar çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak çevrenizden seçtiğiniz bir mimari yapıyı (camli, çehme, anıt, gökdelen, ev vb.) farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle fotoğraflarınız çekiniz.

Araç Gereç

- Fotoğraf makinesi
- Objektif
- Tripod
- Bilgisayar

İşlem Basamakları

- İş sağığı ve güvenliğini tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
- Çekim yapacağınız mimari yapıyı belirleyiniz.
- Çekim için alınması gereken izniler varsa planlamasını yapıp iznileri alınız.
- Mimari yapıya gelen doğal ışığın geliş açısını ve çekim saatini tespit ediniz. Ortamdaki ışık ölçümünü yapınız.
- İşık ölçümünü yapıldıktan sonra fotoğraf makinesinin gözetmesini perspektifle uygun biçimde tripod üzerinden ayarlayınız. Belirlediğiniz açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
- Çekimler sırasında mimari yapıyı farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, dyafatım, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
- Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirilmesini yapınız.
- Fotoğraf çekimlerinizi sırasında planı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
- Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan tartışmaları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmenin tarafından belirlenmektedir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızın yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1. UYGULAMA

Not: Bu ders materyalindeki kısaltmalar uluslararası ölçü birimleri dikkate alınarak kullanılmıştır.

FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI

KONULAR

- 1.1. NESNELERİN FOTOĞRAFI
- 1.2. FARKLI BAKIŞ AÇILARI İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

TEMEL KAVRAMLAR

- Algıda renk
- Aydınlatma yönleri
- Bakış açısı
- Farklı açılardan (cephe, alt ve üst) çekimler
- Geometrik form
- Üç boyutlu formlar
- Perspektif etki

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Farklı bakış açıları ve aydınlatma yönleriyle geometrik form ve nesnelerin fotoğraf çekimi
- Fotoğraf makinesi ile ilgili ayarları yaparak nesnelerin üç farklı açıdan (cephe, alt ve üst) fotoğraf çekimlerini yapabilme

Hazırlık Çalışmaları

1. İki boyutlu şekiller, üç boyutlu formlar denilince ne anlıyorsunuz? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Bakış açısı ile ifade edilen ne olabilir? Düşüncelerinizi belirtiniz.
3. Bakış açısı nesnelerin görünüm ve algılanmalarını değiştirebilir mi? Bununla ilgili düşünceleriniz nelerdir?

İnsan doğası; varlıkları, şekilleri, formları, renkleri algılamak bir bütün hâlinde algılar. Sonra ayrıntıyı görür ve ona yönelir. Görmeyi öğrenmek için ayrıntısız, sade ve basit bakmak gerekir. Sanat eğitimi de “bakmak” ile “görmek” arasında fark vardır. Gözün neyi gördüğü değil, görüntüyü beynin nasıl algıladığı önemlidir. Bakmak gözün bir yere doğru yönelmesi, görmek ise farkına varmaktır. İnsan gözün görüş alanı içindeki her şeye bakar ama görmek, fark etmek tüm öğretileri kullanarak düşünme sürecine girmektir. Görmek bilinçli bir çaba gerektirir.

1.1. NESNELERİN FOTOĞRAFI

Şekil iki boyutludur, hacmi yoktur; biçim ise üç boyutlu ve hacimlidir. Tek yüzey şekil, çok yüzey biçimdir. Şekil genel bir görünüştür. Her biçimin bir şekli vardır. Her nesnenin de kendine özgü bir biçimi yani formu vardır. “Biçim” form kelimesinin Türkçe karşılığıdır.

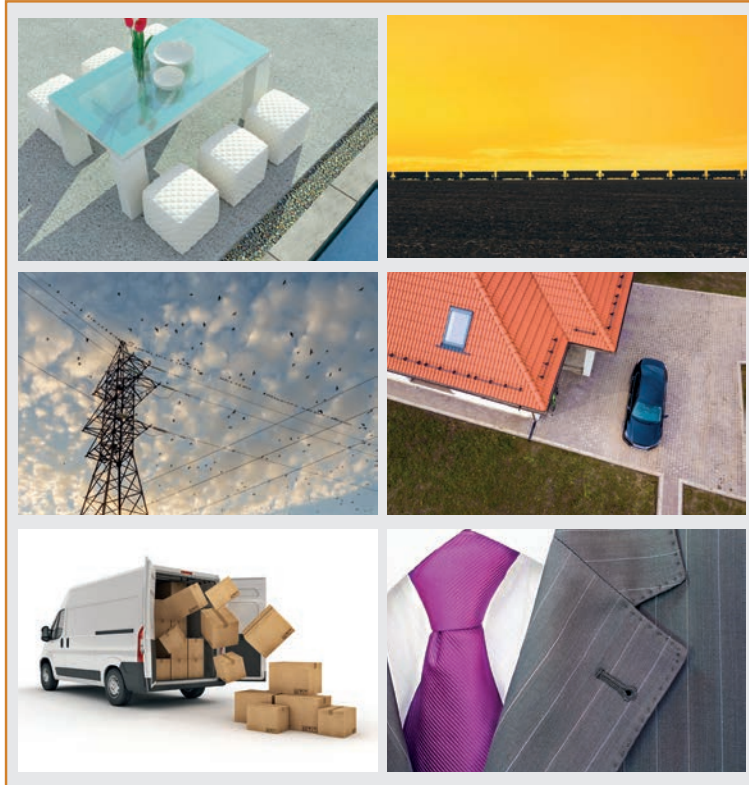
Çevremizdeki her cisim ve varlığın biçimi aslında genel hatları ile geometrik formlara benzer. Görsel 1.1’de geometrik şekillerden oluşan doğal ya da insan yapımı örnek formlar görülmektedir. Çatılar üçgen; binalar, masalar kare ya da dikdörtgenlerden oluşur.

Çevremizdeki tüm formların temelinde geometri vardır. Bir nesneyi başka bir nesneye benzetmek veya nesneyi sadeleştirmek geometrik şekillerle olur. Konu sadeleştirildiğinde farklı kompozisyonlar elde edilebilir.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafın amacı; görüneni değil, görünenin içindeki mesajı göstermektir.

Görsel 1.1: Çevremizdeki nesnelerin geometrik formlarla ilişkisi

İnsan kendisi ile yaşadığı çevre arasındaki ilişkiyi geometrik formlar sayesinde kurar (Görsel 1.2). Nesnelere geometrik formlarda görülmeye başlandığında kişinin bakış açısı değişir. Böylece nesnelere birbirinden kolaylıkla ayırt edilebilir. Bu sayede mühendislik, mimari, tasarım ve fotoğraf alanları gibi uygulama ağırlıklı alanlarda nesnelere ve özellikleri kullanılır.

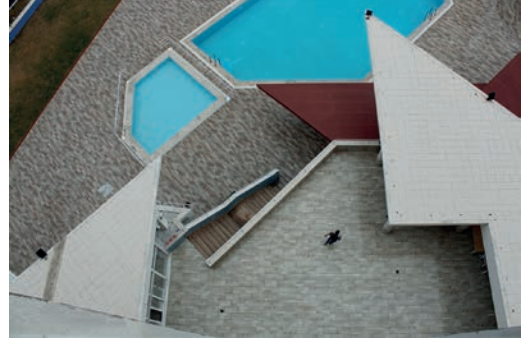
1.1.1. Üç Boyutlu Geometrik Formlar

Geometrinin insanlık tarihinde bilimsel açıdan önemli bir yeri ve kullanımı vardır. Geometrinin sanata yansması ve sanat eserlerinin geometrik şekillerden oluşması onlara estetik değerler kazandırır. Her sanat eseri, içinde geometrik bir uyum barındırır. Bu uyum belli bir oran sonucu ortaya çıkar. Bütün bu oran ve uyumun temeli matematiksel bir düzenleme ile gerçekleşir. Bu matematiksel düzenleme izleyene fotoğrafın içindeki ifadeyi, mesajı daha net iletir.

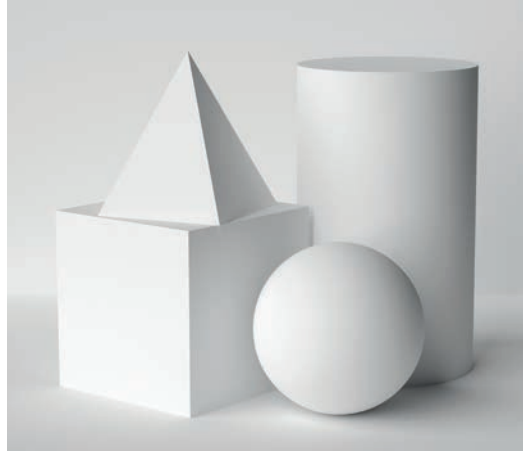
Tüm geometrik formların temelinde üç temel şekil olan üçgen, kare, daire bulunur. İki boyutlu çalışmalarda açık-koyu algısı, üç boyutlu çalışmalarda yerini ışık-gölgeye bırakır. Üç boyutlu temel geometrik formlar: küp; küre, piramit, silindir ve konidir (Görsel 1.3). Bu formlar karakter olarak birbirinden farklıdır.

1.1.2. Geometrik Formlu Kompozisyonlar

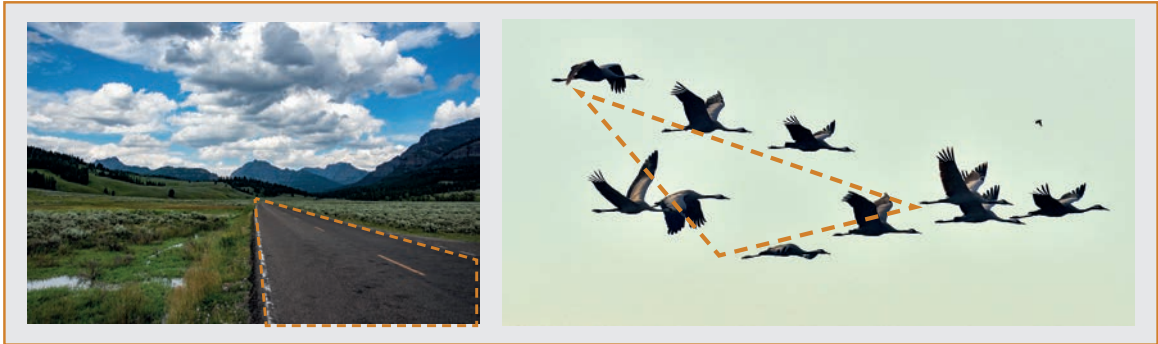
Fotoğrafçı bir mesaj iletmek istiyorsa o fotoğraf herkes tarafından anlaşılır olmalıdır. Geometrik formlu kompozisyonlar, fotoğraftaki mesajın daha kolay anlaşılmasını sağlar. Karmaşık görünen öğeler kadrageye bir düzen içinde yerleştirilirse görüntü belirginleşerek sadeleşir ve fotoğraf bütünlük kazanır. Bu nedenle fotoğrafta kompozisyonu, Görsel 1.4'teki üçgen kompozisyonlarda olduğu gibi geometrik şekillerle düşünmek gerekir. Bu fotoğrafçının bakış açısını olumlu bir şekilde etkileyerek geliştirir.

Görsel 1.2: Nesne ve geometrik form ilişkisi

Görsel 1.3: Temel geometrik formlar

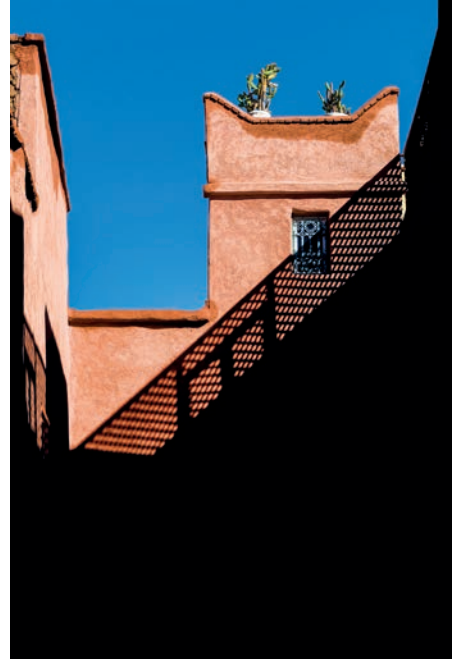

Görsel 1.4: Doğadaki geometrik formlu kompozisyonlar

Fotoğrafta üç boyutlu geometrik formlar, derinlik hissi ve hacimsel etki veren güçlü anlatımlardır (Görsel 1.5, 1.6). Bu nedenle geometrik formlarla anlatımlar daha ilgi çekicidir. Görüntüde geometrik formlar varsa dikkat formun üzerinde toplanır.

Görsel 1.5: Dairesel geometrik formların uyumu

Görsel 1.6: Işığın oluşturduğu geometri

Fotoğraflarda yer alan çizgiler, şekiller, desenler fotoğrafın içinde doğal ve belirgin şekilde görülebildiği gibi objeler tarafından imgesel olarak da oluşturulmuş olabilir (Görsel 1.7, 1.8). Bu geometrik şekiller ile fotoğrafın özündeki etkileşim, fotoğrafın geometrisini oluşturur.

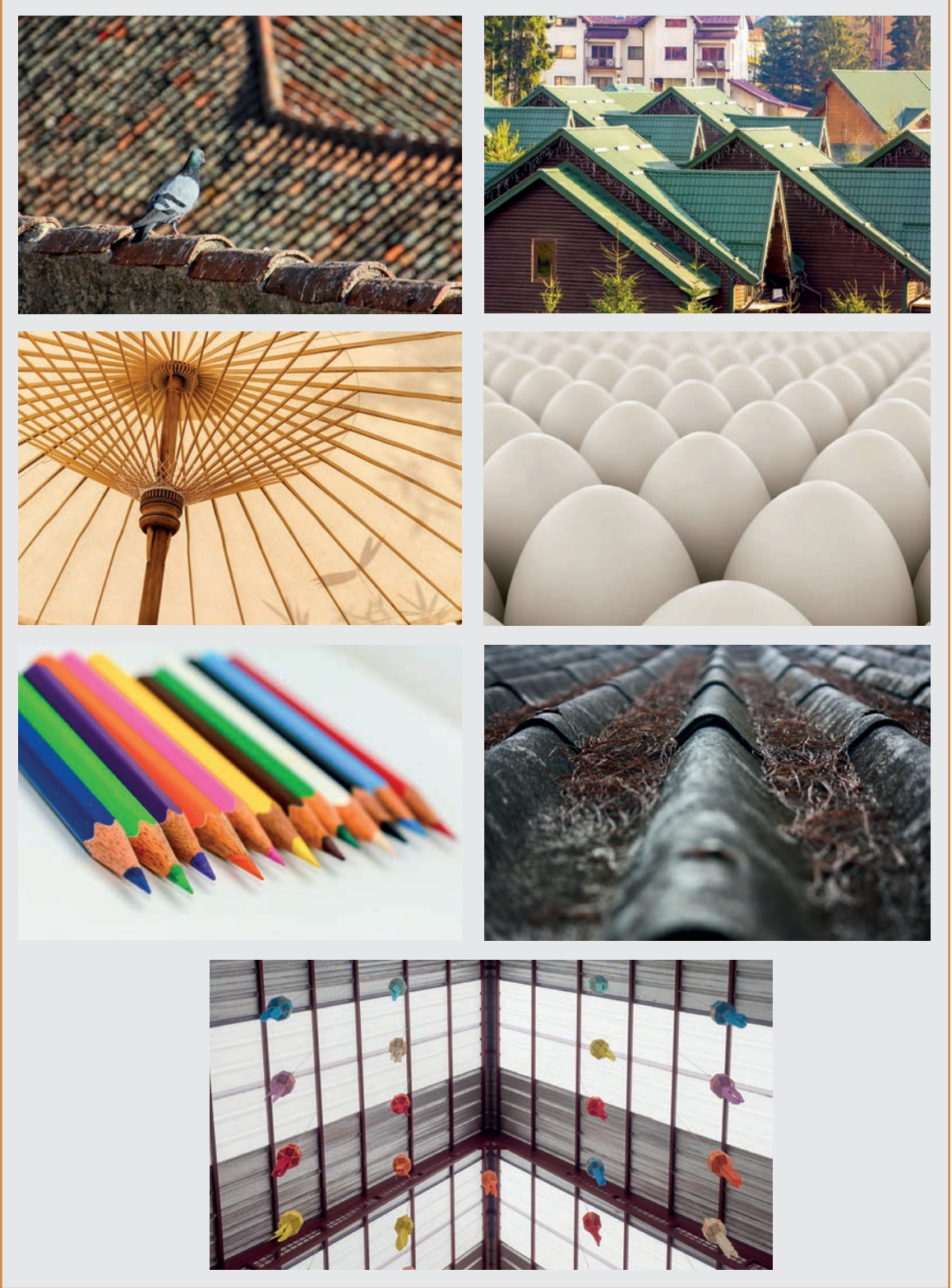

Görsel 1.7: Çizgi ve yansıma ile geometri

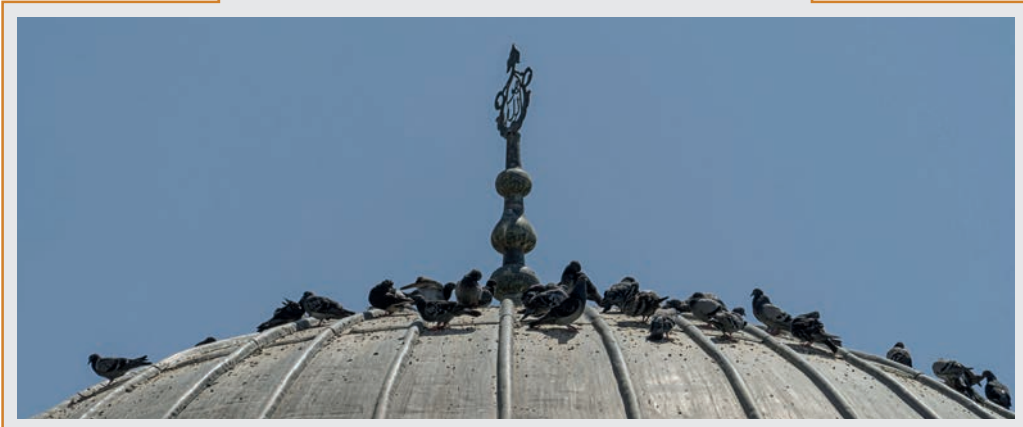
Görsel 1.8: Çizgisel geometri

Görsel 1.9'da olduğu gibi fotoğrafı çekilecek olan nesnelere yan yana veya art arda duruyorsa bunlara farklı uzaklıklar verilerek fotoğrafta derinlik hissi oluşturulabilir.

Görsel 1.9: Fotoğrafta ritim ögesi ile oluşturulan geometrik derinlik

1. ETKİNLİK

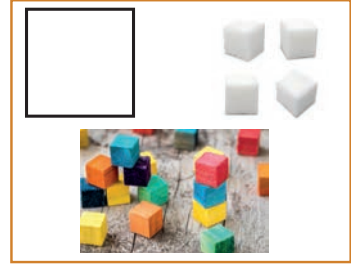
Görsel 1.10: Geometrik şekillerin kullanımıyla çekilmiş fotoğraflar

Görsel 1.10'daki farklı geometrik şekillerden yararlanılarak çekilmiş fotoğraf örneklerini inceleyiniz. Sizler de bu örnekleri göz önünde bulundurarak çoklu öğelerin bulunduğu fotoğraf çekimleri yapınız.

- Çoklu varlıkların bulunduğu konuları tespit ediniz.
- Çekimleriniz sırasında kompozisyonlarınızı oluştururken çoklu öğeleri iki boyutlu geometrik şekillerle ilişkilendiriniz.
- Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta inceleyiniz.
- Çalışmalarınız sırasında doğaya ve çevreye zarar vermeyiniz.

1.1.3. Nesnelerin Geometrik Formlarla Benzerliği

Kare ve Küp: Güncel Türkçe Sözlük'e göre **kare** "kenarları ve açıları eşit olan dörtgen"dir. 4 köşesi ve 4 kenarı vardır. Karenin üç boyutlusuna **küp** denir. Zekâ küpü, kesme şeker ve zar küpe benzeyen nesnelere dir. Küp sadece yatay ve dikey hareket gösterir. Sabit ve değişmez olduğu için güveni, uysallığı ve sadeliği sembolize eder (Görsel 1.11).

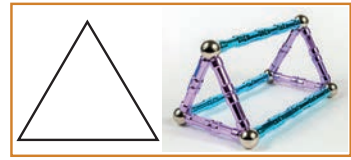
Görsel 1.11: Kare formlar

Dikdörtgen ve Dikdörtgen Prizma: Açılırları dik, karşılıklı kenarları birbirine eşit ve paralel olan dörtgenlere **dikdörtgen** denir. 4 köşesi ve 4 kenarı vardır. Dikdörtgenin üç boyutlusuna **dikdörtgen prizma** denir. Kibrit kutusu, masa, tuğla gibi nesnelere dikdörtgen prizmaya örnek verilebilir. Dikdörtgen sağlamlığı ve dengeyi çağrıştırır (Görsel 1.12).

Görsel 1.12: Dikdörtgen formlar

Üçgen ve Üçgen Prizma: Güncel Türkçe Sözlük'e göre **üçgen** "üç tepe noktası, üç açısı, üç kenarı olan geometri biçimi"dir. Üçgenin üç boyutlusuna **üçgen prizma** denir. Alt ve üst yüzeyleri eş üçgen bölgelerden ve yan yüzleri de dikdörtgenlerden oluşan prizmadır. Üçgen, hareket ve eşitsizliğin sembolüdür. Prizma; tabanı üzerinde durduğunda dengeyi, yukarı doğru daralması ile de eşitsizliği sembolize eder (Görsel 1.13).

Görsel 1.13: Üçgen formlar

Piramit: Güncel Türkçe Sözlük'e göre **piramit** "tepeleri ortak bir noktada birleşen, tabanları da herhangi bir çokgenin birer kenarı olan üçgenlerden oluşmuş cisim"dir. Düz yüzeylere sahiptir. Gözü yukarı çeken hareket özelliği vardır (Görsel 1.14).

Görsel 1.14: Piramit formlar

Daire ve Küre: Güncel Türkçe Sözlük'e göre **daire** "bir çemberin içinde kalan düzlem parçası"dır. Dairenin kenarı ve köşesi yoktur. Dairenin üç boyutlusuna **küre** denir. Top, trafik ışıkları, duvar saati gibi nesnelere küre ve daireye örnek verilebilir. Daire hareketsizdir, genişlik hissi verir (Görsel 1.15).

Görsel 1.15: Daire formlar

Küre; bütün noktaları merkezden aynı uzaklıkta bulunan bir yüzle sınırlı, hareketli bir form olmakla beraber dengeli bir cisimdir. Küre, bakışı doğrudan merkezde yoğunlaştırır.

Silindir: Güncel Türkçe Sözlük'e göre **silindir** "alt ve üst tabanları birbirine eşit dairelerden oluşan, bir nesnenin eksenini dikey olarak kesen, birbirine paralel iki yüzeyin sınırladığı cisim"dir. Silindirin üç yüzü vardır, ayrıtı ve köşesi yoktur. Birbirine eşit alt ve üst yüzleri ile eğri yan yüzü bulunur. Görsel 1.16'daki gibi borular, boya rulosu, konserve kutuları, boya kutuları nesnelere silindire örnek verilebilir. Silindir, devamlılık hissi uyandırır.

Görsel 1.16: Silindir formlar

1.1.4. Nesnelerin Geometrik Formlarla İlişkilendirilmesi

Geometrik yapı, konunun anlatım olanaklarını çoğaltan yeni bir ifade biçimidir. Doğada var olan geometriye göre düzenlenen ya da tasarlanan fotoğraf, matematiksel düzenlemelerle oluşturulur. Fotoğrafçı nesnelere yeni anlamlar yükler, farklı düşünerek farklı etkilere ulaşır. Böylelikle geometrinin çok boyutlu dünyası ortaya çıkar. Geometrik yapılar çevrede her yerde görülebilir. Binalar, pencereler, masalar, bardaklar, arabalar geometrik şekildedir (Görsel 1.17, 1.18).

Ayrıntıların fazla, içinde buldukları ortam karmaşık olsa da gözlenen form ya da nesnelerin temel şeklini görebilmek, soyutlayabilmek gerekir. Bu da ancak formun temel şeklinin en yakın geometrik formlara dönüştürülmesiyle olur. Nesnelere geometrik formlarda görebilme kişilere uygulamada kolaylık sağlar. Etkileyici fotoğraflar çekebilmek için fotoğrafta geometriyi iyi kullanmak gerekir. Geometrik kompozisyonlar fotoğrafı sıradanlıktan kurtarır ve sanatsal etki kazandırabilir. Temel geometrik nesne, formlarla oluşturulan kompozisyonlarda sınırsız olasılık bulunur.

Görsel 1.17: Mimaride geometrik formlar

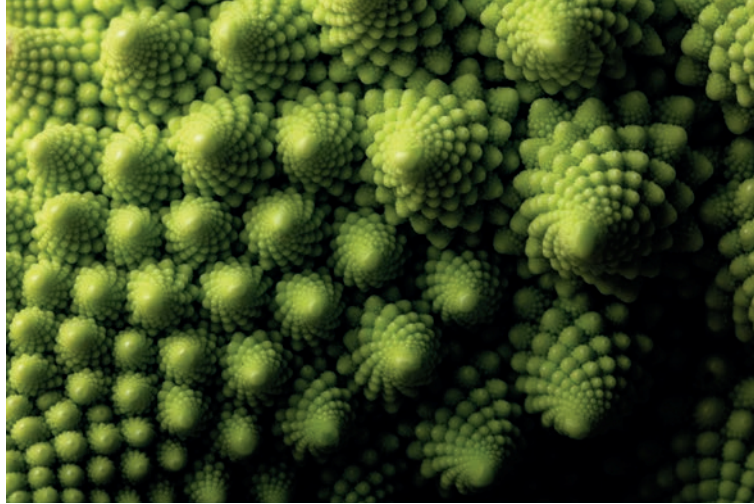

Görsel 1.18: Doğada geometri

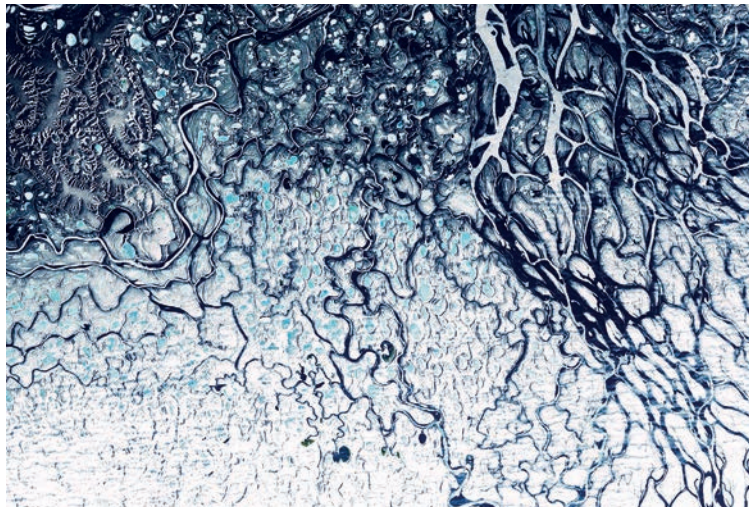
Konuya karar verildikten sonra etkileyici fotoğraflar için kurallara uygun çok sayıda fotoğraf çekilmelidir. Doğru görüntünün hatasız tespiti gerekir. Sanatçı duygularını, hayal gücünü, estetik ve kompozisyon bilgisini kullanarak düzenlemelerini yapar. Platon'un da dediği gibi "Düzensiz bir şey güzel olamaz."

Doğada nesnelere form olarak birbirine benzemez, doğa bu konuda çok zengindir. Biçimler, geometrik ve organik olmak üzere iki farklı yapıda incelenir. Organik formlar, serbest biçimlerdir. Geometrik formlar ise değişmez biçimlerdir. Fraktal, organik geometrik form örneklerinden biridir.

Herhangi bir şeklin uygun biçimde büyüyerek veya küçülerek oluşturduğu tekrar örüntülerine **fraktal** denir. Delta, kar tanesi, ağaç kabuğu, brokoli vb. fraktallara örnek verilebilir (Görsel 1.19, 1.20). Fraktallar rastgele oluştuklarından geometrik formlar gibi değişmez değillerdir. Örneğin kar tanelerinin değişken biçimlerinin oluşturduğu karmaşık şekiller fraktal özellikler taşır.

Görsel 1.19: Fraktal (brokoli)

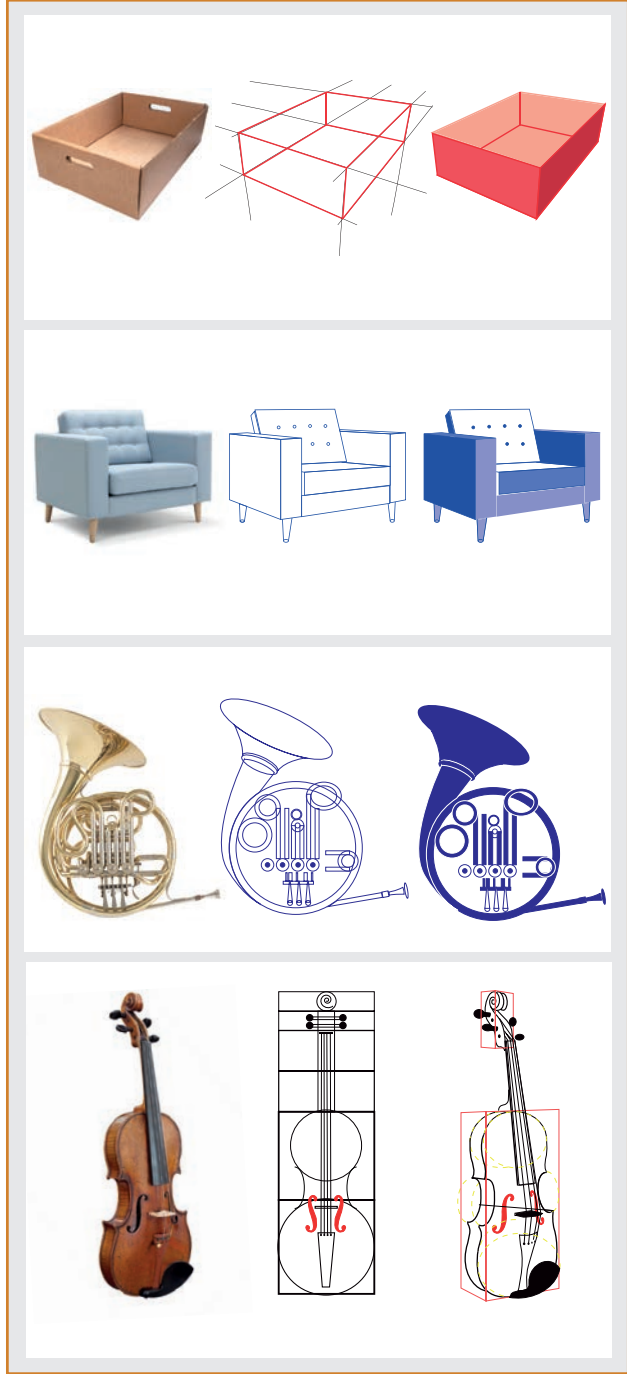

Görsel 1.20: Fraktal (delta)

Görsel 1.21'deki geometrik formları ve bu formlara benzeyen fotoğrafları inceleyiniz. Sizler de geometrik formlara benzeyen nesnelerin farklı kaynaklardan fotoğraflarını bulunuz.

- Nesne fotoğraflarının üzerine nesnelerin benzedikleri geometrik formları çiziniz.
- Geometrik formlu fotoğraflar ve çizimleriniz ile sınıfta pano hazırlayınız.
- Fotoğrafların geometrik nesnelerle benzerliğini arkadaşlarınızla tartışınız.

Görsel 1.21: Nesnelerin geometrik formlarla ilişkilendirilmesi

Görsel 1.22'deki doğal objelerin geometrik formlarla benzerliğini inceleyiniz. Geometrik formlara benzeyen doğal objeleri belirleyerek bu objelerin fotoğraflarını çekiniz.

- Çekimler sırasında kesinlikle doğal hayata zarar vermeyiniz, canlıları ürkütmeden çekim yapınız.
- Doğal obje fotoğraflarında net çekimler yapınız. Netliği sağlamak için diyafram ayarlarına dikkat ediniz.
- Doğal obje çekimlerinde flaş kullanmayınız, doğal ışık tercih ediniz.
- Çekimler sırasında objelerin üstüne kendi gölgenizi düşürmeyiniz.
- Doğadaki canlı çekimlerinde mümkün olduğunca sakın hareket ederek yaklaşınız.
- Çekim sırasında canlıya yaklaşırken hızlı çekim yapmak için gözün vizörde bulunmasına dikkat ediniz.
- Çektiğiniz fotoğraflarla sınıfta arkadaşlarınızla bir pano hazırlayınız.
- Doğal objeleri kullanarak çektiğiniz fotoğrafları geometrik formlarla ilişkilendiriniz.
- Fotoğrafların geometrik nesnelere benzerliğini arkadaşlarınızla tartışırken birbirinizin düşüncelerine saygı gösteriniz.

Görsel 1.22: Geometrik formlu doğal objeler

1.1.5. Ortam Koşullarına Göre Nesnelerin Fotoğraflarının Çekilmesi

Fotoğrafçı gözüyle bakabilmek için sabırla çalışmak ve farklı diyafram, enstantane, ISO ayarlarını kullanarak bol bol fotoğraf çekmek gerekir. Her kompozisyonun, her konunun fotoğrafı hemen çekilmemeli; kompozisyon ve konu incelenerek konuya farklı açılardan bakılmalıdır. Fotoğraf çekmeden önce ışığın nesneye geldiği yönü, kadrajı, çekim zamanını ve yerini iyi belirlemek gerekir. Etkili ama sade bir konu seçilmeli, çevredeki nesnelere önce kompozisyona odaklanılmalıdır.

Çekim öncesi belirlenen konu ve kompozisyona tüm açılardan bakılırken ışığın en iyi geldiği konum yakalanmalıdır. Fotoğraf tekniğinin geliştirilebilmesi için tek objektifle çekim yapılmamalıdır. Konu veya kompozisyona göre değişik objektifler kullanılmalıdır.

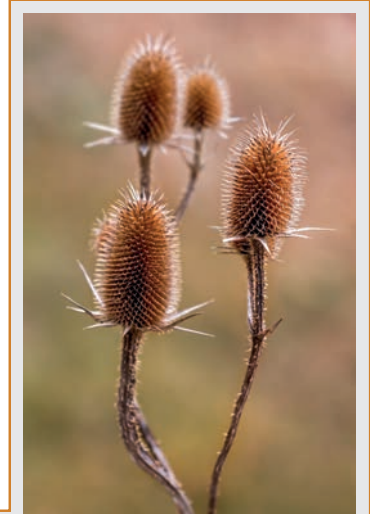
Fotoğrafçının çekim planı yaparken bazı sorular sorması gerekir. Fotoğrafçı bu soruların cevaplarını doğru verdiği takdirde istediği fotoğraf çekimini başarıyla gerçekleştirebilir. Çekime başlamadan önce sorulması gereken sorular şunlardır:

- Fotoğraf hangi amaçla (reklam, tanıtım fotoğrafı veya kişisel, stok fotoğraf vb.) çekilecek?
- Çekimde hangi tür makine ve objektif kullanılmalıdır?
- Çekimi yapılacak nesnenin türü, özelliği (ahşap, cam, metal vb.) nedir?
- Belirlenen nesne türüne göre doğal ışık mı yoksa yapay ışık mı tercih edilmelidir?
- Konuda bulunan nesne ya da nesnelerin fotoğrafları iç mekânda mı yoksa dış mekânda mı (Görsel 1.23) çekilmelidir?

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf çekerken istenmeyen nesnelere fotoğraf karesine almamak, konuya yaklaşmak, iyi bir bakış açısı yakalamak gerekir.

Görsel 1.23: İç ve dış mekânlarda çekilmiş fotoğraflar

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI

UYGULAMA ADI : Nesnelerin Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Ortam koşullarına göre ışık ve makine ayarlarını yaparak geometrik formlara benzeyen nesnelerin fotoğraflarını çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak kurduğunuz obje kompozisyonunuza uygun biçimde makinenizi ayarlayınız. Farklı ışık koşullarında fotoğraf çekimi yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Geometrik formlara benzeyen en az beş nesne
4. İki adet beyaz fon kartonu
5. Tripod
6. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyararak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Atölyenizde, pencere yakınlarında, kompozisyonu kuracağınız yeri belirleyiniz.
3. İki adet beyaz fon kartonu ile arka plan oluşturunuz. Oluşturduğunuz fonun üzerinde, geometrik formlardan en az beş tanesini kullanarak uygun kompozisyonlar hazırlayınız.
4. Fotoğraf makinesini tripoda takınız.
5. Objektifin odak uzaklığını kurduğunuz kompozisyona uygun bir şekilde ayarlayınız. Odak uzaklığınız sabit kalmalıdır.
6. Fotoğraf makinesinin diyafram, enstantane, ISO ve white balance ayarlarını iç mekânın ışık koşullarına göre ayarlayarak fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
7. İç mekân çekimlerinden sonra objektif, diyafram, enstantane, ISO değerlerini not ediniz.
8. Dış mekânda temel geometrik formlara benzeyen nesneler bulunuz. Makinenizi ortam ışık koşullarına göre ayarlayarak nesnelerin fotoğraflarını çekiniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. İç ve dış mekânda çektiğiniz nesne kompozisyonu fotoğraflarınızı sınıfta değerlendiriniz.
10. Fotoğraf çekimlerinizi planlı ve iş disiplinine uygun yapınız. Çekim bittikten sonra fotoğraf makinesi ve ekipmanı toplayarak çanta ve kılıflarına yerleştiriniz. Çekim ortamını düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "1. Kontrol Listesi" veya "1. Dereceli Puanlama Anahtarı"ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1.2. FARKLI BAKIŞ AÇILARI İLE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Duyu organları yolu ile edinilen bilginin beyinde işlenmesi **algı** olarak tanımlanabilir. Görsel bir öğeyi algılayabilmek ve anlayabilmek için öncelikli olarak “görmek” gerekir. Konu ya da olay görüldüğü anda görsel algı başlar. Görsel algı, tüm sanat dallarında olduğu gibi fotoğraf sanatı için de çok önemlidir. **Görsel algı**, gözün algıladığı bilgi ve görüntüleri yorumlama yeteneği olarak tanımlanabilir. Toplumlara ve kültürlere göre algılamada değişiklik görülür. Fotoğraf insanların görme ve algılama biçimlerini etkileyerek hayata bakış açılarını da değiştirir.

Fotoğrafta özgün bir bakış açısı yakalamak ve fotoğrafçının gözlem yeteneğini geliştirmek, görselin iyi algılanmasıyla olur. Fotoğrafçı, görsel estetik öğeleri yakalayabilmek için fotoğrafta istenmeyen, gereksiz görülen nesne ve ayrıntıları çıkarmalıdır (Görsel 1.24). Böylelikle sade bir görüntü yakalanır. Kompozisyonda sadelik, birbiri ile uyum içindeki geometrik formlar kullanılarak elde edilir. İyi bir fotoğraf sade olmalı ve izleyici fotoğrafta kendi hikayesini bulmalıdır. Fotoğrafçı, fotoğraflarına bakış açısını, kimliğini ve ruhunu kazandırdığında o fotoğrafın sanat olması için hiçbir neden yoktur.

Görsel 1.24: Fotoğrafta farklı bakış açısı

Fotoğrafta iyi konu seçiminin önemi büyüktür ama seçilen konuya nasıl bakıldığı da aynı oranda önemlidir. Doğru konu, yanlış bakış açısıyla fotoğflanırsa fotoğraf sıradanlaşabilir. İyi bir gözlem ve görme yeteneği ile farklı fotoğraflar elde edilebilir. Görsel 1.25'te olduğu gibi bir manzara, portre, herhangi bir olay veya nesne ilginç hâle getirilebilir.

Görsel 1.25: Farklı bakış açıları ile çekilmiş fotoğraflar

Fotoğrafçı, iyi fotoğraf çekebilmek için farklı bir bakış açısına sahip olmalıdır. Bakış açısını ve gözlem yeteneğini geliştirmek çok sayıda fotoğraf çekmek ve çekilmiş fotoğrafları incelemekle mümkündür. Görsel algının geliştirilmesinde renk bilgisi önemlidir. Fotoğrafın oluşum sürecinde fotoğraf makinesinin temel ayarlarını profesyonel seviyede kullanabilmek ve çekim yaparken yardımcı ekipmanlara çok iyi hâkim olmak gerekir.

Örneğin İzmir’de Saat Kulesi’nin fotoğrafı çekilmek istendiğinde herkes gibi fotoğrafçı da onu ilk gördüğü yerden çekerse fotoğrafta bir farklılık yakalayamaz. Çekim, Saat Kulesi’ne gelen binlerce ziyaretçinin yaptığı gibi sıradan bir iş hâline gelir. Bu nedenle farklı bakış açıları aramak, ilgi çekici fotoğraflar çekebilmek açısından önemlidir (Görsel 1.26, 1.27, 1.28).

Nesne, insan veya bir mimari yapının fotoğraf çekiminde sonucu etkileyecek yollar şu şekilde sıralanabilir:

- Fotoğrafın hangi amaç için çekildiği (ticari, kişisel portfolyo vb.) belirlenmelidir.
- Fotoğrafı çekilecek konu hakkında önceden araştırma yapılmalıdır.
- Fotoğrafı çekilecek nesne ya da konu net bir şekilde belirlenmelidir. Zaman, mekân ve nesnenin açısı göz önüne alınarak önceden değerlendirilmelidir.
- Belirlenen konu etrafında birden fazla açı denenmelidir.
- Konuya ne kadar yaklaşılabileceği belirlenmelidir.
- Konuya uygun objektif belirlenmelidir.
- Farklı diyafram, enstantane, ISO, beyaz dengesi değerleri ile konunun fotoğrafı çekilmelidir.
- Fotoğrafı çekilecek konu dış mekânda ise öncesinde bir keşif gezisi yapılmalıdır. Bu keşifte belirlenen makine ve objektifler ile günün farklı saatlerinde, farklı açılardan deneme çekimleri yapılmalıdır.

Görsel 1.26: İzmir Saat Kulesi

Görsel 1.27: Gün batımı ve İzmir Saat Kulesi

Görsel 1.28: Yansıma ve İzmir Saat Kulesi

1.2.1. Farklı Bakış Açılarına Göre Nesne Görünümleri

Fotoğraf çekimleri çoğunlukla göz hizasında yapılır. Varlıkların algı ve mesajını daha etkili verebilmek için farklı bakış açıları kullanılmalıdır. Farklı bakış açılarını yakalayabilmek için fotoğraf makinesinin sadece tutulan düzeyi, açısı değiştirilerek çekim yapılmalıdır.

Fotoğrafta farklı açılar denenirken çekim zamanına bağlı olarak ışığa, konunun renklerine ve kompozisyona dikkat edilmelidir. Fotoğrafçı bazen cepheden, bazen yukarıdan aşağıya, bazen de aşağıdan yukarıya çekim gibi farklı açılar kullanabilir. Örneğin göz hizasının altında olan bir nesnenin fotoğrafı genellikle üstten bakış açısı ile çekilir.

Cepheden, alttan veya üstten çekim açıları ile fotoğraf çekildiği zaman farklı görüntüler elde edilir. Farklı açılar ile çekilen fotoğraflar sıradan fotoğraflar olmaz, bu tür çekimler izleyicilerde merak duygusu uyandırır.

Çekilecek olan konu ve nesne ne olursa olsun farklı yönlerden bakarak, bakış mesafesini değiştirerek ve çevredeki öğeleri de fotoğrafın içine katarak yeni bakış açıları bulunabilir. Farklı bakış açıları ile anlatım güçlenir, anlatımı güçlü fotoğraflar ise kişileri fotoğrafın içine çeker (Görsel 1.29).

Fotoğrafçı, fotoğrafın anlatımını güçlendirmek için konuları iyi gözlemlemelidir. Konuya farklı yönlerden bakarak farklı objektifler kullanılmalıdır.

Görsel 1.29: Farklı bakış açıları ile (cephe, üst, alt) çekilmiş nesne fotoğrafları

1.2.2. Farklı Bakış Açılılarıyla Çekilmiş Fotoğraflar

Görsel 1.30'daki fotoğraf cepheden bakış açısı, 1.31'deki fotoğraf alttan bakış açısıyla çekilmiştir.

Görsel 1.30

Görsel 1.31

Görsel 1.32 alt bakış açısı, 1.33 cephe bakış açısı ile çekilmiş sokak fotoğraflarıdır.

Görsel 1.32

Görsel 1.33

Görsel 1.34 cephe bakış açısı, 1.35 alt bakış açısı ile çekilmiş fotoğraflardır.

Görsel 1.34

Görsel 1.35

1.2.3. Bakış Açısının Algısal Etkisi

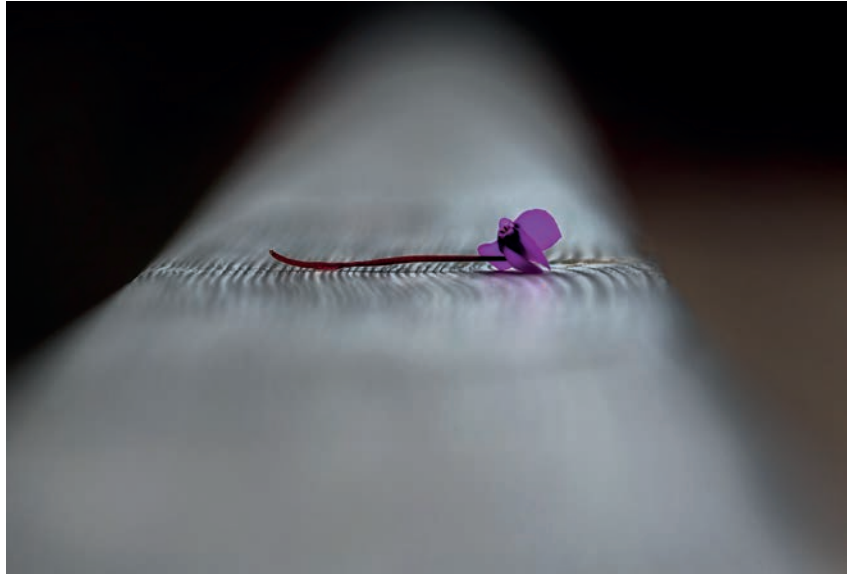
İnsan ilk bakışta parçaları değil, bütünü algılar. İlgisini çeken uyarınları görür, bu uyarınlara farkına varır ve dikkatini algılamak istediği yöne kaydırır. Fotoğraf, görsel anlatım yoludur ve görsel gerçeği doğrudan aktarır. Kişi bir fotoğrafa bakarken veya fotoğrafı yorumlarken görsel algı devreye girer. Fotoğraflar görülen ve düşünülenenden daha fazla anlam içerir.

Bakış Açısı: Fotoğrafçının gözünün pozisyonu ile ilgilidir. Fotoğrafçının gördüğü konuya odaklanmasıdır. Fotoğraf çekiminde kullanılan objektif de bakış açısını etkiler. Fotoğrafta algılama, öncelikle fotoğrafçının algısıyla başlar. Fotoğrafa bakan kişiler de fotoğrafı kendi bakış açılarıyla algılayarak istedikleri mesajı alırlar (Görsel 1.36, 1.37). Fotoğrafçı; konuyu izler, ayrıntıları fark eder, konuyu farklı bakış açılarından gözlemler, en uygun ışığı yakalar ve doğru anda fotoğrafı çeker. Fotoğrafçı iyi bir gözlemci olmasının yanı sıra fotoğraf makinesinin bütün ayrıntılarını da bilmelidir.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafçı ile fotoğrafı çekilecek konu arasındaki mesafe fotoğrafın perspektif algısını değiştirir.

Görsel 1.36: Alan derinliğiyle oluşan farklı bakış açısı

Görsel 1.37: Farklı bakış açısıyla oluşturulan perspektif derinlik

1.2.4. Algıda Rengin Etkisi

Fotoğraf çekiminde ana konuda genellikle sıcak ve canlı renkler tercih edilir. Arka planda frekansı düşük, soğuk renkler barındıran, açık diyafram ve tele objektif ile çekilen fotoğraflar konuyu daha sade anlatır. Geniş açı objektifle çekilen fotoğraflar mekânsal ilişkiyi de barındırdığından bu değişkenlere dikkat edilmelidir (Görsel 1.38, 1.39).

Görsel 1.38: Mekân ve renk

Görsel 1.39: Yaşam ve renk

Rengin ana konuyu ön plana çıkarmada herhangi bir etkisi yoksa, renk algıyı ana konuda kendi üzerine çekiyorsa (odaklanmayı engelliyorsa) siyah beyaz çekim tercih edilmelidir (Görsel 1.40).

Görsel 1.40: Siyah beyaz ve renkli fotoğraftaki etki

Görsel 1.41’de olduğu gibi havanın sisli, puslu ve rengin zayıf olduğu durumlarda fotoğrafların siyah beyaz olarak çekilmesi tercih edilmelidir. Fotoğrafta renk kendini anlatmıyorsa siyah beyaz kontrastlarla içerik daha etkili hâle getirilebilir.

Renk ögesi ortadan kalktığı zaman siyah beyaz fotoğrafta leke, kontrast ve ışık kalır. Siyah beyaz fotoğraf tercihi, fotoğrafçının konuda anlamı kuvvetlendirmek için izlediği yoldur.

Görsel 1.41: Fotoğrafta siyah beyaz etki

1.2.5. Bakış Açısının Perspektif Etkisi

Bakış açısı fotoğrafta farklı etkiler oluşturur. Örneğin aynı nesne ya da konunun cepheden, alttan, veya üstten çekilmiş fotoğraflarındaki algısal ve perspektif etki farklıdır (Görsel 1.42, 1.43, 1.44)

Görsel 1.42: Cephe

Görsel 1.43: Alt aç

Görsel 1.44: Üst aç

1.2.6. Cephe Çekimi ve Perspektif Etki

Cephe çekiminde fotoğraf makinesi ile çekilen görüntü fotoğrafçının göz hizasıdır. Cephe fotoğrafları, fotoğrafa bakan kişilerde normal görünüm hissi uyandırır. Fotoğrafta perspektif etkisinde derinlik olmaz (Görsel 1.45, 1.46).

Görsel 1.45: Cephe açısıyla çekim

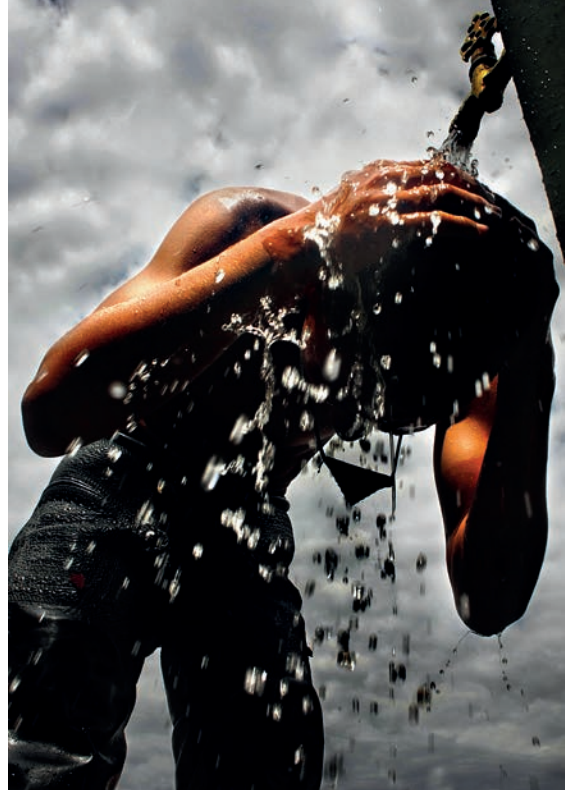
Görsel 1.46: Cephe açısıyla çekim, İzmir Sasalı Doğal Yaşam Parkı

1.2.7. Alttan Çekim ve Perspektif Etki

Fotoğraf makinesinin çekimi yapılacak konu ya da nesnenin göz hizasından aşağı seviyede tutulmasıyla yapılan çekimdir. Çok küçük nesnelere çekimler, mümkün olduğu kadar yere yakın bir konumdan yapılabilir.

Alt çekim tekniğinde nesnelere fotoğrafçının göz hizasının üzerindedir. Bu çekimlerde, fotoğrafı çekilen nesnelere olduğundan farklı (büyüymüş gibi) görünür. Bu nedenle fotoğraftaki nesnelere deformasyona uğramış gibidir. Örneğin insanların kolları ve bacakları uzamış gibi görünür, binalar ise daralmışlık hissi uyandırır.

Bu tür çekimlerde küçük nesnelere büyük ve heybetli görünmesi sağlanabilir. Görsel 1.47'deki fotoğrafta kollar ve baş, Görsel 1.48'deki heykel fotoğrafında ise ayaklar olduğundan daha büyük görünmektedir. Bu çekim tekniği ile ilgili çekici estetik açıları yakalanabilir.

Görsel 1.47: Alt açıyla çekim

Görsel 1.48: Alt açıyla çekim

1.2.8. Üstten Çekim ve Perspektif Etki

Fotoğraf makinesi çekilecek konu ya da nesnenin göz hizasından yukarı seviyede tutularak çekim yapılır. Görüntü göz seviyesinden aşağıda olduğundan bu durum fotoğrafta sıkışan ve daralan bir algı yaratır.

Üstten çekimler insan fotoğraflarında küçümseme, yukarıdan bakma veya ezilme; nesnelere ise küçültme etkisi yaratır. Aynı zamanda fotoğrafta sıkıştırılmışlık, daralmışlık, kadrajı darlaştırma, nefes alacak alan kalmama hisleri de verir.

Fotoğrafçı kompozisyon ve konuları üst bakış açısı ile fotoğraflayarak etkileyici kompozisyonlar oluşturabilir. Görsel 1.49 ve 1.50'de üst bakış açısı fotoğraflardaki konuyu ilgi çekici hâle getirmiştir.

Görsel 1.49: Üst bakış açıyla çekim

Görsel 1.50: Üst bakış açıyla çekim

1.2.9. Bakış Açılarına Göre Aydınlatma Yönlerinin Ayarlanması

İyi bir fotoğraf için ışığın yönü etkili kullanılmalıdır. Bu durum fotoğrafta büyük fark yaratır. Yapay ışık kaynağının yönü değiştirilerek veya doğal ışığın nesneye çarpma yönü ayarlanarak ışık kontrol altında tutulabilir.

Işık bazı nesnelere geçebilirken bazılarında yansır, böylelikle gölgeler oluşur. Gölgelerde de renklerin tonu değişir.

Işığın hiç olmadığı yani tamamen karanlık bir ortamda fotoğraf çekilemez. Fotoğraf, ışığın nesnelere çarpması ile gerçekleşen kimyasal bir tepkimedir.

Işığın konumu, şiddeti, yönü, kontrastı, rengi doğru kullanıldığında estetik sanatsal açıdan iyi fotoğraflar elde edilebilir. Fotoğrafçı bu konuda bilinçli davranmalıdır.

BİLGİ KUTUSU

“Fotoğraf; zamanın dikkat ve harmonisi, ışık ve gölgenin kombinasyonudur.”

Edouard BOUBAT
(Eduard BUBET)

Görsel 1.51: Işığın mekâna etkisi

Görsel 1.51'deki gibi ışık, fotoğrafta konu ve rengi ortaya çıkarır; fotoğrafa boyut kazandırır. Fotoğrafta gölge ve aydınlık bölgeler ile dokusal zemin oluşturur. Işığın etkilerini ortaya çıkarabilmek için ışığın yönlerini doğru kullanmak gerekir.

Cephe Işığı

Işık kaynağından doğrudan gelen ışık türü olarak da adlandırılır. Cephe görünümünde, ışık kaynağı konunun önünde ve fotoğraf makinesinin arkasında yer alır. Gölgeler arkada kalır ve fotoğrafta gölge oluşmaz. Görüntüyü etkileyecek derinlik de oluşmaz. Işık konuyu her noktasından eşit aydınlattığı için fotoğrafta detay olmaz. En kolay çekim açısı olduğundan düz ve sıkıcı görünebilir. Fazla detay oluşturmadığı için yaşlı insan çekimlerinde kullanılabilir çünkü bu çekimlerde yüzdeki çizgiler pek görünmez. Cephe ışığı ile çekilen manzara fotoğrafları düz ve boyutsuz görünür. Ancak renkleri gösterme açısından çok etkilidir. Stüdyo çekimlerinde, reklam fotoğraflarında, pürüzsüz görüntü elde etmek için bilimsel çalışmalarda tercih edilir (Görsel 1.52,1.53).

Görsel 1.52: Cephe ışığı

Görsel 1.53: Cephe ışığı

Görsel 1.54: Yanal ışık

Yanal Işık

Nesnenin sağından, solundan gelen ışık türüdür. Yanal ışık nesne üzerinde gölgelerle derinlik oluşturur. Dikkat edilmesi gereken, gölgelerin nesne veya konuya düştüğünde bıraktığı etkidir. Fotoğrafın dokusu ve rengi net olarak görülebilir. Aynı zamanda ruh hâlini göstermek, dram veya huzur etkisi yaratmak için de kullanılır. Derinlik oluşturur ve üçüncü boyut izlenimi verir. Her türlü çekimde (portre, mimari, doku, manzara vb.) iyi sonuçlar verebilir. Özellikle portre çekiminde sıkça kullanılan bir ışık yönüdür (Görsel 1.54, 1.55).

Görsel 1.55: Yanal ışık

Görsel 1.56: Tepe ışığı

Tepe Işığı

Konu veya nesne üzerine üstten gelen ışık türüdür. Öğle saatleri, tepe ışığıyla çekim için en uygun zamandır. Bu ışık türü ile çekimlerde yüksek kontrast ve sert gölgeler, parlamalar oluşur. Konuda detay ve doku kaybı olur. Bu nedenle genellikle ışık tam tepedeyken fotoğraf çekimi yapılması tavsiye edilmez.

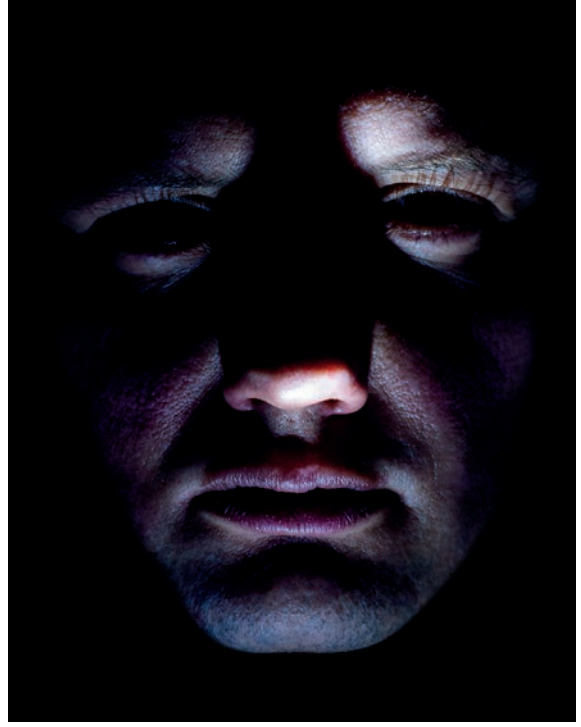
Fotoğrafçının tercihine göre bu ışık türü bazı konularda etkili olabilir. Bunun yanı sıra bu ışıkla portre çekimlerinde göz, burun ve çene altında hoş görünmeyen gölgeler oluşturur. İç mekânda yapay ışıkla bu tür çekimler rahatlıkla yapılabilir (Görsel 1.56, 1.57).

Görsel 1.57: Tepe ışığı

Alttan Gelen Işık

Doğal ortamda bulunmayan ışık türüdür. Bu tür çekimlerde yapay ışık kullanılır. Kapalı ortamlarda alttan gelen yapay ışıkla gerçeklik etkisi olmayan görüntüler elde edilir. Bu ışık türü ile portre çekimlerinde gölgeler yukarı doğru uzar. Gölgelerin doğal olmayan bu hâli korku hissi yaratır. Daha çok reklam çekimleri ve özel amaçlı çekimler için kullanılır (Görsel 1.58, 1.59).

Görsel 1.58: Alttan gelen ışık

Görsel 1.59: Alttan gelen ışık

Ters Işık

Ters ışık yönünde, ışık konunun arkasında ve fotoğrafçının önünde kalır. Ters ışıkta fotoğraf çekmek karmaşık ve zordur fakat fotoğraflarda farklı etkiler elde edilir. Özellikle nesnenin dış konturları belirginleştirdiğinden silüet çekimlerinde kullanılır. Ters ışıkla çekim yapabilmek için doğal veya yapay, güçlü bir arka ışığa ihtiyaç vardır. Işığın açısına göre bu çekimler her zaman silüet etkisi vermez. Ters ışık ile çekim yapılan fotoğraflar büyüklü, uğursuz, romantik veya dramatik etkiler verebilir (Görsel 1.60, 1.61). Ters ışıkla çekim yapılacaksa ilgi noktası fotoğrafın içinde olmalıdır. Bu çekim türünde konunun etrafında ışık demetleri görülür.

Görsel 1.60: Ters ışık

Görsel 1.61: Ters ışık

Görsel 1. 62'deki fotoğraflar gibi aydınlatma yönlerine göre geometrik form kompozisyonları hazırlayarak çekim yapınız. Çekimlerinizde fotoğraf makinenizi kompozisyonun tam karşısına yerleştiriniz. Yaptığınız çekimleri sınıfta inceleyiniz.

Görsel 1.62: Geometrik form kompozisyonları

5. ETKİNLİK

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI

UYGULAMA ADI : Nesnelerin Üç Farklı Açıdan Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Fotoğraf makinesi ayarlarını yaparak nesnelerin üç farklı açıdan (cephe, alt ve üst) fotoğraflarını çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçtiğiniz nesne ya da konunun fotoğraflarını cephe, alt ve üst açılardan çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Yardımcı ekipman
4. Tripod
5. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Nesne veya konuyu tespit ederek kompozisyon oluşturunuz.
3. İç ve dış mekâna uygun ışık koşullarını ayarlayınız.
4. Fotoğraf makinesi ayarlarını yapınız.
5. Konunun alt, üst ve cephe açılarına dikkat ederek çekimlerinizi yapınız.
6. Fotoğraf çekimi sonrası sınıf arkadaşlarınızla birlikte varsa çekim sırasında oluşan dağınıklığı toplayınız.
7. Fotoğraf çekimi sonrası fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Fotoğraf makinesi ve ekipmanını dikkatlice toplayınız.
8. Farklı bakış açılarına (cephe, alt ve üst) göre çektiğiniz fotoğrafların algısal ve perspektif etkilerini sınıfta tartışınız.
9. Fotoğrafları incelerken bir hata ile karşılaşırsanız yeniden fotoğraf çekimi yapınız.
10. Fotoğraf çekimi yaparken ışık faktörünü iyi değerlendirmek için zamanı planlamanın önemli olduğunu hatırlayınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1’de verilen “1. Kontrol Listesi” veya “1. Dereceli Puanlama Anahtarı”ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI**UYGULAMA ADI : Nesnelerin Bakış Açılarına Uygun Aydınlatma Yönleriyle Fotoğraf Çekimi****AMAÇ : Nesnelerin bakış açılarına göre aydınlatma yönlerini ayarlayarak fotoğraf çekmek.**

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak seçtiğiniz nesne ya da konunun farklı bakış açılarına göre aydınlatma yönlerini ayarlayarak fotoğraflarını çekiniz. Çekimlerinizi iç mekânda yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Yardımcı ekipman
4. Çeşitli ışık kaynakları
5. Tripod
6. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Kompozisyonunuzu nesnelere oluşturunuz.
3. Konuyu ışık yönlerine göre çeşitli ışık kaynaklarını kullanarak aydınlatınız.
4. Fotoğraf makinesi ayarlarını yapınız.
5. Kompozisyonunuzun her bakış açısı (cephe, alt, üst) için farklı aydınlatma yönlerini (cephe ışığı, yanal ışık, tepe ışığı, alt ve ters ışık) kullanarak ayrı ayrı çekimlerini yapınız.
6. Farklı ışık kaynakları (mum, el feneri, spot ışığı vb.) ile çekimlerinizi tekrarlayınız.
7. Fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız.
8. Fotoğraf çekimi sonrası çekim ortamını düzenleyiniz.
9. Farklı ışık yönlerine göre çektiğiniz fotoğrafların algısal ve perspektif etkilerini sınıfta tartışınız.
10. Fotoğrafları incelerken bir hata ile karşılaşırsanız yeniden fotoğraf çekimi yapınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "1. Kontrol Listesi" veya "1. Dereceli Puanlama Anahtarı"ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3. UYGULAMA

A) Aşağıdaki cümlelerde (...) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise "D", yanlış ise "Y" yazınız.

1. (...) Algı, duyu organları yolu ile edinilen bilginin beyinde işlenmesidir.
2. (...) Geometrik formlu kompozisyonlar, fotoğraftaki mesajın daha kolay anlaşılmasını sağlar.
3. (...) İnsan beyni görme duyusuyla ilk bakışta bütünü değil, parçaları algılar.
4. (...) Fotoğrafta algılama fotoğrafçının algısıyla değil, kişilerin algılamasıyla başlar.
5. (...) Fotoğraf çekimleri göz hizasından yapılmalıdır.
6. (...) Farklı bakış açıları ile yapılan çekimlerde konunun renk, biçim ve ışığına dikkat edilmelidir.

B) Aşağıdaki cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olan ile doldurunuz.

fraktal	bakış açısı	renk
geometri	siyah beyaz	objektif

7. Fotoğrafta demek aynı zamanda fotoğrafçının gözü demektir.
8. Sıcak ve canlı ana konuda tercih edilmelidir.
9. Havanın sisli, puslu ve rengin zayıf olduğu durumlarda fotoğraflar olarak çekilir.
10. Şeklin uygun biçimde büyüyerek veya küçülerek oluşturduğu tekrar örüntülerine denir.
11. Çekimlerde konuya uygun belirlenmelidir.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevabı işaretleyiniz.

12. Aşağıdakilerden hangisi fotoğrafta ışığın etkilerinden değildir?

- A) Konuyu ortaya çıkarır.
- B) Rengi ortaya çıkarır.
- C) Fotoğrafa boyut kazandırır.
- D) Algıyı etkiler.
- E) Dokusal zemin oluşturur.

13. Fotoğrafçı özgün ve yaratıcı konulu fotoğraflar çekebilmek için aşağıdakilerden hangisini tercih etmelidir?

- A) Farklı bakış açısı
- B) Tam cephe açısı
- C) Yukarı açısı
- D) Aşağı açısı
- E) Göz hizası

14. Fotoğrafta bakış açılarına göre en kolay aydınlatmayı sağlayan ışık yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alt
- B) Cephe
- C) Tepe
- D) Ters
- E) Yanal

15. Fotoğrafta bakış açılarına göre karmaşık ve zor olan aydınlatmayı sağlayan ışık yönü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alt
- B) Cephe
- C) Tepe
- D) Ters
- E) Yanal

D) Aşağıda verilen soruların cevaplarını noktalı yerlere yazınız.

16. Fotoğrafçı çekim için hazırlık yaparken nelere dikkat etmelidir?

.....
.....
.....

17. Cephe çekiminin perspektif etkileri nelerdir?

.....
.....
.....

18. Alttan çekimin perspektif etkileri nelerdir?

.....
.....
.....

19. Üstten çekimin perspektif etkileri nelerdir?

.....
.....
.....

PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

KONULAR

- 2.1. TEK, ÇİFT VE ÜÇ KAÇIŞ NOKTALI PERSPEKTİFE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKİMİ
- 2.2. PERSPEKTİF ETKİSİ İLE FOTOĞRAFTA VURGU

TEMEL KAVRAMLAR

- Azalan perspektif
- Bakış noktası
- Doğrusal, atmosferik ve küresel perspektif
- Perspektif
- Perspektif etki ile fotoğrafta vurgu
- Perspektif yığılma
- Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektif
- Ufuk çizgisi

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Fotoğraf örnekleri üzerinde perspektifi inceleme
- Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimleri yapabilme
- Işık, objektif, alan derinliği, yönlendirme çizgileri, ön plan, çerçeve ve rengin fotoğrafta perspektife etkisi
- Fotoğrafta vurgulanması istenen öğelerin öne çıktığı fotoğraf çekimleri yapabilme

Hazırlık Çalışmaları

1. “Derinlik” denince ne anlıyorsunuz? Arkadaşlarınızla tartışınız.
2. Bir nesneye yakından ve uzaktan bakıldığında ölçülerinde ne tür farklılıklar gözlemlenir?
3. Uzaktan gri görünen bir dağa yakından bakıldığında dağın renginde ne tür bir değişim olabilir? Düşüncelerinizi paylaşınız.

Fiziksel dünya; eni, boyu ve derinliği ile üç boyutlu bir ortam olarak algılanır. Fotoğraf ise üç boyutlu gerçek dünyanın iki boyutlu fotoğraf karesine aktarılmasıdır. Fotoğrafta derinlik boyutu olmamasına rağmen insan beyni görüntüyü anlamak için üç boyutu da algılamak ister. Dolayısıyla tıpkı görsel sanatlarda olduğu gibi fotoğrafta da üçüncü boyutu derinlik hissini iki boyutlu yüzeye aktarabilmek için ışığı etkili kullanmanın yanı sıra perspektif ve görsel algıdan faydalanılır.

2.1. TEK, ÇİFT VE ÜÇ KAÇIŞ NOKTALI PERSPEKTİFE GÖRE FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Fotoğrafta perspektif, derinlik algısını tanımlamak amacıyla kullanılır. Fotoğraftaki derinlik hissi fotoğrafın gerçeklikle olan ilişkisi bakımından önemlidir. Bir fotoğrafta perspektif etkinin olması ya da olmaması durumu, tamamen fotoğrafta elde edilmek istenen sonuçla ilgilidir.

İnsan gözü baktığı açıya göre nesnelerin farklı yüzeylerini görür. Bu durum, nesnelerin konumunun “ufuk çizgisi” denilen ve göz hizasından geçtiği varsayılan çizginin altında, üstünde ya da hizasında olmasına göre değişir. Aynı zamanda nesneler, gözden uzaklaştıkça gerçek boyutları değişmemesine rağmen küçülüyormuş gibi algılanır. Renkleri de canlılıklarını yitirir. Birbirine paralel duran yüzeyler ya da çizgilerse gözden uzaklaştıkça birbirine yaklaşıyormuş gibi algılanır. İnsan beyninde oluşan bu görsel algı yanılsamasına **perspektif** denir.

Etkili ve anlatımı güçlü bir fotoğraf çekebilmek için perspektiften yararlanır. Perspektif kullanımı estetik ve sanatsal fotoğraflar çekmede önemli rol oynar. Perspektif etkili fotoğraf çekimlerinde nesnelerin çekim açıları (bakış açısı), obje ile fotoğrafçının mesafesi, kullanılacak objektif, ışığın durumu gibi öğelerin etkisi önemlidir (Görsel 2.2, 2.3).

Görsel 2.1’deki fotoğrafta mekândaki sergiyi ve insan ögesini kadraja yerleştirmek için fotoğrafçı perspektiften yararlanmıştır. Fotoğrafçının dikey kadraj tercihi perspektifte derinlik hissini artırmış ve böylelikle uzaklaşan nesneler küçük olarak algılanmıştır.

BİLGİ KUTUSU

Perspektif etki sağlanan fotoğraftaki derinlik hissi, fotoğrafa bakan kişiye gerçek bir sahnenin önünde duruyormuş izlenimi verir. Perspektif etkiye sahip olmayan fotoğraflar ise mesajlarını daha çok grafiksel ve düzlemsel görünümle izleyiciye iletir.

Görsel 2.1: Perspektifte derinlik

Görsel 2.2: Farklı bakış açıları ile çekilmiş fotoğrafta perspektif etki

Görsel 2.3: Fotoğrafta perspektif

Fotoğrafta perspektif etki oluşturabilmenin çok çeşitli yöntemleri olsa da sanatın tüm görsel alanlarında önemli bir rolü olan perspektifin dört temel ögesi bulunur: resim düzlemi, ufuk çizgisi, bakış noktası (açısı) ve kaçış noktaları.

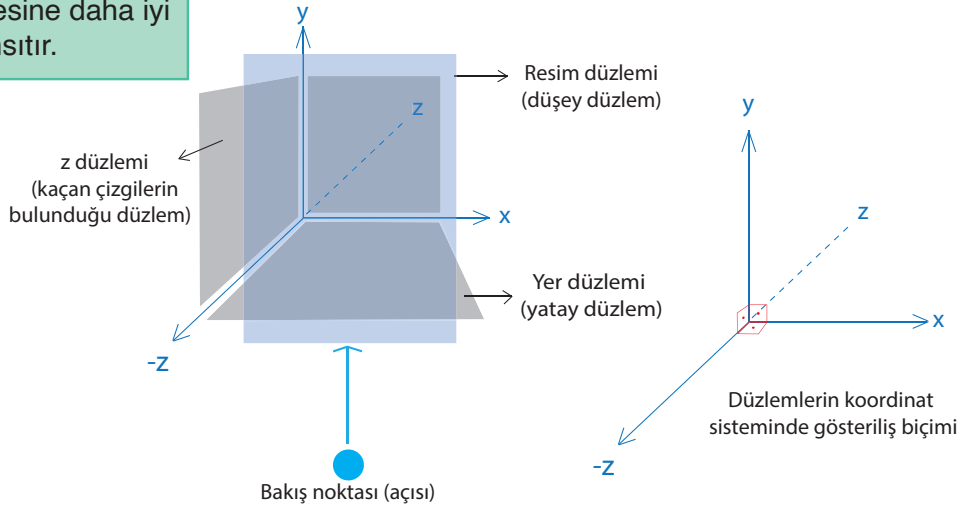

BİLGİ KUTUSU

Fotoğrafçı, perspektif etki oluşturma yöntemlerini iyi bilmelidir. Bu yöntemleri başarılı bir şekilde kullanırsa çektiği fotoğraflarda derinlik ve canlılığı yakalayarak üç boyutlu etkiyi fotoğraf karesine daha iyi yansıtır.

Resim Düzlemi: Tıpkı resim, mimari vb. alanlarda olduğu gibi fotoğrafta perspektif, üç boyutlu objeleri iki boyutlu bir düzlem üzerinde ifade edebilmeye yarar. Bunun için koordinat sistemindeki “x, y, z düzlemleri”nden yararlanılır (Şekil 2.1).

Konuyu gözlemlemek için durulan sabit bir noktanın bakış noktasının önünde yer alan düzleme **resim düzlemi** denir. **Yer düzlemi** yere paralel olan düzlemdir ve yer çizgisi bunun üzerindedir. Ön plandan geri plana doğru sıralanan gözden uzaklaşan nesnelerin yer aldığı düzlem ise **z düzlemi** dir. Kaçan (yaklaşan) çizgiler bu düzlem üzerindedir.

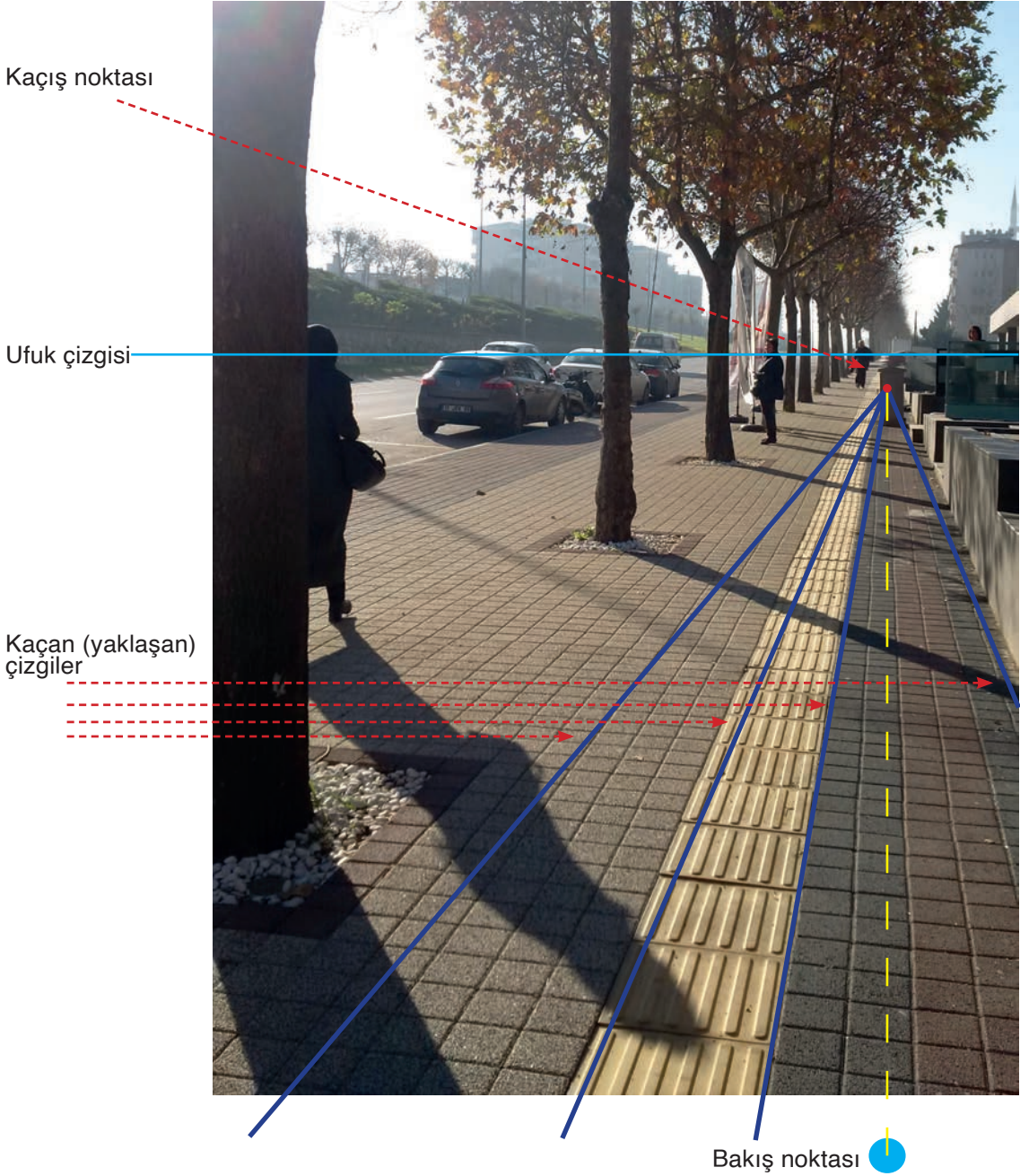
Şekil 2.1: Üç boyutun iki boyutlu düzlemde ifade edilmesinde yararlanılan koordinat sistemi

Bakış Noktası (Açısı): Nesneyi görmek için durulan sabit noktadır. Fotoğrafta daha çok bakış açısı olarak tanımlanır. Fotoğrafçının objektifini konu ya da nesneye yönelttiği açıdır. Örneğin nesnenin hizasında, aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya vb. konumlarda farklı bakış açılarıyla fotoğraf çekimleri yapılabilir (Görsel 2.4). Bakış açısı değiştirilirse ufuk çizgisinin konumu ve perspektif görünüm de değişir.

Görsel 2.4: Farklı bakış noktalarının perspektif görünüme etkisi

Kaçış Noktası: Gözden uzaklaştıkça, birbirine yaklaşarak birleşiyormuş gibi görünen doğruların ufuk çizgisi üzerindeki kesişim noktasına **kaçış noktası** denir. Kaçış noktasında birleşiyormuş gibi görünen çizgiler de **kaçan çizgiler** (yaklaşan çizgiler) olarak tanımlanır. Örneğin uzun bir yola sabit bir noktadan bakıldığında mesafe arttıkça yol, daralarak kaybolmuş izlenimi yaratır. Yolun kaybolduğu nokta kaçış noktasıdır. Bu bir derinlik algısıdır (Görsel 2.5).

Görsel 2.5: Gözden uzaklaşan çizgilerin kaçış noktasında birleşmesi

2.1.1. Fotoğrafta Kullanılan Perspektif Çeşitleri

Kompozisyonun ana öğelerinden biri olan perspektif fotoğrafta gerçekliği, derinliği ve canlılığı artırır. Fotoğrafta kullanılan perspektif çeşitleri çizgisel, hava ve küresel olmak üzere üçe ayrılır.

Çizgisel (Doğrusal) Perspektif

Birbirine paralel oldukları hâlde resim düzleminde paralel olmayan çizgilerin gözden uzaklaştıkça bir noktada birleşiyormuş gibi görünmesine **çizgi perspektifi** veya **doğrusal perspektif** denir (Görsel 2.6). Resim düzleminde yer düzlemine dik olan çizgiler, nesne ya da konuya yönelen bakış açısına göre tek, çift ya da üç noktada birleşiyormuş gibi görünür. Bu çizgiler aynı zamanda çapraz çizgilerdir. Çapraz çizgilerin hareket ve dinamizm etkisi derinlik algısını kuvvetlendirir.

Fotoğrafta doğrusal perspektiften söz ederken “azalan perspektif” ve “perspektif yığılma” terimleri de sıklıkla kullanılır. Bunların her ikisi de doğrusal perspektifle birebir ilişkilidir.

Görsel 2.6: Fotoğrafta doğrusal perspektif

Azalan Perspektif: Çizgisel (doğrusal) perspektif etki kullanılarak çekilen bir fotoğrafta birbirinin ardı sıra dizili olan nesnelerin gözden uzaklaştıkça daha küçük görünmesi durumuna **azalan perspektif** denir. Görsel 2.7'deki gibi azalan perspektif etkinin olduğu fotoğraflarda yol kenarında sıralı bulunan elektrik direkleri gözden uzaklaştıkça daha küçük görünür. Fotoğrafta azalan perspektif, benzer ya da birbirinin aynı olan öğelerin farklı uzaklıklarda dizilimi ile gerçekleşir (Görsel 2.8).

Görsel 2.7: Azalan perspektifte elektrik direkleri

Görsel 2.8: Fotoğrafta azalan perspektif

Perspektif Yığılma: Doğrusal perspektifte görülür. Aralarında çok fazla mesafe olmayan nesnelerin fotoğrafta üst üste binmiş gibi görünmesine **perspektif yığılma** denir. Perspektif yığılma etkisi olan fotoğraflarda derinlik hissi pek algılanmaz. Üst üste binen nesnelerin giderek küçülmesi nedeniyle oluşan bir perspektif etki görülür (Görsel 2.9). Nesnelerin boyutları, kadrerin alt kısmında (ön planda) büyük görünürken üst kısımlara (geri plana) gidildikçe daha küçük algılanır.

Görsel 2.9: Fotoğrafta perspektif yığılma

Hava Perspektifi

Arka planda bulunan renklerin araya giren atmosfer tabakası nedeniyle daha soluk ve grileşmiş görünmesine **hava perspektifi** veya **atmosferik perspektif** denir. Hava perspektifi olan fotoğraflarda arka plana doğru gidildikçe kontrast azalır. Atmosferik perspektif, daha çok Görsel 2.10 ve 2.11'deki gibi sisli ve puslu havalarda veya gün doğumunda gözlemlenir. Bu çekimlerde etkiyi artırmak için dar açılı bir objektif kullanmak ve sisin yoğun olduğu alanın dışında bir bölüme netleme yapmak gerekir. Arka planın aydınlatılabilmesi ise etkiyi daha da güçlendirir.

Görsel 2.10: Hava perspektifi

Görsel 2.11: Siyah beyaz fotoğrafta hava perspektifi

Küresel Perspektif

6-10 mm arası odak uzaklığına sahip balıkgözü objektiflerle sağlanabilen, fotoğrafa özgü özel bir perspektif çeşididir. Fotoğraf karesinde kenarlara doğru gidildikçe doğru çizgilerin eğrileşerek küresel bir görüntü oluşturması nedeniyle **küresel perspektif** olarak tanımlanır (Görsel 2.12, 2.13, 2.14).

Görsel 2.12: Küresel perspektif

Görsel 2.13: Fotoğrafta küresel perspektif

Görsel 2.14: Küresel perspektifte çizgilerin eğrileşmesi

1. ETKİNLİK

Verilen görselleri fotoğrafta kullanılan perspektif çeşitlerine göre inceleyiniz.

- Hava perspektifi, çizgisel (doğrusal) veya küresel perspektif etkisi baskın olan fotoğrafları belirleyiniz.
- Belirlediğiniz perspektif etkileri fotoğrafların altlarında bulunan boşluklara yazınız.
- Fotoğraflardaki perspektif etki ile ilgili düşüncelerinizi arkadaşlarınızla paylaşınız.

Görsel 2.15

Görsel 2.16

Görsel 2.17

Görsel 2.18

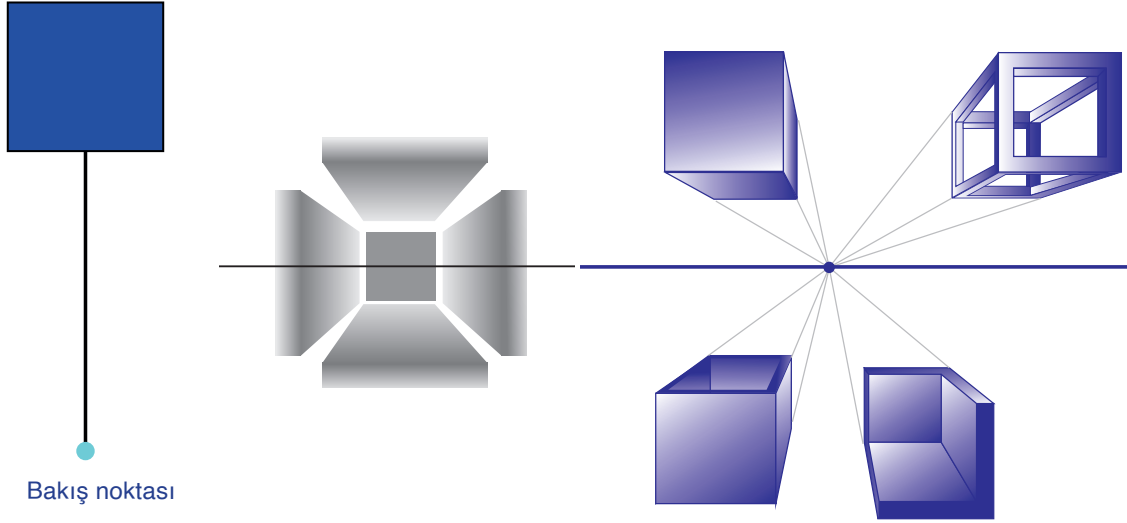
Görsel 2.19

Görsel 2.20

2.1.2. Kaçış Noktalarına Göre Çizgisel (Doğrusal) Perspektif Çeşitleri

Tek Kaçış Noktalı Perspektif: Birbirine paralel olan çizgiler gözden uzaklaştıkça tek noktada birleşiyormuş gibi görünür. Bu durum çizgisel (doğrusal) perspektif örneğidir. Kaçan çizgilerin hepsi bu noktada birleşir. Tek kaçış noktalı perspektifte bakış noktasına göre tek yüzey görünür (Şekil 2.2, 2.3 ve Görsel 2.21).

Şekil 2.2: Tek kaçış noktalı perspektife göre bakış noktası

Şekil 2.3: Tek kaçış noktalı perspektif çizim örneği

Görsel 2.21: Üst bakış açısı ile çekilmiş tek kaçış noktalı doğrusal perspektif fotoğrafı

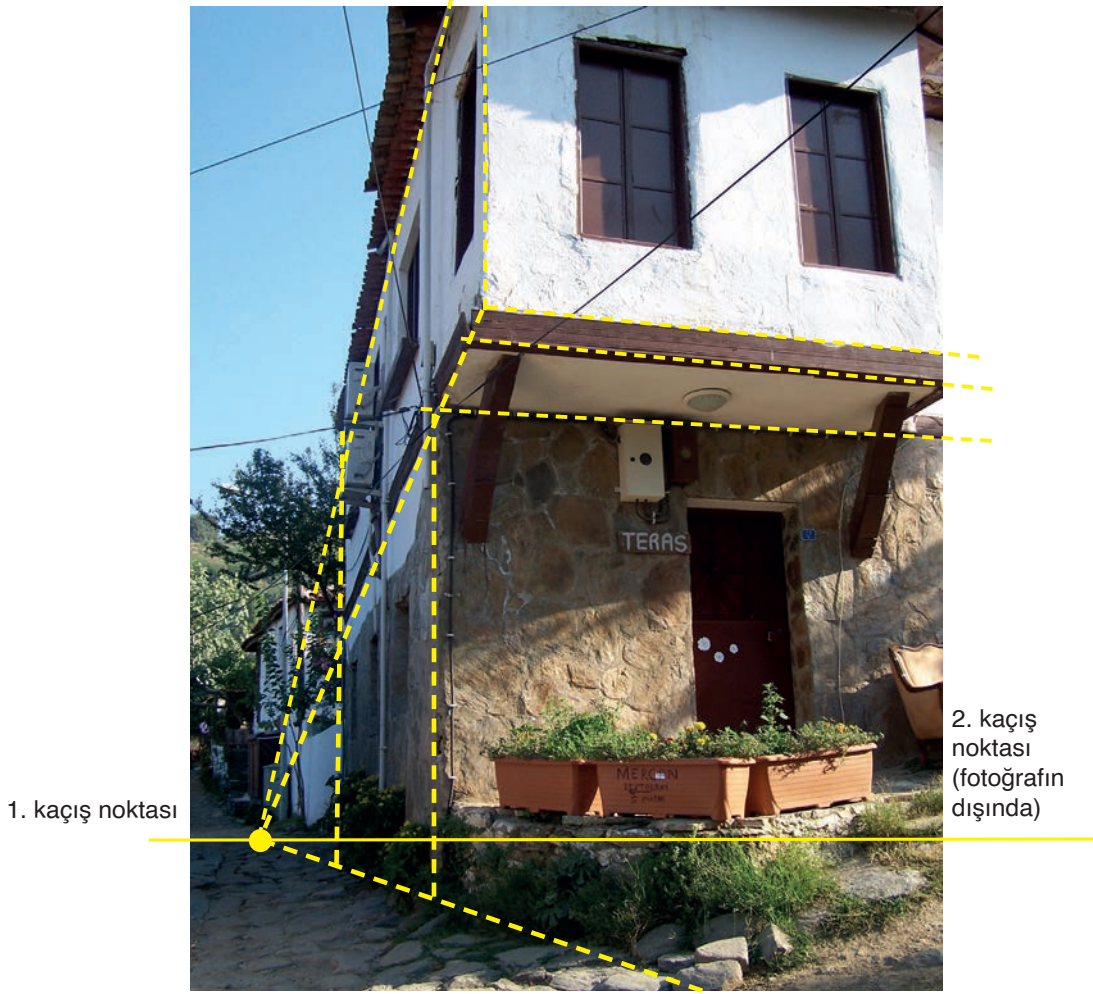

Görsel 2.22: Tek kaçış noktalı perspektif

Görsel 2.22 alttan bakış açısıyla, Görsel 2.23 cephe-
den bakış açısıyla tek kaçış noktalı perspektif kullanı-
mının görüldüğü fotoğraflardır.

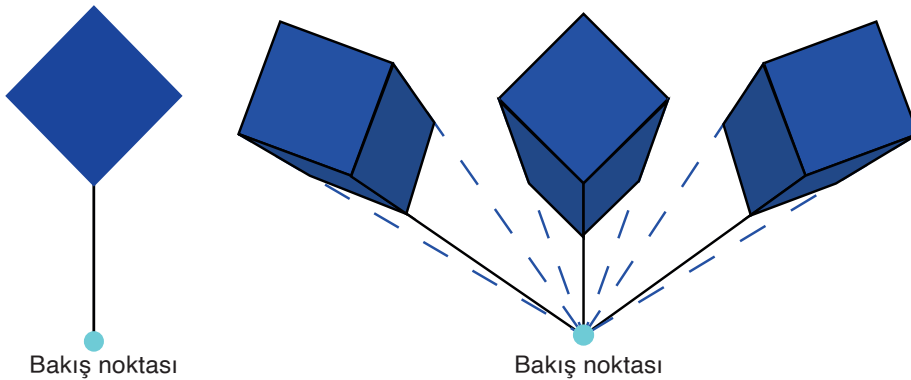

Görsel 2.23: Tek kaçış noktalı perspektif fotoğrafı

Görsel 2.24: Kaçış noktalarından birinin kadraj dışı kalması durumu

Çift Kaçış Noktalı Perspektif: Konu ya da nesneye köşe ayrıtının (köşeleri birleştiren çizginin) karşısından bakıldığında algılanan perspektif çeşididir. Gözden uzaklaşan çizgiler, varsayılan bir ufuk çizgisi üzerinde bulunan iki farklı noktada birleşir. Çift noktalı perspektifte kaçış noktalarının ikisinin birden kadraj içinde bulunması genellikle fotoğrafı çekilen konuya göre değişir. Bazen biri bazen de ikisi birden fotoğraf karesi dışında kalmış olabilir (Görsel 2.24). Çift kaçış noktalı perspektifte bakış noktasına göre iki yüzey görünür (Şekil 2.4).

Şekil 2.4: Çift kaçış noktalı perspektifte bakış noktası

PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

Görsel 2.25 iç mekânda, Görsel 2.26 ise dış mekânda çift kaçış noktalı perspektife uygun olarak çekilmiş fotoğraflardır.

Görsel 2.25: Çift kaçış noktalı perspektif

Görsel 2.26: Fotoğrafta çift kaçış noktalı perspektif

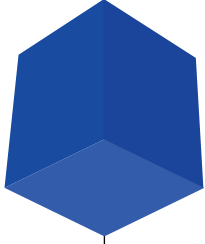
Üç Kaçış Noktalı Perspektif: Konunun yukarıdan veya aşağıdan fotoğraflamasıyla oluşur (Görsel 2.27). Çizgiler, yukarıda ya da aşağıda bir noktada birleşerek üçüncü bir kaçış noktası oluşturur. Bu kaçış noktalarının özel isimleri vardır. Eğer konuya aşağıdan bakılırsa kaçış noktası yukarıda oluşur ve **zenith** olarak adlandırılır. Kaçış noktasının aşağıda oluşması durumunda ise bu nokta **nadir** olarak adlandırılır.

Tek ve iki noktalı perspektiflerde dikey çizgiler birbirine paraleldir. Üç noktalı perspektifte ise dikey çizgilerin paralelliği bozularak “perspektif bozulma” denilen biçim bozulmaları ortaya çıkar. Nesnelerin dikey kenarlarının kadrajın yan kenarlarına olan paralelliği bozulur. Bu perspektif çeşidinin kullanım alanı çok sınırlı olmakla birlikte fotoğraflarda değişik bakış açıları elde edilir.

Görsel 2.27: Alt bakış açısıyla çekilmiş üç kaçış noktalı perspektif

Üç kaçış noktalı perspektifte bakış noktasına göre üç yüzey görünür (Şekil 2.5, Görsel 2.28, 2.29).

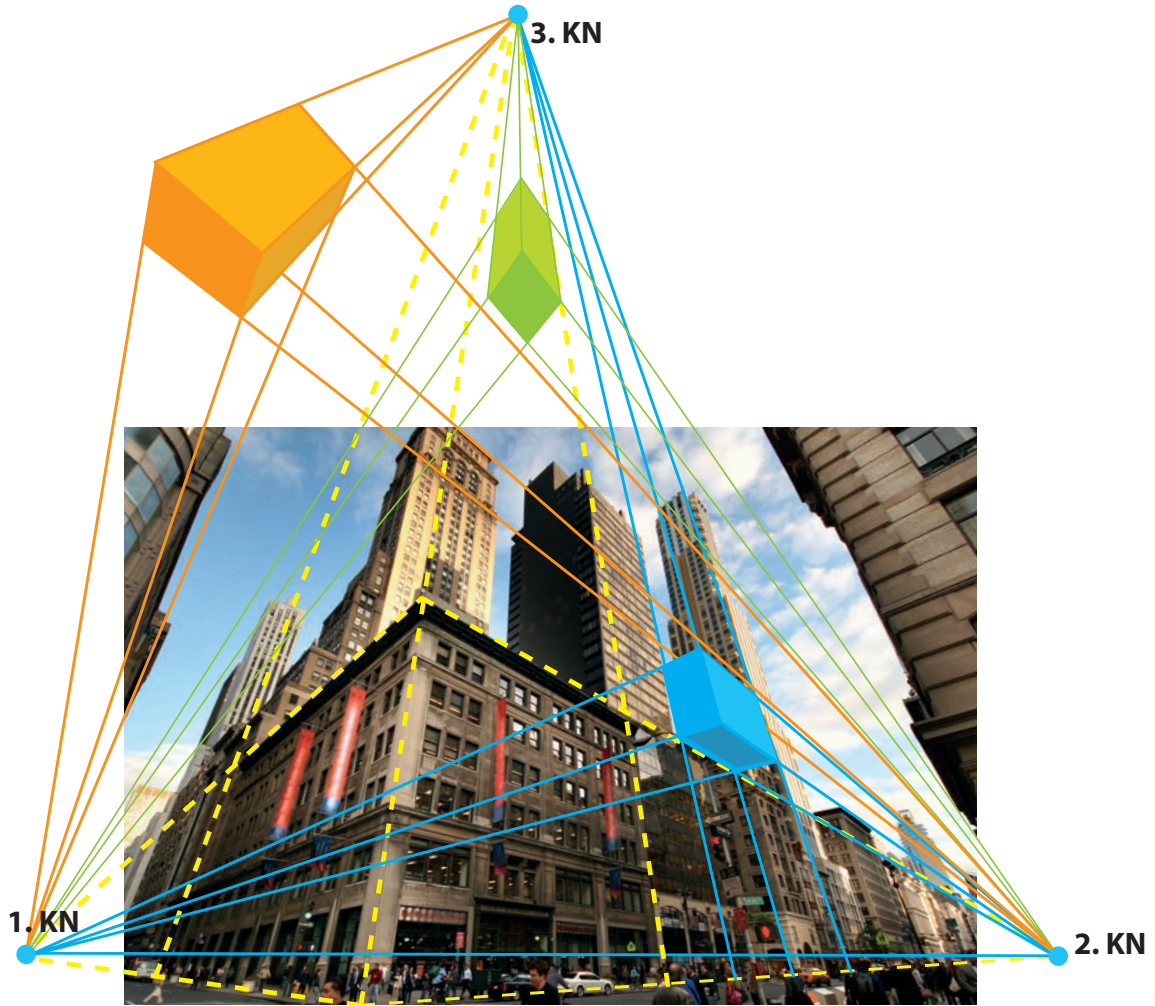

Bakış noktası

Şekil 2.5: Üç kaçış noktalı perspektifte bakış noktası

Görsel 2.28: Binanın mimari yapısından kaynaklı biçim bozulması

Görsel 2.29: Fotoğraf üzerinde üç noktalı perspektif çizimi

Görsel 2.30'daki fotoğrafı inceleyiniz. Fotoğrafın altına hangi çeşit perspektifle çekilmiş olduğunu yorumlayarak yazınız.

- Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife uygun fotoğraf örnekleri bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğraf örneklerini inceleyiniz.
- Fotoğraflar üzerinde ufuk çizgisini, kaçış noktası veya noktalarını, kaçan çizgileri renklendirerek gösteriniz.
- Bu etkinliği dijital ortamda da yapabilirsiniz. Bulduğunuz fotoğrafları bilgisayara kaydedip bir klasör oluşturabilirsiniz.
- Çalışmalarınızı sınıfta paylaşabilir, birbirinizin görüş ve önerilerini alarak tartışabilirsiniz.

Görsel 2.30: Örnek fotoğraf

.....

.....

.....

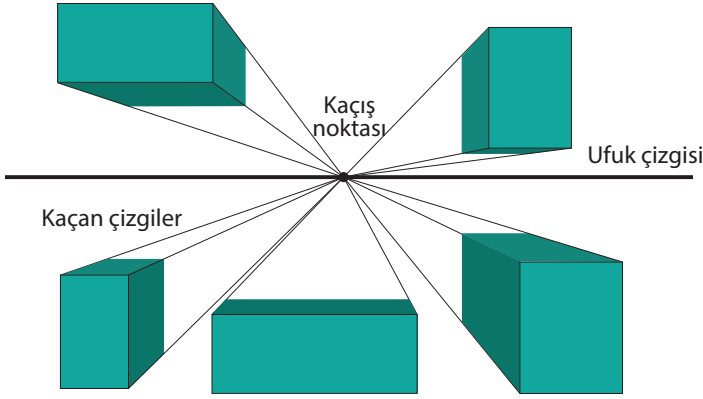
.....

2.1.3. Perspektif Çizim Tekniklerini Bilmenin Önemi

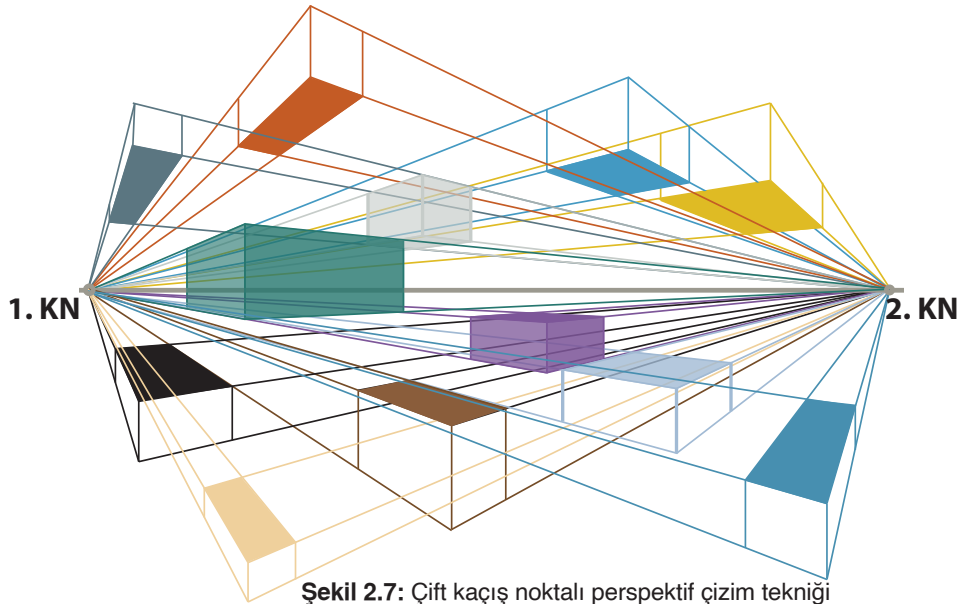
Perspektif tekniğine göre çizim yapabilme becerisine sahip olmak, fotoğraf ile ilgilenenlerin yakından bilmesi gereken bir konudur. Özellikle kurgusal fotoğraf, sanatsal portre çekimleri ve reklam (tanıtım) fotoğrafçılığında kullanılan still life (sitol layf) çekimleri gibi her türlü fotoğraf kompozisyonlarının hazırlık aşamalarında çizim ihtiyacı duyulabilir. Bu nedenle basit perspektif çizim tekniklerini öğrenmekte fayda vardır.

Perspektif tekniğine uygun çizim yapılırken dikkat edilmesi gerekenler şunlardır:

- Çizime başlarken öncelikle kâğıda ufuk çizgisi çizilir.
- Ufuk çizgisinin üzerinde kaçış noktası veya noktalarının yeri belirlenir.
- Çizimlerin ufuk çizgisinin altında, üstünde veya hizasında olup olmadıkları tespit edilir.
- Önce büyük, sonra küçük yüzeylerin çizimi yapılır.
- Nesnelerin düşey çizgilerinin kâğıdın yan kenarlarına paralel olmasına dikkat edilir.
- Nesnelerin köşe noktaları, kaçan çizgilerle kaçış noktasında birleştirilir ve kaçan çizgiler kılavuz alınarak nesne yüzeyleri tamamlanır.
- İlk çalışmalarda kaçış noktaları daima resmin içinde yer almalıdır. Eğer kaçış noktalarından kâğıt üzerinde bulunmayan varsa yanına tamamlayıcı küçük bir kâğıt eklenebilir.

Şekil 2.6: Tek kaçış noktalı perspektif çizim tekniği

Şekil 2.7: Çift kaçış noktalı perspektif çizim tekniği

Şekil 2.6 ve 2.7'yi inceleyiniz. Geometrik formları tek kaçış ve çift kaçış noktalı perspektife uygun olarak aşağıda verilen ufuk çizgilerinin altında, üstünde ve hizasında çiziniz.

3. ETKİNLİK

Tek Kaçış Noktalı Perspektif

Ufuk çizgisi

Çift Kaçış Noktalı Perspektif

Ufuk çizgisi

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

UYGULAMA ADI : Farklı Objektiflerle Perspektif Etkili Fotoğraf Çekimi

AMAÇ : Fotoğraf makinesinin ayarlarını yaparak tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre fotoğraflar çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak perspektif etkili fotoğraf çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Dar, normal ve geniş açılı objektifler
3. Doğal veya yapay ışık kaynakları
4. Yardımcı ekipman (tripod, reflektör, haricî flaş, parasoley, softbox, filtreler vb.)
5. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Fotoğraf çekimini iç ya da dış mekânda mı yapacağınıza karar veriniz.
2. Fotoğrafını çekeceğiniz konu, nesne ya da nesnelere karar veriniz.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyararak çekim ortamına uygun araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Dış mekânda çekim yapacaksanız yumuşak ışık için sabah ve akşam, sert ışık için öğle saatlerini tercih etmelisiniz. İki durumun da perspektif etkisi birbirinden farklı olacaktır.
5. İç mekânda çekim yapacaksanız konuya direkt yönlendirilen yapay ışığı, softbox ya da fotoğraf şemsiyesi kullanarak yumuşatabilirsiniz.
6. Işık yönlerini değiştirerek farklı perspektif etki ve derinlik hissi oluşturabilirsiniz.
7. Fotoğraf makinenizin ayarlarını çekim ortamının ışık koşullarına göre yapınız.
8. Çekimlerinizde ihtiyaç hâlinde tripod kullanınız.
9. Çekimleriniz sırasında kadraj oluştururken tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre farklı bakış açıları kullanınız.
10. Fotoğraf çekimlerinizi dar, normal ve geniş açılı objektif ile üç farklı odak uzaklığında gerçekleştiriniz.
11. Çekimlerinizi zoom objektifin odak uzaklığını değiştirerek de yapabilirsiniz.

12. Farklı odak uzaklıkları ile çektiğiniz fotoğrafları arkadaşlarınıza göstererek değerlendiriniz.
13. Kompozisyondaki eksiklikleri giderebilmek için yeniden fotoğraf çekimi yapınız.
14. Objektif değişimi yaparken dikkatli olunuz. Objektifin gövdedeki yuvasına oturmasına özen gösteriniz.
15. Çekime başlamadan önce objektifin optik yüzeyinin temiz olup olmadığını kontrol ediniz. Parmak izi, toz zerrecikleri, küçük lekeler vb. fotoğrafınızın kalitesini bozacaktır. Bu nedenle objektifi yumuşak bir temizleme bezi ile temizleyiniz.
16. Makineden çıkardığınız objektiflerin kapaklarını takmayı unutmayınız.
17. İşiniz bittiğinde gerekirse fotoğraf makinesinin ve tüm ekipmanlarının temizlik ve bakımını yapınız.
18. Güvenlik tedbirlerine uyarak fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını yerlerine yerleştiriniz, çalışma ortamınızı temiz bırakınız.
19. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktararak daha sonra değerlendirmek üzere arşivleyiniz.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Dereceli Puanlama Anahtarı"ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

1. UYGULAMA

2.2. PERSPEKTİF ETKİSİ İLE FOTOĞRAFTA VURGU

Perspektifin fotoğrafta kullanım amaçlarından biri vurguyu artırmaktır. Vurgu, en basit anlamıyla odak noktasıdır (Görsel 2.31). Konunun ana fikridir. Asıl verilmek istenen mesaj, dikkat çekilmek istenen konu ya da öğedir. Vurgunun kullanılmadığı bir fotoğraf, herhangi bir fotoğraftan öteye geçemez.

Fotoğrafta vurguyu artırmak, vurgulanmak istenilen nesne ya da konunun kompozisyon içindeki diğer öğelerden ayrıştırılması ile mümkündür. Bunu sağlamak için zıtlık, belirginlik, yerleşim (1/3 altın kesim noktaları), yönlendirme çizgileri, ölçü-oran, renk ilişkileri, perspektif etki gibi öğeler kullanılır (Görsel 2.32).

Fotoğraf çekiminde derinlik hissi ve perspektif etki oluşturabilmek için yararlanılan bazı yöntemler şunlardır:

- Çekim ortamındaki ışığın kontrolünü sağlamak
- Alan derinliğini ve netliği ayarlamak
- Çeşitli özelliklerde farklı odak uzaklıklarına sahip objektifler kullanmak
- Yönlendirme çizgilerinden yararlanmak
- Ön planı fotoğraf karesine dâhil etmek
- Çerçeveleri kullanmak
- Renk ilişkilerini dikkate almak

Görsel 2.31: Fotoğrafta vurgu

Görsel 2.32: Ön planın konuyu yönlendirmesi

Tablo 2.1: Fotoğrafta Perspektif Etkiyi Artırma Ve Azaltma Yöntemleri

Fotoğrafta Perspektifi Artırma	Fotoğrafta Perspektifi Azaltma
Konu ile objektif arasındaki mesafenin çok olduğu bir bakış noktası (açısı) seçilebilir.	Bakış açısı değiştirilerek farklı mesafelerin algılanmayacağı fotoğraf çekimi yapılabilir.
Geniş açılı bir objektif kullanılabilir.	Dar açılı bir objektif kullanılabilir.
Gölgelerin sert olduğu, konuyu doğrudan aydınlatan yoğun ışık kullanılabilir.	Gölgelerin yumuşak olduğu, konuyu dolaylı aydınlatan dağılan ışık kullanılabilir.
Fotoğraf karesinde sıcak renkler ön plana, soğuk renkler geri plana alınabilir.	Fotoğraf karesinde soğuk renkler sıcak renklerin önüne alınabilir.
Kompozisyon ve ışıklandırma açık tonlar önde, koyu tonlar geride olacak biçimde ayarlanabilir.	Kompozisyon ve ışıklandırma açık ve koyu tonlar dengeli dağılacak biçimde ayarlanabilir.
Konunun bir kısmı net olacak biçimde alan derinliği azaltılabilir.	Konunun tamamı net olacak biçimde alan derinliği artırılabilir.
Dikkati ilk olarak ön plana çekip sonrasında esas konuya yönelten yönlendirme çizgileri, çerçeveler gibi vurguyu artıracak öğeler kullanılabilir.	Uzaklaşarak küçülmeyen veya birbirine yaklaşmayan yatay çizgiler ve düzlemsel görüntüler tercih edilebilir.

BİLGİ KUTUSU

İç mekân çekimlerinde pencereden gelen gün ışığı kullanılarak fotoğrafı çekilen konu ya da nesnede yumuşak, güzel bir görünüm elde edilebilir.

2.2.1. Perspektif Etkide Işığın Rolü

Fotoğrafta ışığın dört temel işlevi bulunur. Bu işlevler konuyu ortaya çıkarmak, fotoğrafa boyut ve derinlik kazandırmak, aydınlık ve gölge alanlar oluşturmak, dokuyu belirginleştirmektir. Işığın fotoğrafa etkisi; ışık kaynağının türüne (doğal ya da yapay oluşuna dolayısıyla renk sıcaklığına), ışığın şiddetine (parlaklığına), konuyu aydınlatma yönüne (cephe, yanal, alttan ve üstten) ve aydınlatma biçimlerine (doğrudan, dolaylı, süzülerek) göre değişiklik gösterir.

Konuya Doğrudan Gelen (Direkt) Işık: Doğal ya da yapay ışık kaynaklarından direkt olarak gelen, konuyu doğrudan aydınlatan sert ışık türüdür. Konu üzerinde keskin, sert gölgeler ve yüksek kontrast oluşturur (Görsel 2.33).

Görsel 2.33: Direkt ışık

Konuya Dolaylı Gelen (Yansıyan) Işık: Konuya başka yüzeylere çarpıp yansıtılarak gelen, yumuşak etkili bir ışıktır. Işık; su, metal, duvar gibi yüzeylere çarpıp konuya yansıyabilir. Bu doğal yansımanın dışında bu ışık türü için yansıtıcılar da (reflektör) kullanılabilir. Bu ışıkla yumuşak gölgeler ve düşük kontrast oluşturur (Görsel 2.34).

Görsel 2.34: Yansıyan ışık

Konuya Süzülerek Gelen (Noktasal) Işık: Işığın bulut, ağaç yaprakları, kapı aralığı gibi açıklıklardan geçerek, konunun bazı kısımlarını aydınlatıp bazı kısımlarını gölgede bırakmasıdır. Konunun direkt ışık alan kısımlarında sert, gölgelerde ise yumuşak etki yapar. Genellikle mistik ve masalsı görünüm oluşturur (Görsel 2.35).

Görsel 2.35: Süzülerek gelen ışık

Işığın konuya doğrudan, dolaylı ya da süzülerek geliş biçimine göre sert ve yumuşak olması fotoğrafı perspektif açıdan etkiler.

Sert Işık: Fotoğrafta kontrast ve derinlik oluşturur. Sert ışık, derinlik etkisinin yanında dramatik etkili fotoğraflarda daha çok tercih edilir. Fotoğrafta keskin (sert) çizgilerle aşırı parlak alanlar oluşturur. Bu durum çoğu zaman izleyiciyi rahatsız eder. Görsel 2.36'daki gibi sanatsal ve çarpıcı fotoğraflar çekmek için tercih edilir.

Görsel 2.36: Konuya direkt gelen sert ışıkta derinlik etkisi

Yumuşak Işık: Amacı fotoğrafı güzelleştirmek ve keskin kenarları yumuşatarak nesne yüzeylerini pürüzsüz hâle getirmektir. Fotoğrafta derinlik etkisini yok eder (Görsel 2.37). Yumuşak ışıkta fotoğraf çekme zorunluluğu oluşabilir. Bu durumda fotoğrafta perspektif etki ve derinlik hissini elde etmek için Görsel 2.38'deki gibi geniş açılı objektifle perspektif vurgu sağlama veya yönlendirme çizgilerini kullanma gibi yöntemlerden yararlanılabilir.

Görsel 2.37: Yumuşak ışıkta derinlik etkisi

Görsel 2.39: Aydınlatmanın verdiği derinlik hissi

Görsel 2.38: Yumuşak ışıkta perspektif etki

Görsel 2.39'daki gibi ışığın konuyu aydınlatma yönü fotoğrafı perspektif açıdan etkiler. Örneğin yanayla aydınlatma, konunun ayrıntılarını ve özelliklerini belirginleştirerek dokuları ve derinliği ortaya çıkarır. Cepheden aydınlatılan bir nesnede ise ayrıntılar yok olur ve derinlik hissi çok azdır. Aynı durum üstten aydınlatma (tepe ışığı) için de geçerlidir. Tepe ışığı sert gölgelere neden olur. Bu nedenle genellikle tek başına kullanılmaz.

2.2.2. Alan Derinliğinin Perspektife Etkisi

Konunun bir kısmı, kompozisyondaki gereksiz ögeler, flulaştırılarak fotoğraftaki net alan derinliği azaltılabilir. Bu durum konuyu ön plana çıkararak fotoğrafa derinlik hissi kazandırır. Böylece fotoğraftaki perspektif etki artırılmış olur.

Fotoğrafta net görünen nesnelere, izleyiciye nesnenin yakında olduğu izlenimi verir. Görsel 2.40'taki gibi odak dışında kalan kısımların netsizliği (flu görünmesi) ile de fotoğrafta derinlik hissi sağlanmış olur.

Ön planın net olduğu fotoğraflarda perspektif etki daha güçlüdür. Sığ (dar) alan derinliği kullanılan fotoğraflarda ise net kısım her zaman önde olmaz. Ortada ya da geri planda yer alabilir. Bu, tamamen fotoğrafta vurgulanmak istenen öğenin durumuna veya fotoğrafta verilmek istenen mesaja, etkiye göre değişir.

BİLGİ KUTUSU

Fotoğraf çekerken alan derinliği azaltılmak isteniyorsa açık diyafram aralığı yani “f” değeri mümkün olduğunca küçük kullanılmalıdır. Bunun için fotoğraf makinesi diyaf-ram öncelikli modda (AV / V) ayarlanırsa diyaf-ram değeri belirlendiğinde makine enstantane değeri otomatik olarak kendisi seçecektir.

Görsel 2.40: Sığ alan derinliğinde netliğin ortada olması durumu

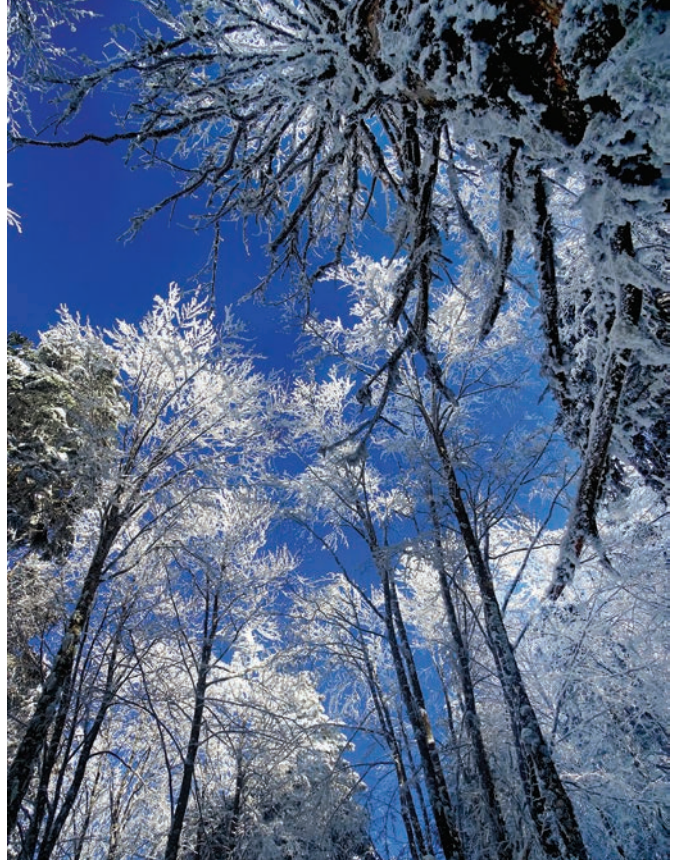
Net alan derinliğinin çok olması istenen fotoğraflarda perspektif etkiyi yakalamak için konuya farklı bakış açıları ile yaklaşılmalıdır. Örneğin aşağıdan ya da yukarıdan çekim yapma, fotoğrafta çizgilerin kullanılması, yakın planın abartılması gibi teknikler tercih edilebilir.

Görsel 2.41: Dar alan derinliğinin kullanımı

Görsel 2.41’de fotoğrafçı alttan bakış açısıyla dar alan derinliğini tercih ederek perspektif etki oluşturmuştur.

Görsel 2.42’de görüldüğü gibi konunun tamamı net olarak görüntülenmek isteniyorsa geniş alan derinliği kullanılmalıdır. Bunun için büyük “f” sayısı yani kısık diyafram tercih edilmelidir.

Görsel 2.42: Alt bakış açısıyla çekilmiş geniş alan derinliği

2.2.3 Objektif Özelliklerinin Perspektif Etkisi

Fotoğrafın kendine özgü bir anlatım şekli vardır. İnsan gözü, perspektif ve derinliği üç boyutu direkt algılar. Fotoğraf makinesi ile çekilen fotoğraflardaki perspektif ve derinlik algısı ise tamamen yanılısamadır. Göz merceğinin odak uzaklığı sabittir. Farklı odak uzaklıklarına sahip objektiflerle elde edilen fotografik görüntülerde durum farklıdır. Gözle algılanması mümkün olmayan küresel perspektif etkiye kadar istenilen türde perspektif algılar uyandırılabilir.

Dar Açılı (Uzun Odaklı) Objektif

Fotoğraf çekiminde uzaktaki nesnelere yakınlaştırmak amacıyla kullanılır (Görsel 2.43, 2.44). Tele objektif de denilen bu objektiflerin görüş açıları ve alan derinliği azdır. Dolayısıyla bu objektiflerle perspektif etki ve derinlik hissi oluşturmak zordur. Örneğin 135 mm tele objektifle çekilen fotoğraflardaki görüntü düzlemsel ve grafiksel olur.

Görsel 2.43: Dar açılı objektifle elde edilen derinlik etkisi

Görsel 2.44: Dar açılı objektifle çekilmiş fotoğraf

Normal Açılı Objektif

50 mm normal açılı objektiflerin görüş açısı, insan gözünün görüş açısına çok yakındır. Bu objektiflerle çekilen fotoğraflarda gözün gerçek ortamlarda algıladığı biçimde bir perspektif etki görülmektedir (Görsel 2.45).

Görsel 2.45: 45 mm odak uzaklığındaki fotoğrafta perspektif etki

BİLGİ KUTUSU

Geniş açılı bir objektifle fotoğraf çekiminde nesnelere ya da konu, bulunduğu gerçek konumdan çok daha uzaktaymış gibi algılanır. Bu nedenle konuya mümkün olduğunca yaklaşılmalıdır.

Geniş Açılı (Kısa Odaklı) Objektif

18 mm, 24 mm gibi geniş açılı objektiflerle yapılan çekimlerde objektife yakın olan nesnelere gerçek boyutlarından daha büyük, uzaktakiler ise daha küçük görünür. Geniş açılı objektiflerin görüş açıları ve alan derinliği fazladır. Bu objektifler fotoğraflarda perspektif etkiyi güçlendirir. Çekimlerde önde yer alan nesnelerin boyutları abartılı olacağından fotoğraf kompozisyonuna gereken önem verilmelidir. Fotoğraflardaki perspektif etkiyi vurgulamak için çoğunlukla sanayi (endüstri), moda, reklam fotoğrafçılığı ve mimari fotoğrafçılıkta geniş açılı objektiflerden faydalanılır (Görsel 2.46).

Görsel 2.46: Geniş açılı objektifle perspektif etki

Balıkgözü Objektif

Balıkgözü objektifler, 180 derecelik görüş açıları nedeniyle farklı perspektif algılar oluşturur. Çoğunlukla sanatsal çekimlerde tercih edilir. Görüş açıları insan gözünün algıladığı açıdan daha geniştir. Bu nedenle merkezden dışa doğru gidildikçe küresel biçim bozulmasına neden olur. Yani düz çizgiler eğrileşir. Bu durum fotoğrafta küresel perspektif etkisi oluşturur (Görsel 2.47).

Görsel 2.47: Balıkgözü objektifle çekilmiş bir fotoğraf

Tilt-Shift Objektif

Hareketli yapıları nedeniyle fotoğrafta perspektif denetim sağlayan objektiflerdir (Görsel 2.48). Bu objektiflerden çoğunlukla mimari çekimlerde yararlanır. Perspektif düzeltme, alan derinliği kontrolünü sağlama gibi işlevleri vardır. Bunun dışında yaratıcı portre çekimleri, minyatür etkili fotoğraflar ile panoramik manzara çekimlerinde kullanılabilir.

Görsel 2.48: Hareketli yapılarıyla tilt-shift objektif

Tilt-Shift (tilt-şift) objektiflerde otomatik netleme (AF) sistemi yoktur. Bu objektifler hareketli oldukları için netlemenin manuel (MF) yapılması gerekir. 17-20 mm arasında değişen farklı odak uzaklıkları olan çeşitleri bulunur. Kendi eksenleri etrafında dönebilme özelliklerinden dolayı çekimlerde bu objektiflerin rotasyon (yer değiştirme) açısını ayarlamak önemlidir.

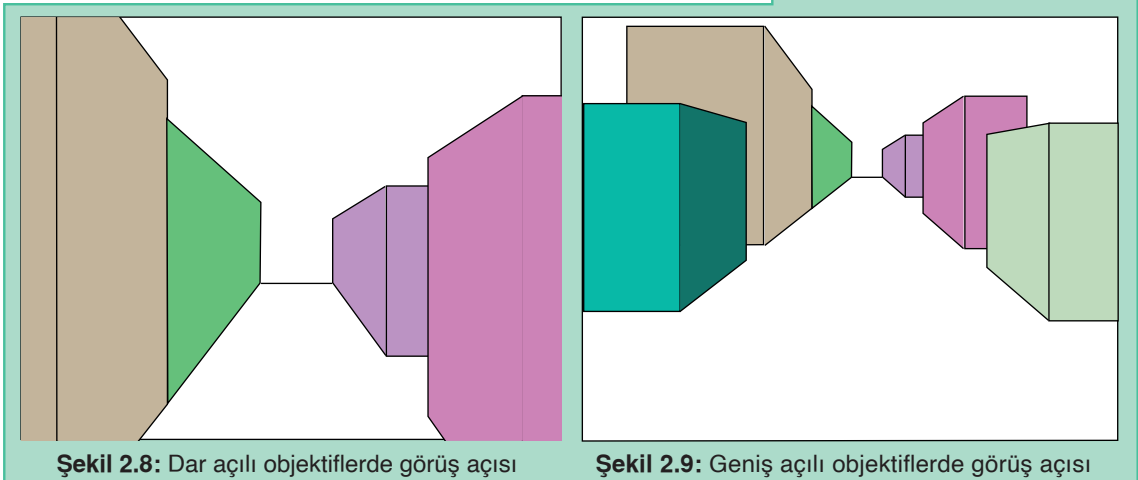
Objektifteki tilt fonksiyonu sayesinde sensör üzerindeki paralel düzlem değiştirilerek fotoğrafta alan derinliği sağlanır. Shift fonksiyonu ise nesneleredeki biçim bozulmalarının objektifin hareketi ile düzeltilmesini sağlar.

Objektifteki hareketlilik fotoğrafların aşırı aydınlık veya karanlık çıkmasına neden olur. Enstantane hızının ayarlanmasıyla bu durum çözülür.

BİLGİ KUTUSU

Şekil 2.8 ile 2.9'da dar ve geniş açılı objektiflerin görüş açısı farkları görülmektedir.

Şekil 2.8: Dar açılı objektiflerde görüş açısı

Şekil 2.9: Geniş açılı objektiflerde görüş açısı

4. ETKİNLİK

Görsel 2.49 ve 2.50'deki fotoğraflarda objektiflerin verdiği perspektif etkileri ve derinlik hissini inceleyiniz. Düşüncelerinizi sınıfta paylaşınız.

- Sizler de farklı odak uzaklığına sahip objektiflerle fotoğraf çekimleri yapınız.
- Çektiğiniz fotoğraflardan farklı perspektif etkilere sahip olanları belirleyiniz ve sınıfta paylaşınız.

Görsel 2.49: Geniş açının perspektif etkisi

Görsel 2.50: Dar açının perspektif etkisi

2.2.4. Çizgilerin Kullanımı

Fotoğrafta kullanılan çizgiler özelliklerine göre farklı algılar uyandırır.

Yatay Çizgiler: Huzur verici sakin bir etki bırakır (Görsel 2.51).

Dikey Çizgiler: Güçlü bir yön duygusu verir (Görsel 2.52).

Görsel 2.52: Dikey çizgiler

Çapraz (Diyagonal) Çizgiler: Yön duygusu, derinlik hissi, mesafe algısı ve perspektif etki oluşturur (Görsel 2.53).

Görsel 2.51: Yatay çizgiler

Görsel 2.53: Çapraz çizgiler

Birbirine Doğru Yaklaşan Çizgiler: Kuvvetli bir perspektif etki sağlar. Aynı zamanda çapraz çizgi etkisi de taşır (Görsel 2.54).

Görsel 2.54: Yakınlaşan çizgiler

Görsel 2.55: Yönlendirme çizgileri

Yönlendirme Çizgileri: Fotoğrafta kullanılan yol çizgileri, tren rayları, merdiven basamakları vb. çizgiler dikkati bir noktaya yöneltmek amacıyla kullanıldıklarında **yönlendirme çizgileri** olarak tanımlanır.

Bu çizgiler, gözün kompozisyon içinde bir noktadan başlayıp diğer bir noktaya kadar ulaşmasını sağlar (Görsel 2.55). Uzaktaki konu ya da nesne ile sağladığı bağlantı sayesinde güçlü bir perspektif etki oluşturur. Bir taraftan fotoğrafta perspektif etki oluştururken bir taraftan da dikkat çekilmek istenen öğeye bakışları yönlendirir. Gözün fotoğraf karesi (kadro) içinde dolaşmasını sağlar. Fotoğrafta daha ilgi çekici hâle getirir, vurguyu artırır (Görsel 2.56).

Bir fotoğrafta birden fazla yönlendirme çizgisi kullanılabilir ancak çoğu zaman tek çizgi kullanımı yerlidir. En etkili olanı, kadrajın kenarlarından başlayıp içeri doğru yönelen çizgiler kullanmaktır. Ufuk çizgisinde birleşen yol çizgileri, kenardan başlayıp içe doğru sıralanan merdiven tırabzanları, ağaç dalları örnek olarak verilebilir.

Görsel 2.56: Yönlendirme çizgileri ile derinlik etkisi ve vurgu

2.2.5. Ön Planın Vurgulanması

Ön planda bulunan nesnelere ilgiyi çekmek fotoğrafta derinlik hissini ve perspektif etkiyi artırır. Daha çok manzara ve doğa fotoğraflarında tercih edilen ön planın vurgulanması durumu, izleyiciyi fotoğrafın içine çeker. Böylece izleyici kendini gerçek bir mekânın içindeymiş gibi hisseder. Görsel 2.57'deki gibi objektif ile konu arasındaki mesafenin artması, izleyici ile konu arasındaki uzaklık hissini artıracığından fotoğrafta derinlik hissi elde edilmiş olur.

18 mm, 24 mm gibi geniş açılı objektiflerle çekilen fotoğraflarda ön plan kadraja dâhil edilebilir. Bunun için fotoğraf çekerken ön plana yakın durmak gerekir. Burada dikkat edilmesi gereken husus, ön planda aşırı detaya gidilmemesi gerektiğidir. Ön planın kompozisyonda vurgulanmak istenen asıl öge ya da ögelere baskın gelmesine izin verilmemelidir. Buradaki amaç, izleyicinin dikkatini başlangıçta ön planda toplamak daha sonra yönlendirme çizgileri yardımıyla dikkati asıl konuya yöneltmek olmalıdır.

Fotoğrafta vurgulanmak istenen esas ögenin ön plana alınmasıyla da perspektif etki oluşturulabilir. Örneğin fotoğrafın ilgi odağı olan nesne, insan ya da konu ön planda tutulup kompozisyonu tamamlayan bina, ağaç vb. diğer ögeler arka plana atılabilir. Asıl konu ile tamamlayıcı ögeler arasında mesafe bırakılarak çekim yapıldığında konu ön planda büyük, bina ya da ağaç geri planda küçük görünür. Böylelikle fotoğrafta derinlik etkisi elde edilmiş olur. Oysa ağaçla yan yana çekilen insan fotoğrafında perspektif etki yoktur.

Görsel 2.57: Esas ögenin vurgulanması

2.2.6. Çerçevelerin Kullanılması

Fotoğrafta derinlik hissi ve perspektif etki oluşturabilmek için kullanılan yöntemlerin biri de fotoğraf karesine çerçevelerin dâhil edilmesidir. Fotoğrafta çerçeve olarak adlandırılan öğeler; kapı, pencere kenarları gibi yapay objeler ya da ağaç dalları, yapraklar gibi doğal objeler olabilir (Görsel 2. 58, 2.59)

Görsel 2.58: Fotoğrafta doğal çerçeve

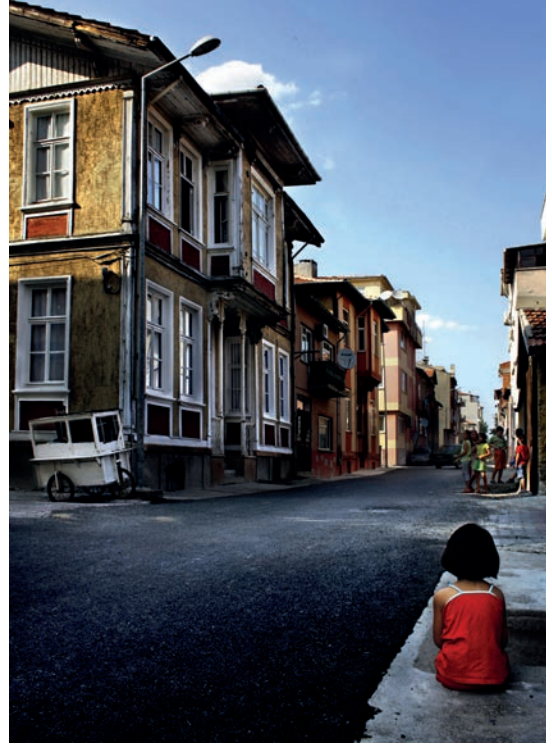
Görsel 2.59: Fotoğrafta çerçeve ile perspektif etki oluşturulma

2.2.7. Renk İlişkilerinin Kullanılması

Perspektif algıda canlı ve sıcak renkler öne çıkar. Soğuk renkler ve gri tonlar arka planda kalır. Renklerin birbiriyle ilişkisi dikkate alınarak kompozisyonun düzenlenmesi ile fotoğrafta derinlik hissi oluşturmak mümkündür (Görsel 2.60, 2.61, 2.62).

Görsel 2.60: Fotoğrafta renk etkisi

Görsel 2.61: Fotoğrafta rengin kullanımı

Görsel 2.62: Fotoğrafta renk

2.2.8. Fotoğrafta Vurgu

Fotoğraf, görüneni ve duyguları görsel dille anlatır. Görsel 2.63 ve 2.64'te fotoğrafın anlatımını güçlendirmek için konudaki özellikler vurgulanmıştır. Vurgulu fotoğraflarda konu kısa ve öz anlatılır.

Görsel 2.63: Farklı konu ve kompozisyonlarda fotoğrafta vurgu

Görsel 2.64: Farklı konu ve kompozisyonlarda fotoğrafta vurgu

5. ETKİNLİK

Görsel 2.65 ve 2.66'daki fotoğraflarda vurgulanmış öğeleri inceleyiniz.

- Bu öğelerin hangi yöntemlerle vurgulanmış olabileceğini yanlarındaki boşluklara açıklayarak yazınız.
- Basılı ve dijital yayın organlarından fotoğrafta vurgunun ön plana çıktığı örnekler bulunuz.
- Seçtiğiniz fotoğraflarla sınıfta bir pano hazırlayınız.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Görsel 2.65

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Görsel 2.66

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

UYGULAMA ADI : Perspektif ve Vurgu

AMAÇ : Vurgulanmak istenen öğelerin öne çıktığı, perspektif etkili fotoğraflar çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğrafta vurgulanmak istenen öğelerin öne çıktığı, perspektif etkili fotoğraf çekimleri yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi ve gerekli ekipman
2. Dar, normal ve geniş açılı objektifler
3. Işık kaynakları
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. Fotoğraf çekimini yapacağınız mekâna karar veriniz.
2. Fotoğrafını çekeceğiniz konu ya da nesnelere karar veriniz.
3. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyararak çekim ortamına uygun araç gerecinizi hazırlayınız.
4. Perspektif etki için objektifin odak uzaklığına ve konu ile aranızdaki mesafeye karar veriniz.
5. Farklı perspektif etkileri olan fotoğraflar çekiniz. Bunun için kullanılacak yöntemler şunlardır:
 - Alan derinliğinin etkisini kullanma
 - Ön planı vurgulama
 - Renk ilişkilerinden yararlanma
 - Fotoğrafa çerçeveleri dâhil etme
 - Esas öğeyi yönlendirme çizgileri ile vurgulama
6. Farklı perspektif etkilerle çektiğiniz fotoğrafları sınıfta değerlendiriniz. Kompozisyondaki olumsuzlukları giderebilmek için yeniden fotoğraf çekimi yapınız.
7. Çektiğiniz fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivleyiniz.
8. Çekim bittiğinde fotoğraf makinesini ve ekipmanı güvenlik tedbirlerini dikkate alarak yerlerine yerleştiriniz.
9. Çalışma ortamınızı temiz ve düzenli bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

A) Aşağıdaki cümlelerde (...) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

1. (...) Fotoğrafta derinlik hissini oluşturabilmek için perspektiften yararlanır.
2. (...) Ufuk çizgisinin konumu gözümüzün bulunduğu konumla doğrudan ilişkilidir.
3. (...) Kaçan çizgilerin bir noktada birleşiyormuş gibi görünmesine küresel perspektif denir.
4. (...) Fotoğrafta perspektif yığılma, hava perspektifi ile ilgili bir durumdur.
5. (...) Yumuşak ışıkta çekilen fotoğraflarda perspektif etki için geniş açılı objektif kullanılır.

B) Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olan ile doldurunuz.

sert ışık	bakış noktası	çift kaçış noktalı
perspektif etki	ufuk çizgisi	alan derinliği

6. Kaçan çizgilerin üzerinde birleştiği noktaya kaçış noktası denir.
7. Gözden uzaklaşan çizgiler, perspektifte iki farklı noktada birleşir.
8. Dramatik etkili fotoğraflarda derinlik etkisi oluşturmada daha çok tercih edilir.
9. Fotoğrafta azaltılan konuyu ön plana çıkararak perspektif etkiyi artırır.
10. Ön planı vurgulamak ve çizgileri kullanmak fotoğrafta vurgu ve sağlar.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevabı işaretleyiniz.**11. Perspektifle ilgili olarak aşağıdakilerden hangisi söylenemez?**

- A) Ufuk çizgisinin konumu, bakış noktasının yerine göre değişir.
- B) Kaçan çizgiler gözden uzaklaştıkça birleşiyormuş gibi görünür.
- C) Gözden uzaklaşan nesnelerin boyutları küçülüyormuş gibi algılanır.
- D) Gözden uzaklaşan nesnelerin renkleri giderek canlılığını yitirir.
- E) Gözden uzaktaki nesneler yakındakilere göre daha büyük görünür.

12. Fotoğraf karesinde kenarlara doğru gidildikçe doğru çizgilerin eğrileştiği perspektifi aşağıdakilerden hangisi tanımlar?

- A) Azalan perspektif
- B) Çift noktalı perspektif
- C) Hava perspektifi
- D) Küresel perspektif
- E) Perspektif yığılma

13. I. Işık kaynağının türü
II. Işığın aydınlatma yönü
III. Işığın aydınlatma biçimi

Yukarıda numaralandırılmış öğelerden hangisi ya da hangileri fotoğrafta derinlik hissi ve perspektifi etkiler?

- A) Yalnız I
- B) I ve II
- C) I ve III
- D) II ve III
- E) I, II ve III

14. Fotoğrafta yumuşak gölgeler ve düşük kontrast oluşturan ışık türü aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alt
- B) Direkt
- C) Dolaylı
- D) Üst
- E) Ters

15. Işığın sert ya da yumuşak olması durumu aşağıdakilerden hangisini etkilemez?

- A) Aydınlatma yönü
- B) Derinlik hissi
- C) Gölgelerin durumu
- D) Kontrastlık durumu
- E) Perspektif etki

D) Aşağıda verilen soruların cevaplarını boş bırakılan yerlere yazınız.

16. Fotoğrafta derinlik hissi ve perspektif etki oluşturabilmek için kullanılan yöntemler nelerdir?

.....

.....

.....

17. Fotoğrafta ışığın temel fonksiyonları nelerdir?

.....

.....

.....

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

KONULAR

- 3.1. MİMARİ FOTOĞRAF
- 3.2. SANAYİ (ENDÜSTRİ) FOTOĞRAFI
- 3.3. ARKEOLOJİK FOTOĞRAF

TEMEL KAVRAMLAR

- Arkeolojik fotoğraf
- Mimari fotoğraf
- Sanayi (endüstri) fotoğrafı

NELER ÖĞRENECEKSİNİZ?

- Mimari fotoğraf çekerken karşılaşılan sorunlar
- Mimari perspektife uygun fotoğraf çekme
- Sanayi (endüstri) fotoğrafında dikkat edilmesi gereken hususlar
- Sanayi (endüstri) fotoğrafını perspektife uygun çekme
- Arkeolojik fotoğrafı perspektife uygun çekme
- Çekim için en uygun saati ve doğal ışık koşullarını belirleyerek gerekli ekipmanlarla arkeolojik fotoğraf çekimleri yapabilme

Hazırlık Çalışmaları

1. Mimari öğeler denilince ne anlıyorsunuz? Örneklendirerek açıklayınız.
2. Mimari öğelerin fotoğrafları çekilmeli midir? Düşüncelerinizi nedenleriyle açıklayınız.
3. Sanayi (endüstri) fotoğrafları basılı ve dijital medyada nerelerde kullanılır? Düşüncelerinizi paylaşınız.
4. Arkeolojik fotoğraf çekiminin fotoğrafçılıkta önemi ne olabilir? Tartışınız.

Bir fotoğrafın insanları etkileyebilmesi için bazı kurallara uyması gerekir. Bunlardan biri fotoğrafçının konu ya da nesneyi perspektif kurallarına uygun bakış açısı ile fotoğraflamasıdır. Fotoğraf çekiminde, perspektife önem vermek; fotoğrafın mimari, sanayi ve arkeoloji gibi alanlarındaki başarı oranını artırır. Tüm doğrular birleştiğinde ortaya iyi bir fotoğraf çıkar. Bir fotoğraf, izleyicisinde içinde olma arzusu uyandırıyorsa o, başarılı bir fotoğraftır.

3.1. MİMARİ FOTOĞRAF

Mimarinin insanların göçebe hayattan yerleşik hayata geçtikleri andan itibaren başladığı kabul edilmiştir. Anıtlar, gökdelenler, iş merkezleri, ibadethaneler, şehir meydanları gibi birçok mimari yapı yaşantımızda yer almaktadır. Mimari yapıların farklı amaçlarda kullanılmak üzere iç ve dış görünüşlerinin estetik ve görsel unsurlar düşünülerek fotoğraflanmasına **mimari fotoğrafçılık**, fotoğraflamanın sonucunda ortaya çıkan fotoğraflara da **mimari fotoğraf** denir.

Dünyanın ilk mimari fotoğrafı, 1826'da Joseph Nicephore Niepce'in (Cozef Nicefor Nips) evinin karşısında bulunan binanın çatısını çektiği fotoğraftır. Bu çekim aynı zamanda ilk fotoğraf olarak bilinmektedir. 1840'lı yıllarda Daguerre'in (Deger) pozlama süresini 8 saatten 15 dakikaya indirmesiyle birlikte fotoğraf çekimleri kolaylaşmıştır. Daguerre, Paris'teki Temple (Tempil) Bulvarı'nı fotoğraflayarak dünyada ilk defa insan ögesini barındıran mimari fotoğrafı çekmiştir.

Aynı dönemde William Henry Fox Talbot (Wilyım Henri Foks Talbot) "colotype (kalotayp)" adı verilen bir sistem ortaya koymuştur. Dilimize "kolotip" olarak geçen bu sistemle elde edilen negatif görüntü sayesinde fotoğraf defalarca çoğaltılabilmektedir. Görsel 3.1 ve 3.2 Henry Fox Talbot'un kolotip yöntemi ile çektiği fotoğraflardandır. 1852-1854 yılları arasında İngiliz fotoğrafçı Philip Henry Delamotte (Filip Henri Delamot) İngiltere'de Crystal Palace'ın (Kıristıl Palısı) fotoğraflarını çekmiştir. Bu fotoğraflar "Fotografik Görünümlü" adı altında iki ciltlik çalışma içinde yayımlanmıştır. Bu çalışma, ilk fotoğraflı mimari rapor olarak tarihe geçmiştir (Görsel 3.3, 3.4).

Görsel 3.1: Cambridge, 1846

Görsel 3.2: Paris, 1843

Görsel 3.3: Crystal Palace'ın fotoğrafı

Görsel 3.4: Crystal Palace'ın fotoğrafı

Frederick Evans (Firederik Evins) mimari fotoğrafta çektiği mekânlarda pencereden gelen gün ışığını kullanarak fotoğraflarına dramatik bir etki vermiştir (Görsel 3.5). Uyguladığı bu yöntemle pek çok mimari fotoğrafçıya yol göstermiştir.

20. yüzyılın ilk yıllarında “modernizm hareketi” fotoğraf ve mimaride etkisini göstermiş ve yaygınlaşmıştır. Yenilenen bu mimari anlayışla birlikte binalar yapı özellikleri dışında sanatsal bir obje olarak değerlendirilmiş, bu yönde yapılan çekimler de ağırlık kazanmıştır.

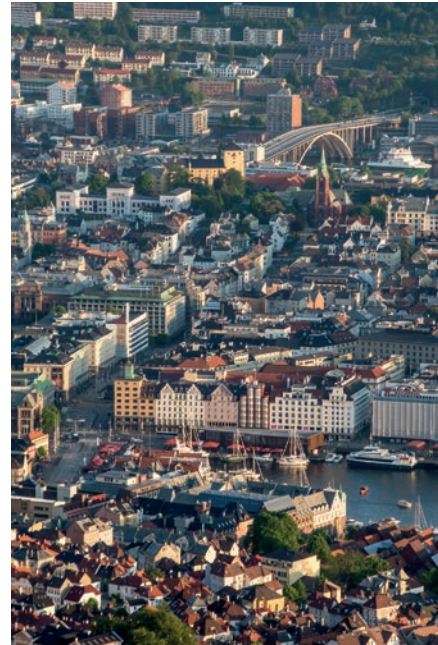
3.1.1. Mimari Fotoğrafın Kullanım Alanları

Günümüzde mimari fotoğraf çekimlerinde kendine has güzelliği olan binaların bu özellikleri fotoğrafta yansıtılır. Mimari fotoğrafların kullanım alanlarına göre çok iyi bir bakış açısı ve kendi içinde bir dinamiği olmalıdır. Mimaride fotoğrafın çok çeşitli kullanım alanları vardır. Bu alanlar şunlardır:

- Bir şehrin, beldenin mimari yapısının çevresi ile birlikte gösterilmesi, şehirciliğin belgelenmesi (imar planlarında)
- Tarihî binaların, yapıların, mekânların belgelenmesi (sit alanı projelerinde)
- Yeni inşa edilen yapıların yapım aşamalarının belgelenmesi (inşaatlarda)
- Restorasyon ve rölöve çalışmalarında mimari yapı ve parçaların aslına uygun belgelenmesi
- Doğal afetlerden sonra mimari yapılarda oluşan zararların tespit edilmesi
- Ülke, şehir, tatil beldesi gibi mekânların turistik amaçlı tanıtımı
- Satışa sunulan mimari binaların hedef kitleye tanıtımı
- Mimari katalog ya da dergilerde görsel içerik amaçlı kullanım
- Estetik ve sanatsal amaçlı kullanım

Görsel 3.5: Wells Cathedral (Vels Katidri), 1903

Görsel 3.6: Şehirciliğin belgelenmesi

3.1.2. Mimari Fotoğrafçı

Mimari fotoğrafçı; estetik, biçim ve form bilgisine sahip, teknik kuralları iyi bilen ve en iyi şekilde uygulayan kişidir. Bu bilgi birikimiyle anında fikir üretebilmesi de oldukça önemlidir. Mimari fotoğrafçının temel amacı, yapıyı en iyi ışık ve kompozisyon kurallarına göre estetik ve görsel açıdan en iyi bakış açısı ile fotoğraflamaktır. Donanımı ne denli yüksek olursa o denli profesyonel işlere imza atabilir.

İyi bir mimari fotoğraf çekebilmesi için mimari fotoğrafçının sahip olması gereken diğer özellikler şunlardır:

- Fotoğrafçı, çekim ortamından kaynaklanan veya kaynaklanabilecek olan fiziksel zorlukları iyi bilmelidir.
- Detayları görebilen ve önemseyen, farklı bakış açılarına sahip biri olmalıdır.
- Kültürel, sanatsal anlamda mimari ve perspektif konularında bilgi sahibi olmalıdır.
- Mimari fotoğraf çekimi için gerekli olan makine, objektif, çekim ekipmanlarının özelliklerini bilmeli ve bu özelliklere göre çekim yapmalıdır.
- Fotoğrafçı iç ve dış mekânda ışık kullanımını iyi bilmeli; uygun makine, objektif seçimini kusursuz yapabilmelidir.
- Fotoğrafçı planlanan çekim tarihlerine uymalı ve işin teslim tarihine kadar çekimleri tamamlayıp hazırlamalıdır.

Görsel 3.7: Mimarinin estetik ve sanatsal amaçlı kullanımı

3.1.3. Mimari Fotoğrafın Önemi

Çeşitli mimari yapılar farklı amaçlarla estetik kaygılar düşünülerek fotoğraflanmıştır. Bu fotoğraflarda ışık, netlik, diyafram açıklığı, enstantane hızı, kompozisyon, kadraj, perspektif ve derinlik gibi unsurlar önem taşımaktadır. Tüm bu fotoğraf tekniklerine uygun bir biçimde çekimlerin yapılması, başka bir anlamda fotoğraf karesine taşınması ve belgelenmesi işi, çağımızın önemli bir gereksinimi olarak karşımıza çıkmaktadır (Görsel 3.8).

Mimari fotoğrafçılık, mimari yapıların veya mekânların hiçbir estetik değer taşımadan yalnızca belgelendirilmesi görevini taşımaz. Mimari fotoğraf, mimari yapının tüm özellikleri ile ele alınması, içerdiği sanatsal bakış açısının aktarılması ve mimari detayların özenle yansıtılmasıyla anlam kazanır (Görsel 3.9). Fotoğraflar sıradanlıktan uzak, izleyicinin dikkatini çekecek nitelikte olmalıdır. Sanatsal değer taşıyan bu fotoğraflar aynı zamanda çekilme amacına da hizmet etmelidir (Görsel 3.10).

Görsel 3.8: Restorasyon

Görsel 3.9: Estetik mimari fotoğraf

Görsel 3.10: Estetik açıdan değerli mimari fotoğraf

3.1.4. Mimari Fotoğrafta Perspektifin Önemi

Mimari fotoğraflarda perspektiften, mekânın büyüklüğünün görüntülenmesi ya da mekânda bulunan bir ögenin ilgi çekici hâle getirilmesi gibi farklı şekillerde yararlanır. Burada, izleyicilere anlatılmak istenen tema ve fotoğrafın amacı önem kazanır. Devasa boyutta mimari yapıların görkemli görünmesinin sağlanması perspektif ve oranlama sayesinde olur. Örneğin Görsel 3.11 ve 3.12'deki gibi çok yüksek yapıların (gökdelenler, kuleler, büyük mimari yapılar vb.) fotoğrafları çekilirken gerçek boyutu herkesçe bilinen nesne ya da canlılar (insan, sokak lambası, araba vb.) fotoğraf kadrajına alınır. Bu sayede izleyicilere karşılaştırma yapma şansı verilerek yapının gerçek boyutu hakkında bir fikir edinilmesi sağlanır.

Mimari fotoğraf çekimlerinde perspektif etki ve derinlik hissi oluşturulması son derece önemlidir. Perspektif etki, izleyiciyi fotoğrafın içine çeker. Mimari fotoğraf çekimlerinde mekânlar söz konusu olduğundan perspektif etki sayesinde izleyici mekânın içine çekilerek gerçeklik hissi sağlanır (Görsel 3.13, 3.14).

Görsel 3.11: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisi

Görsel 3.12: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisi

Görsel 3.13: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisi

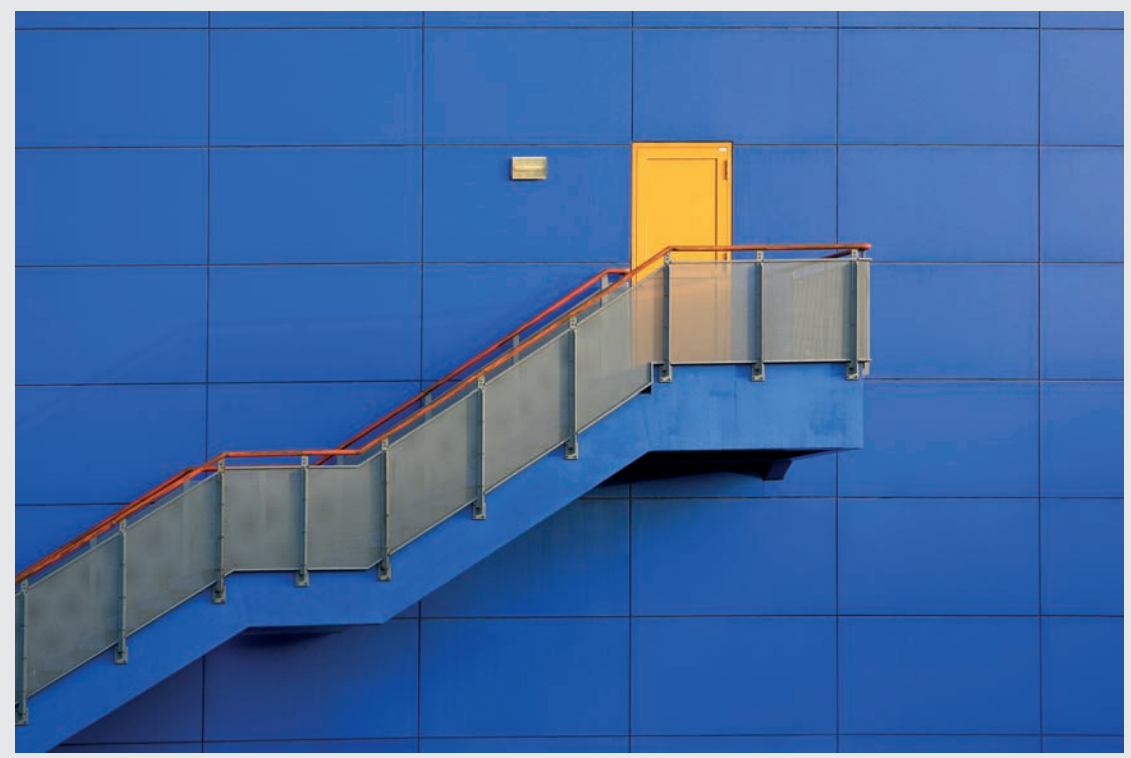
Görsel 3.14: Şehir mimarisinde detay perspektif ve derinlik etkisi

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Görsel 3.15 ve 3.16 farklı bakış açılarıyla çekilmiş fotoğraflardır. Fotoğraflarda şehir mimarisinde perspektif etki ile verilen derinlik hissi görülmektedir.

Görsel 3.15: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisi

Görsel 3.16: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisi

1. ETKİNLİK

Görsel 3.17: Mimari fotoğraflar

Görsel 3.17'deki farklı bakış açısı ve perspektifle çekilmiş mimari fotoğrafları inceleyiniz.

- Fotoğrafların hangi açılardan çekildiklerini belirleyerek boş yerlere yazınız.
- Yazdıklarınızı sınıfta paylaşarak tartışınız.

3.1.5. Mimari Fotoğrafta Perspektif Bozulma

Kısa odak uzaklığına sahip geniş açılı objektifler, ön plandaki nesnelerin daha büyük görünmesini sağlayarak perspektifin vurgulanmasına yardımcı olur. Objektif konuya ne kadar yaklaştırılırsa ortaya çıkan sonuç o kadar canlı ve dinamik olur. Bu tür çekimlerde mekânın etkisi artar, nesne veya konu abartılı büyük görünür. Böylelikle fotoğrafta derinlik etkisi oluşur. Ancak bu durum ön plandaki nesnelere perspektif bozulmalara neden olur. Bunun yanı sıra perspektif bozulma, bazen fotoğrafçılar tarafından kompozisyonda ilgi çekici unsur olarak değerlendirilmekte ve bilerek tercih edilmektedir.

Görsel 3.18: Fotoğrafta perspektif bozulma

Perspektif bozulma, nesnenin oranlarındaki biçim bozukluğudur (Görsel 3.18). Bu, fotoğrafçılar tarafından bazen istenerek fotoğrafa dâhil edilse de bazen istenmeyen sonuçlara neden olabilmektedir. Bu sebeple fotoğrafın düzeltilmesi gerekir. Bunun için fotoğraf düzenleme programlarından yararlanır. En doğru yöntem ise oranları bozulduğunda gözü rahatsız etmeyecek bazı detayların çekim sırasında ön plana eklenerek sorunun ortadan kaldırılmasıdır.

Görsel 3.19: Mimari çekimlerde kullanılan teknik kamera

3.1.6. Perspektif Kontrollü Kamera ve Objektifler

Mimari yapıların perspektif görünümünün fotoğrafa bakan kişi tarafından bilinen şekli ile doğru algılanabilmesi için mimari fotoğrafların doğru açıdan, doğru objektifle ve doğru perspektifle çekilmesi gerekir. Bu nedenle profesyonel mimari çekim yapan fotoğrafçılar, bu iş için özel olarak tasarlanmış fotoğraf makineleri ya da objektiflerle çalışmak zorundadır. Mimari çekimlerde, perspektif kontrollü tek raylı (monorail) kamera veya teknik kamera denilen fotoğraf makineleri kullanılır. Ancak bu makineler büyük formatlı ve ağır olduğundan taşımada, pratik kullanımda zorluklar yaşanmaktadır (Görsel 3.19).

Gelişen teknoloji, mimari fotoğrafçıların da yardımına yetişmiştir. Makinelere göre çeşitlilik gösteren ve hareket özelliği olan TS (tilt shift) veya PC (perspektive control) objektifler mimari fotoğrafçılıkta kullanılmaya başlanmıştır (Görsel 3.20).

TS veya PC objektifler merkezden kaydırma yaptığı için perspektif bozuklukları düzeltir ve dar alanlarda daha rahat çalışma olanağı sağlar (Görsel 3.21). Bu objektiflerin konudan uzaklaştıkça perspektif düzeltme kontrolü artar. Bu nedenle konunun uzaktan görüntülenebilmesini sağladığı için dar açılı bir TS veya PC objektifin geniş açılı türlerine göre perspektif düzeltme imkânı daha fazladır.

Görsel 3.20: Perspektif düzeltmeye yarayan objektifler

Görsel 3.21: Objektif hareketleri

TS veya PC objektiflerle fotoğraf çekerken ışık ölçümü kaydırma hareketinden önce yapılmalıdır. Bu objektifler, kaydırma hareketini yaparken optik eksenden bir miktar kaydığı için fotoğrafta netlik sorunu olabilir. Bu nedenle, diyafram modu (AV / V) seçilerek ışık yoğunluğu iyiye kısık diyafram tercih edilmelidir. Netlemenin de manuel (M) modda yapılması gerekir çünkü bu objektiflerde AF (auto focus) yani netleme özelliği bulunmaz.

Çekime başlamadan önce fotoğraf makinesi bir tripod üzerine yerleştirilmelidir. Tripod üzerinde var olan ya da makinenin flaş kızıağı üzerine konulan su terazisinin sıfıra getirilmesi ile makinenin yere paralelliği sağlanmalıdır.

Vizörden bakıldığında mimari yapının düşey çizgileri ile makinanin düşey çizgilerinin birbirine paralel olduğu gözlemlenir. İlk olarak kadrada görünen, yapının alt kısımlarıdır. Mimari yapının tümünün kadraya girmesinin sağlanması için objektifin yanında bulunan yuvarlak pim döndürülerek kaydırma hareketiyle fotoğraf çekimi gerçekleştirilir. Mimari yapıların perspektif kurallarına uygun fotoğraflanabilmesi için öncelikli olarak TS (tilt shift) veya PC (perspective control) objektifler tercih edilmelidir. Görsel 3.22'de TS objektifle solda hareket uygulamadan yapının altından, sağda ise yine aynı konumdan dikeyde shift hareketi uygulanarak çekim yapılmıştır. Görsel 3.23'de dikeyde shift hareketi uygulanarak en alttan en üste doğru çekim yapılmıştır.

Görsel 3.22: TS objektifle kaydırma yapılmadan ve yukarı kaydırma hareketi yapılarak çekim

Görsel 3.23: Shift hareketi uygulanan çekim

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

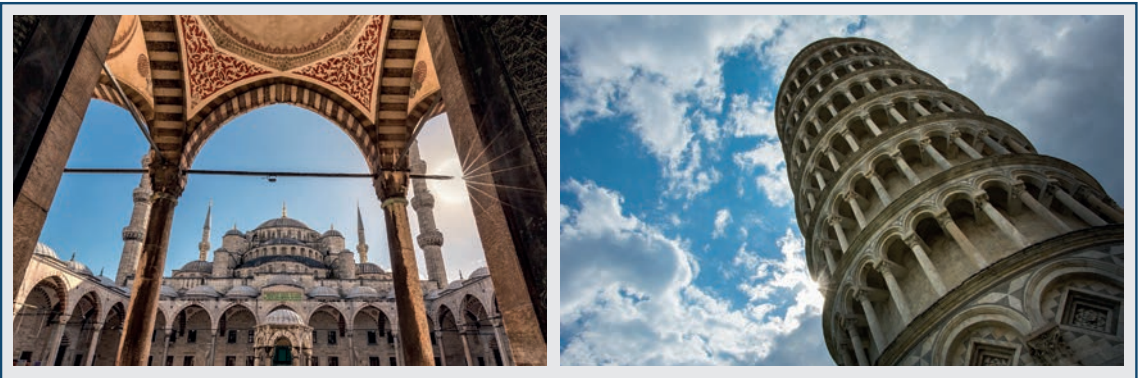
Fotoğrafçılar, sanatsal nitelik taşıyan fotoğraflar çekmek istediklerinde yüksek binaları aşağıdan yukarıya doğru fotoğraflayarak bulutlara doğru uzanan perspektif bir görüntü elde ederler (Görsel 3.24, 3.25, 3.26).

Görsel 3.24: Alt bakış açısıyla çekilmiş mimari fotoğraf

Görsel 3.25: Alt bakış açısıyla çekilmiş mimari fotoğraf

Görsel 3.26: Alt bakış açısıyla çekilmiş mimari fotoğraf

Görsel 3.27: Yüksek bir yerden üst bakış açısıyla çekilmiş mimari fotoğraflar

Görsel 3.27'deki gibi yüksek bir noktadan aşağı doğru yapılan perspektif çekimler sanatsal nitelik taşır. Mimari fotoğraflarda iyi bir bakış açısıyla ilgi çekici fotoğraflar elde edilebilir.

Görsel 3.28: Yüksek bir yerden üst bakış açısıyla çekilmiş mimari fotoğraflar

Yüksek yerlerden üst bakış açısıyla gerçekleştirilen perspektif etkili çekimler bazı durumlarda yetersiz kalır. Örneğin şehirciliği belgelemek amacı taşıyan mimari fotoğraf çekimlerinde, şehrin bütününe ya da imar yapısını göstermek için havadan yapılan çekimlere ihtiyaç duyulur (Görsel 3.28). Fotoğrafçılığın bu dalı, “hava fotoğrafçılığı” olarak adlandırılmaktadır. Hava fotoğrafçısı, sahip olduğu fotoğraf bilgisi ve deneyiminin yanı sıra özel bir uçuş eğitimi de almış olmalıdır.

3.1.7. Mimari Fotoğrafta Hava Fotoğrafçılığı

Hava fotoğrafı; balon, uçak, helikopter vb. hava taşıtlarından çeşitli amaçlarla kullanılmak üzere konunun kuş bakışı fotoğraflarının çekilmesidir. Hava fotoğraflarının kullanım alanları şunlardır:

- Şehirciliği belgeleme
- Gezi tanıtımları
- Turistik amaçlı tanıtımlar
- Sanayi kuruluş ve tesislerinin tanıtımları
- İnşaat firmalarının otoyol, kavşak, köprü yapımı gibi çalışmalarının yapım öncesini ve yapım aşamalarını belgeleme
- Arkeolojik kazı alanlarını fotoğraflama
- Sanatsal çekimler

Hava fotoğrafçılığı kendi içinde pek çok uzmanlık alanı içerir. Tanıtım ve reklam amaçlı hava fotoğraflarında fotoğrafın netliği, ışığın kullanımı ve detaylar önemlidir (Görsel 3.29).

Görsel 3.29: Şehirciliği belgelemek için çekilen hava fotoğrafları

Şehir tanıtımı için çekilen fotoğraflarda şehrin genel özellikleri ön planda olmalıdır. Belgesel nitelikli fotoğraflar ise bilgi verme, belgeleme ve tanıtım yapma amaçlarını içermelidir (Görsel 3.30).

Hava fotoğrafçılığı; iyi bir ekip çalışması, iyi bir organizasyon ve uçuş alanında bilgi gerektiren bir uzmanlık dalıdır. Fotoğrafların kullanılacağı alana göre (mimari, belgesel, tanıtım, arkeoloji vb.) alanında uzman kişiler ekipte yer almalıdır. Hava fotoğrafçılığında kullanılan özel hava kameraları, genellikle harita çizmek amacıyla çekilen hava fotoğraflarında kullanılır. Diğer hava fotoğrafı çekimleri için analog ya da dijital fotoğraf makineleri kullanılabilir.

Hava fotoğrafçılığında konuların hareket hâlindeki bir araçtan fotoğraflanması gerektiğinden iyi bir fotoğraf yakalayabilmek için fotoğrafçının bazen en fazla bir ya da iki saniyesi bulunmaktadır. Hareket hâlindeyken fotoğraf çekmenin en önemli zorluklarında biri fotoğrafın netliğinin tam olarak sağlanamamasıdır. Bu durumda enstantane seçimi önem kazanır. 1/500, 1/1000, 1/2000 gibi enstantane hızlarında perdenin açık kalma süresi azalır. Böylelikle hareketli konunun saniyenin küçük bir diliminde pozlanması sağlanarak fotoğrafta netlik elde edilebilir (Görsel 3.31).

Görsel 3.30: Şehirciliği belgelemek için çekilen hava fotoğrafları

Görsel 3.31: Tanıtım amaçlı çekilen hava fotoğrafı

Hava fotoğrafçılığı yapacak kişinin öncelikle uçmayı sevmesi ve yükseklik korkusunun olmaması gerekir (Görsel 3.32, 3.33). Hava fotoğrafçılığı ekip çalışması gerektirdiğinden fotoğrafçının iletişim yönünün güçlü ve grup çalışmasına yatkın olması önemlidir. Öğrenmeye açık, cesur, araştırmacı, hızlı karar verebilen, estetik kaygılar güden, teknik donanımları iyi kullanabilen bir kişi olmalıdır. Hızla gelişen teknolojileri iyi takip etmeli, uçuş aracı ve uçuş rotaları hakkındaki bilgilerini sürekli güncellemelidir.

Görsel 3.32: Turistik tanıtım amaçlı çekilmiş hava fotoğrafı

Görsel 3.33: Havadan çekilen şehirciliğin fotoğrafı

3.1.8. Mimari Fotoğrafta Olması Gereken Özellikler

Mimari fotoğraf çekimlerinden önce çekimi yapılacak mimari yapıların tüm açıları ile incelenmesi gerekir. İnsanlı çekim mi yoksa insansız çekim mi yapılacağına karar verilmelidir.

Çekim için uygun zaman aralıkları belirlenmeli ve mekânın ışık koşulları (Mekânda tungsten ışığı mı kullanılıyor? Doğal aydınlatma mı ön planda? Gece çekimi mi yapılacak?) incelenmelidir. Işık koşullarının fotoğraf çekimlerine uygunluğu ve etkisi düşünülmelidir. Mutlaka deneme çekimleri yapılmalı, hangi yardımcı ışık donanımlarına ihtiyaç olduğu tespit edilmelidir.

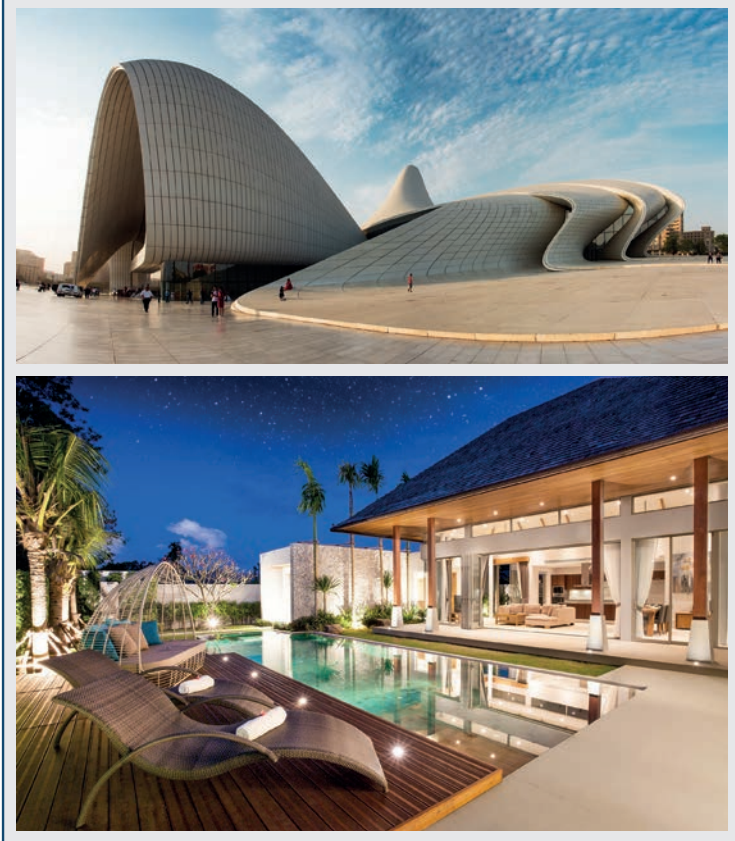
Mimari fotoğraf çekimlerinde, fotoğrafların hangi amaçla kullanılacağı da önem taşımaktadır. Fotoğrafın sanatsal amaçla çekilmesi, reklam ya da tanıtım amaçlı kullanılacak olması, mimari yapının iç ya da dış görünümünün mü fotoğraflanacağı gibi durumlar değerlendirilmeli ve ihtiyaçlar bu doğrultuda planlanmalıdır. Görsel 3.34'te farklı kullanım alanlarındaki mimari fotoğraflar görülmektedir.

Görsel 3.34: Mimari fotoğraflar

3.1.9. Mimari Fotoğraf Çekimleri

Mimari fotoğraf çekimi için gerekli olan tüm hazırlıklar yapıldıktan ve koşullar sağlandıktan sonra fotoğraf çekimleri gerçekleştirilir. Bunun için farklı objektifler kullanılarak farklı bakış açıları ve yüksekliklerden çok sayıda fotoğraf çekimi yapılır. Işık koşulları değiştirilerek de çekimler çeşitlendirilir. Parlak yüzeylerdeki yansıma ve ışık patlamaları yok edilerek ya da olumlu hâle getirilerek kontrol altına alınır (Görsel 3.35).

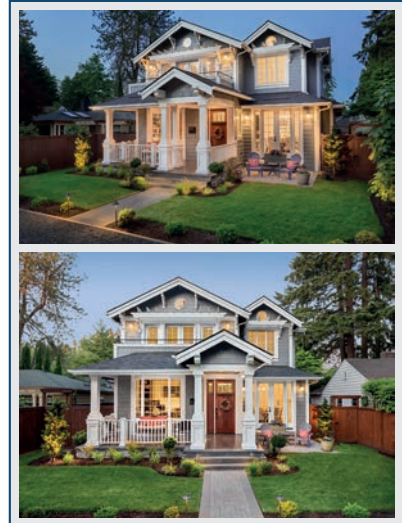

Görsel 3.35: Farklı kullanım alanlarındaki mimari fotoğraflar

Mimari Fotoğrafların İyi Çekilebilmesi İçin Dikkat Edilecek Noktalar

Başarılı mimari fotoğraflar çekebilmek için dikkat edilmesi gereken unsurlar:

- Çekim öncesinde mimari yapı ile ışık koşulları farklı saatlerde ve farklı açılarda incelenmeli, hava şartları kontrol edilmeli ve çekime hazırlıklı olunmalıdır (Görsel 3.36).
- Mimari yapıların bütünü yapay olarak ışıklandırmak zor olduğundan çekim sırasında doğal ışık iyi kullanılmalıdır. Bunun için ışık zamanlamalarını doğru yapmak gerekir (Görsel 3.37).

Görsel 3.36: Mimari fotoğraflar

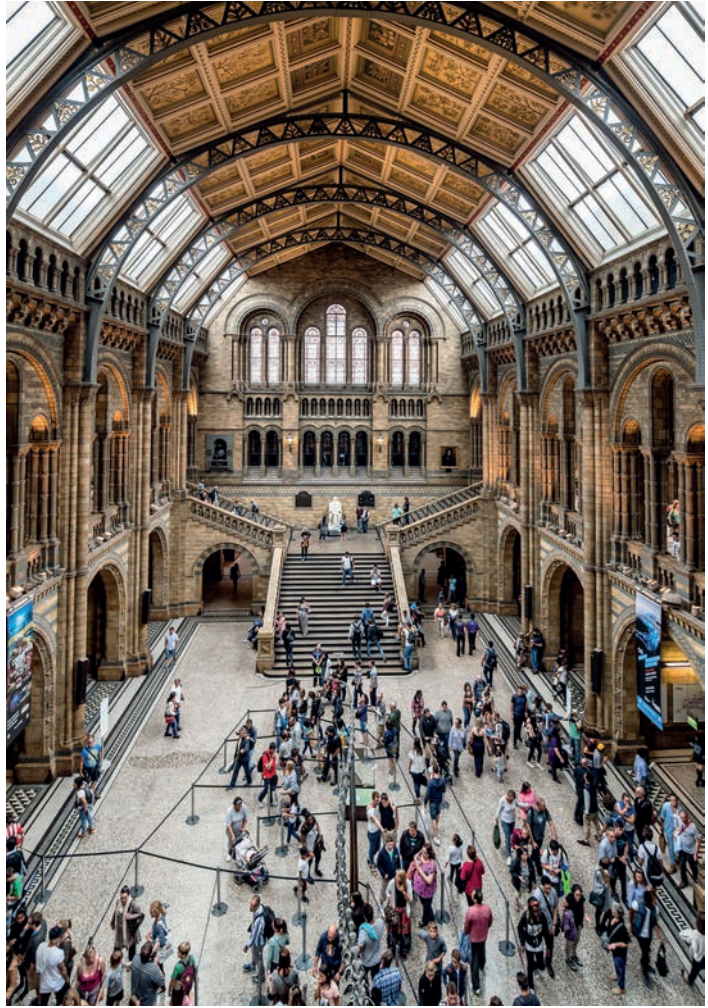
- İç mekân çekimlerinde de doğal ışık tercih edilmeli, yalnızca karanlık noktalarda yapay ışık kullanılmalıdır (Görsel 3.38).
- Geniş ve büyük iç mekânlarda geniş açılı objektifler tercih edilmelidir (Görsel 3.39).

Görsel 3.37: Doğal ışıkta çekilmiş mimari fotoğraf

Görsel 3.38: İç mekânda çekilmiş mimari fotoğraf

Görsel 3.39: Mimari fotoğrafta geniş açı etkisi

Görsel 3.40: Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik

Görsel 3.41: Perspektif bozulma

Görsel 3.42: Mimari yapının bütünüünün gösterilmesi

Görsel 3.43: Mimari fotoğrafta ışık patlamaları

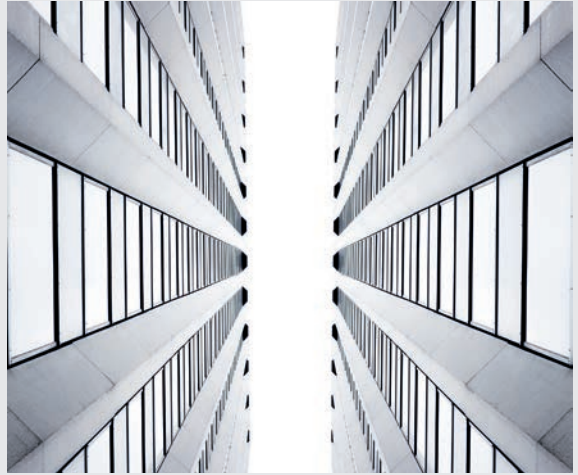
- Mimari fotoğraflarda izleyiciyi mekânın içine çekebilmek için perspektif ve derinlik etkisinden yararlanılmalıdır (Görsel 3.40).
- Perspektif bozulmalardan kaçınılmalı, bozulmalar varsa piksel tabanlı program aracılığıyla küçük müdahaleler ile düzeltilmelidir (Görsel 3.41). Bu düzeltmeler fotoğrafın orijinal perspektifine sadık kalınarak yapılmalıdır.
- Fotoğraf kadrajı mimari yapının tümünü gösterecek şekilde ayarlanmalıdır (Görsel 3.42).
- Cam ya da ayna gibi parlak yüzeylerde ışık patlamaları olmamasına dikkat edilmelidir (Görsel 3.43).
- Mimari yapının etkisini bozacak, istenmeyen görüntüler kadraj dışı bırakılmalıdır (Görsel 3.44).
- Fotoğraf işleme programları kullanılırken daha fazla imkân tanınması için RAW ya da TIFF formatında çekim yapılmalıdır.
- Fotoğraf, kompozisyon kural ve öğeleri ile iyi planlanmış olmalıdır.

Görsel 3.44: Mimari fotoğrafta kadrajlama

Mimari fotoğrafta denge, ritm, uyum, derinlik gibi unsurlar kullanılarak iyi bir kompozisyon oluşturulabilir. Görsel 3.45'teki gibi kompozisyon kurallarından yararlanılarak farklı bakış açılarıyla sanatsal mimari fotoğraflar çekilebilir.

Görsel 3.45: Mimari fotoğrafta sanatsal yaklaşımlar

Mimari Fotoğraf Çekimlerinde Karşılaşılan Sorunlar ve Çözümler

Mimari fotoğraf çekimi sırasında fotoğrafçı her türlü sorun ile karşılaşabilir. Bu sorunlar mimari yapının türüne, boyutuna, nerede bulunduğuna göre değişiklik gösterir.

Mimari fotoğrafçının karşılaştığı sorunların en başında hava koşulları gelmektedir. Fotoğrafçı, mimari yapının dış görünümünü fotoğraflamak istediğinde çoğunlukla güneşli havaları tercih eder. Dış çekimin yapılacağı günde hava güneşli değil de bulutlu ise fotoğrafçı white balance (beyaz dengesi) ayarlarından bulutlu seçeneğini seçmelidir. Çekim günü yağmur yağması durumunda ise fotoğraf çekimi ertelenebilir veya yağmurun azalması beklenebilir. En iyi mimari fotoğraflar yağmurdan sonraki güneşli havada çekilir.

Mimari yapının dış görünümünün fotoğrafları çekilmek istendiğinde yapının önündeki elektrik direkleri, çöp kovaları, park etmiş arabalar ve çevrede inşaat hâlinde bulunan binalar sorun olabilir. Fotoğrafçı; çekim öncesi çekimin yapılmasını isteyen müşterisinden park edilmiş araçlar, çöp tenekeleri gibi görüntü kirliliğine yol açan taşınabilir nesnelerin kaldırılmasını talep etmelidir. Çekimden bir iki gün önce çekim yerini mutlaka ziyaret ederek çekim için gerekli hazırlıkları ve çekim açılarının tespitini yapmalıdır.

Görsel 3.46: Mimari yapının detay fotoğrafı

Görsel 3.47: Tanıtım amaçlı çekilen mimari fotoğraf

Dış mekân çekimlerinde müşteri ve fotoğrafçı tarafından alınması gereken izinler varsa alınmalıdır. Özellikle çekim yapılacak yapının çevresinde resmî binalar varsa izin dilekçesinde “çekim günü, saati ve hangi tür makine ile çekim yapılacağı” belirtilmeli olası aksaklıklar ortadan kaldırılmalıdır.

Fotoğrafçının çekim günü karşılaşılabileceği ekipman sorunları için çekim öncesinde alınması gereken önlemler vardır. Makinenin şarjları, yapay aydınlatma araçları, kullanılacak her türlü malzemenin mümkün olduğunca yedeği fotoğrafçının yanında bulunmalıdır. Mimari fotoğraf çekimi uzun süren ve emek isteyen bir iştir. Fotoğrafçı, çekimi tekrarlayamama durumuna karşın çekim öncesi planlama yapmalı ve daima bu planına sadık kalmalıdır.

Fotoğrafçı, mimari fotoğraf çekimlerinin tamamında tripod kullanmalıdır. Bu durum, tüm mimari fotoğraf çekimleri için geçerlidir. Tripod kullanımı, konunun birçok açıdan daha rahat fotoğraflanmasını sağlamanın yanı sıra fotoğrafta netsizliği de engeller. Mimari fotoğrafa tripodun en büyük katkısı perspektife uygun fotoğraflar çekmeyi kolaylaştırmasıdır. İyi bir mimari fotoğraf, kuvvetli bir perspektif etki ile yakalanır (Görsel 3.47, 3.48).

Fotoğrafçıdan fotoğraflayacak olduğu mimari yapının büyüklüğüne ve özelliklerine göre hem dış hem de iç mekânı aynı günde fotoğraflanması istenebilir. Fakat yapı büyük ve fotoğraflanacak yer çok ise bu mümkün olmayacaktır. Çünkü fotoğrafçının dış ve iç mekân çekimlerinde doğal ışığa ihtiyacı olur. Bu nedenle fotoğrafçı çekim planını ışık koşullarına göre belirlemelidir. Müşteri ile bu konuları konuşmalı, iş sözleşmesine de bu durumla ilgili gerekli maddeleri eklemelidir. Koşullar dâhilinde birkaç günlük çekim planı yapılabilir.

Mimari fotoğrafta iç mekân çekimlerinde karşılaşılan en büyük sorunlardan biri de çekim sırasında içeride bulunan insanlardır. Model olarak fotoğraflarda yer almayacaklarsa mutlaka müşteri ile konuşulup insanların başka bir yere alınması istenilmeli ya da mekânın boş olduğu zamanda çekim yapılmalıdır. Bu sorunla en çok otel çekimlerinde karşılaşılr. Fotoğrafçı çekim öncesi müşteri ile konuşup iç mekânda çekilmesi gereken alanları ve bölümleri netleştirmelidir. Mekâna gidip doğal ışık koşullarını kontrol etmeli ve eğer kullanacaksa yapay ışık kaynaklarının tespitini yapmalıdır. İç mekânda fotoğraf çekerken fotoğrafçının yanında mekânı ondan daha iyi tanıyan bir kişi görevlendirilmelidir. Fotoğrafçı estetik görüntü yakalayabilmek için iç mekânda bazı nesnelere çıkarabilir ya da eklemeler yapabilir.

Görsel 3.48: Mimari fotoğrafta perspektif ve estetik etki

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

İç veya dış mekânda bir mimari yapı fotoğraflanmak istendiğinde düşük ISO kullanılmalıdır. Yüksek ISO kullanımı fotoğrafta kumlanmalara (noise) neden olacağı için çekilen fotoğrafların kalitesi düşecek ve istenen estetik görüntüler elde edilemeyecektir.

Her mimari yapının farklı özellikleri olabilir ama fotoğrafçının bağlı kalması gereken kurallar her zaman aynıdır. Fotoğrafçı bu kurallara sadık kaldığı sürece iyi bir mimari fotoğraf çekmekle kalmaz aynı zamanda estetik açıdan da kuvvetli görüntüler elde etmiş olur (Görsel 3.49).

Görsel 3.49: Dış ve iç mekânda tanıtım amaçlı çekilen mimari fotoğraflar

3.1.10. Mimari Fotoğraflar

Mimari fotoğraf çekimlerinde perspektif ve binanın kendine özgü belirgin özellikleri var ise geometrik şekilleri, binayı anlatan görseller öne çıkacak şekilde çekim yapılmalıdır. Mimari fotoğraf çekimi için ekipman hazırlandıktan sonra ışığa dikkat edilerek çekim yapılmalıdır. Görsel 3.50 ve 3.51’de binanın kendine has özellikleri öne çıkarılmıştır. Görsel 3.50’de görüntü düzenleme programı kullanılmıştır.

Görsel 3.50

Görsel 3.51

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

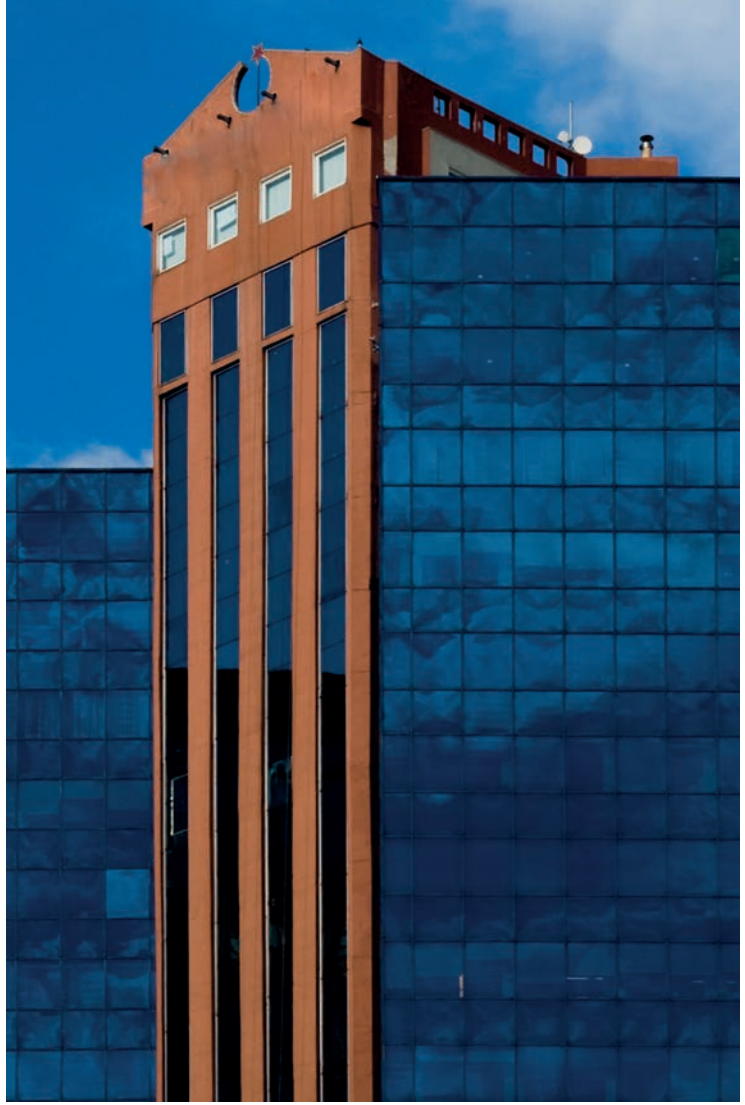
Görsel 3.52, 3.53, 3.54 ve 3.55 farklı bakış açılarıyla çekilmiş perspektif etkili fotoğraflardır.

Görsel 3.52

Görsel 3.53

Görsel 3.54

Görsel 3.55

Görsel 3.56, 3.57, 3.58 ve 3.59 farklı bakış açılarıyla çekilmiş perspektif etkili fotoğraflardır.

Görsel 3.56

Görsel 3.57

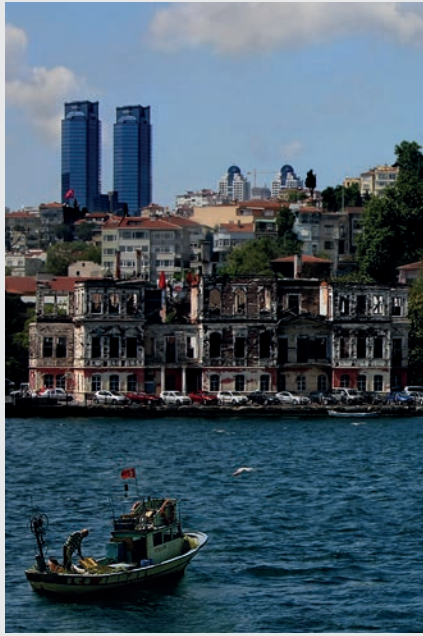

Görsel 3.58

Görsel 3.59

2. ETKİNLİK

Görsel 3.60: Mimari fotoğraflar

Görsel 3.60'daki mimari fotoğrafları inceleyerek fotoğrafların hangi açılardan ve hangi kullanım alanları için çekildiğini belirleyiniz.

- Fotoğrafların kullanım alanlarını ve açılarını belirledikten sonra sizler de aynı kullanım alanları için fotoğraf çekimi yapınız.
- Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta paylaşınız ve fotoğraflar arasından konuya en uygun olanı seçiniz.

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Mimari Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Fotoğraf makinesi ve yardımcı ekipmanları perspektife uygun biçimde ayarlayarak mimari fotoğraflar çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak çevrenizden seçtiğiniz bir mimari yapının (cami, çeşme, anıt, gökdelen, ev vb.) farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle fotoğraflarını çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız mimari yapıyı belirleyiniz.
3. Çekim için alınması gereken izinler varsa planlamasını yapıp izinleri alınız.
4. Mimari yapıya gelen doğal ışığın geliş açısını ve çekim saatini tespit ediniz. Ortamdaki ışık ölçümünü yapınız.
5. Işık ölçümünü yaptıktan sonra fotoğraf makinesinin gövdesini perspektife uygun biçimde tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
6. Çekimler sırasında mimari yapının farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
7. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
8. Fotoğraf çekimleriniz sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

2. UYGULAMA

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Mimari Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Mimari fotoğrafta perspektif ve derinlik etkisini görmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak çevrenizden seçtiğiniz bir mimari yapının merdivenlerini farklı açılardan fotoğraflayınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız mimari yapıyı ve yapının merdivenlerini belirleyiniz.
3. Çekim için alınması gereken izinler varsa gerekli planlamaları yapıp izinleri alınız.
4. Yapının merdivenleri iç mekândaysa iç mekân poz ölçümlerini, dış mekândaysa dış mekân poz ölçümlerini yapınız.
5. Işık ölçümünü yaptıktan sonra fotoğraf makinesinin gövdesini perspektife uygun biçimde tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
6. Çekimler sırasında mimari yapının merdivenlerinin farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
7. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
8. Fotoğraf çekimleriniz sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

3.2. SANAYİ (ENDÜSTRİ) FOTOĞRAFI

Küçük, orta ya da büyük ölçekli mal ve hizmet üreten, bunların satışını gerçekleştiren sanayi kuruluşlarının fotoğraf ihtiyaçlarını karşılamak için çekilen fotoğraflara **sanayi (endüstri) fotoğrafı** denir. Reklam ve ürün fotoğrafçılığı alanında yapılan çalışmalar bu alanın içinde yer almasına rağmen sanayi fotoğrafı, uzmanlık isteyen ayrı bir daldır.

Endüstriyel fotoğraf çalışmaları; bu kuruluşların ürettikleri ürün ve hizmetler ile üretim birimlerini, laboratuvarlarını, depolarını, kullanılan makine ve cihazlarını, teknolojik altyapılarını, mekânların iç ve dış mimari özelliklerini, çalışan ve yöneticilerini, kurumsal aktivitelerini, sosyal tesislerini kapsar (Görsel 3.61).

Sanayi fotoğrafçılığı; ilgilendiği alanlar bakımından fotoğraf sektöründe yer alan reklam, ürün, portre, basın ve belgesel fotoğrafçılığı, katalog çekimleri, görüntülerin dijital ortamda işlenmesi ve kaydedilmesi gibi fotoğrafçılığın uzmanlık isteyen pek çok dalı ile doğrudan ilişkilidir.

BİLGİ KUTUSU

Bir ürünün fotoğrafının iyi çekilmiş olması, o ürünün pazarlanmasında etkili olur.

Görsel 3.61: Farklı sanayi alanlarında çalışanların iş portreleri

3.2.1. Sanayi Fotoğrafı Konuları

Sanayi fotoğrafının çeşitli konuları olmakla birlikte en sık kullanılanlar şunlardır:

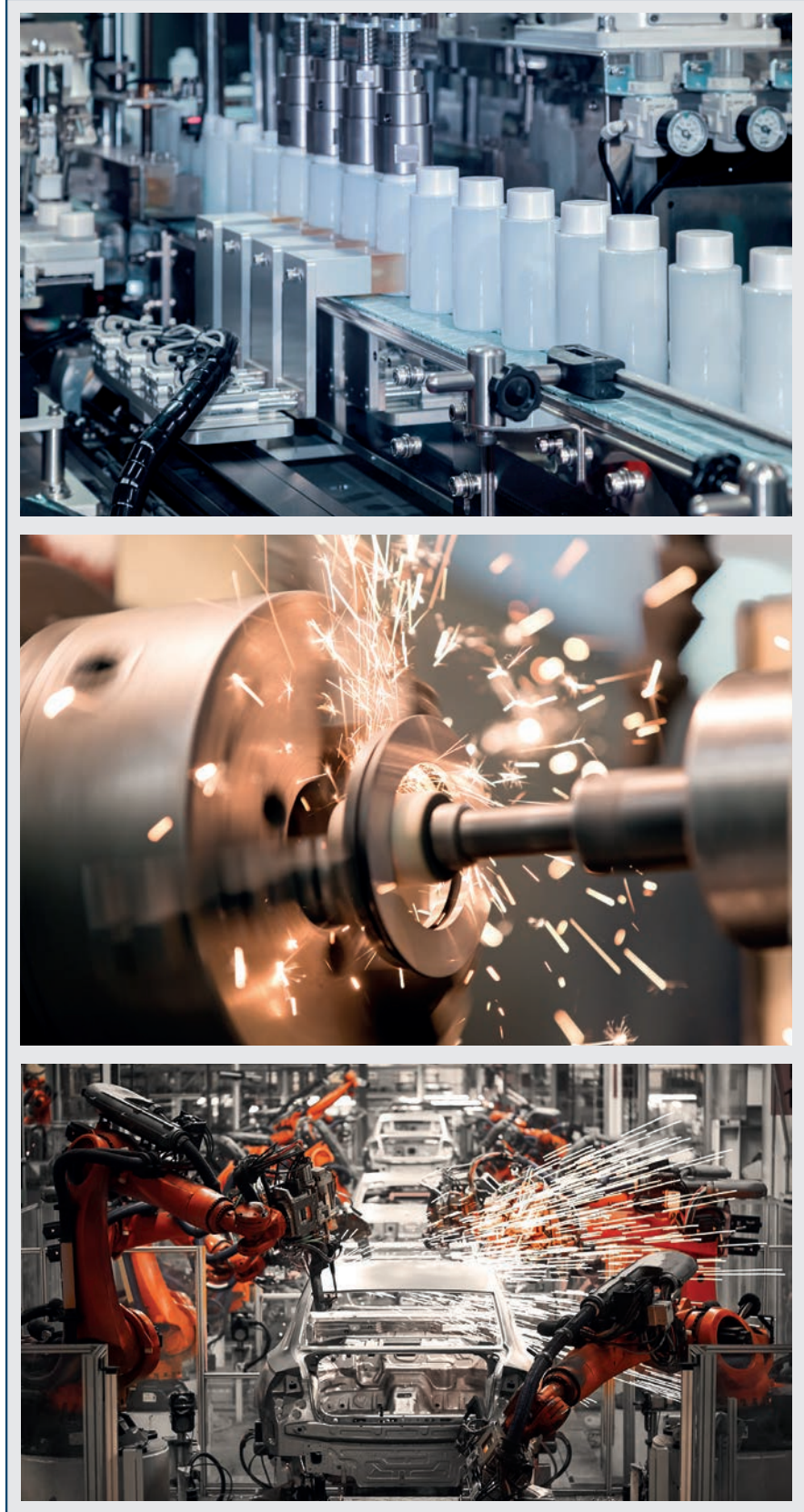
- Endüstriyel ürün çekimleri
- Üretim aşamasında (çalışılırken) yapılan çekimler
- Üretimde kullanılan makine ve cihazların çekimleri
- İç ve dış mekânların mimari çekimleri
- Çalışanların iş portreleri çekimleri (Görsel 3.62, 3.63)

Görsel 3.62: Farklı sanayi alanlarında çalışanların fotoğrafları

Görsel 3.63: Sanayi alanlarında çalışanların fotoğrafları

Görsel 3.64: Sanayi alanlarındaki ürünlerin üretim aşamasındaki fotoğrafları

Görsel 3.64 ve 3.65 sanayide üretim aşamasında farklı bakış açılarıyla çekilmiş fotoğraflardır.

Görsel 3.65: Farklı sanayi alanlarındaki ürünlerin üretim aşamasındaki fotoğrafları

Görsel 3.66: Çalışanların fotoğrafı

Görsel 3.67: Sanayi çalışanı fotoğrafı

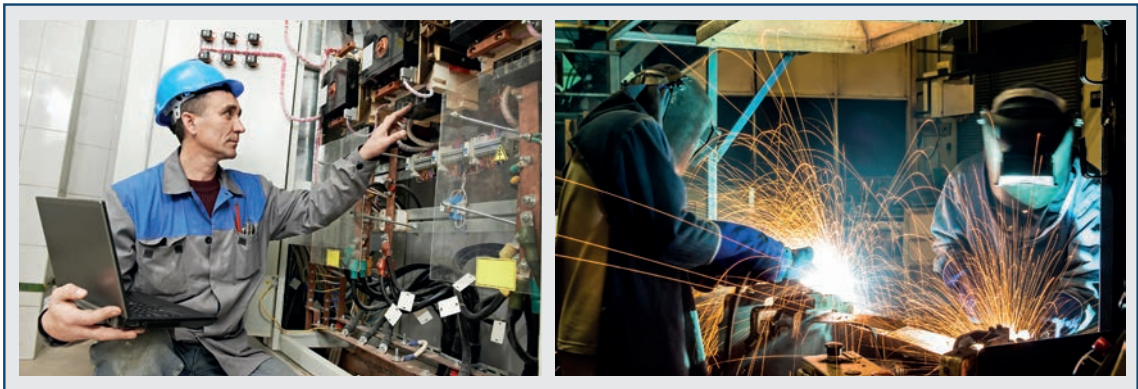
3.2.2. Sanayi Fotoğrafının Önemi

Teknolojik ve ekonomik olarak büyük yatırımlar sonucunda kurulan ve geliştirilen sanayi kuruluşları; ülke ekonomisine büyük oranda katkı sağlayan, özel veya kamusal şirketlerdir. Bu kuruluşlar tarafından üretilen profesyonel ürünlerin hedef kitleye tanıtılması ve sunulması için de profesyonel bir bakış açısına ihtiyaç duyulur. Bu sayede sektördeki güvenilir markalar arasında yer almak, ürün ya da hizmetlerin hedef kitleye tanıtımını dolayısıyla satışını sağlamak mümkün olur.

Endüstriyel kuruluşlar, ekonomik gelişmelerini sürdürmek ve sektördeki sürekliliklerini sağlamak ister. Kurumsal kimliklerinin tanıtılması amacı ile yapılan çalışmalarını önemser ve bu çalışmalarda profesyonellik arar. Bu nedenle bazı kuruluşlar kendi bünyelerinde bulundukları, bazıları ise fotoğraf sektöründe sanayi fotoğrafçılığı alanında uzmanlaşmış profesyonel fotoğrafçılarla çalışmak ister.

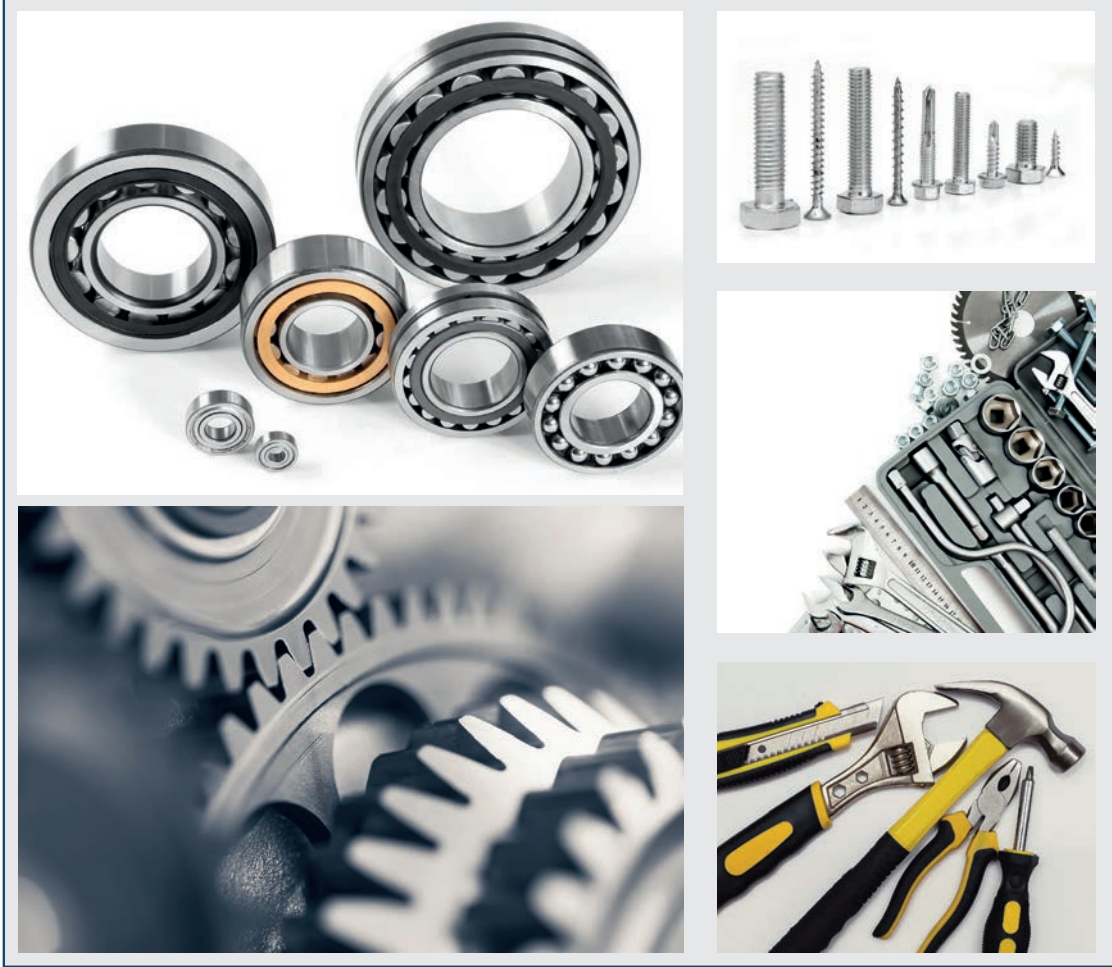
Endüstriyel fotoğraf çekimleri, ürünlerin üretimden pazarlamaya kadar her aşamasının fotoğraflanmasını kapsar. Bu çekimlerde müşteride güven duygusu oluşturmak için firmanın kurumsal kimliğinin görselleştirilmesi amaçlanır.

Görsel 3.66, 3.67 ve 3.68 farklı sanayi alanlarında çalışanların profesyonel fotoğrafçılar tarafından çekilmiş fotoğraflarıdır.

Görsel 3.68: Farklı sanayi alanlarında çalışanların üretim aşamasında çekilen fotoğrafları

Endüstriyel fotoğraf çekimleri, hedef kitlenin ilgisini çektiğinden firma ve hizmetin tanıtımı için oldukça etkili bir yöntem olarak kabul edilir. Bu fotoğraflar; sosyal medya kanalları, ürün tanıtımı yapan dergiler, afişler, e-ticaret siteleri, reklam panoları, ürün veya hizmet sunumları gibi çeşitli alanlarda kullanılır. Bu nedenle endüstriyel fotoğrafın sanayi sektöründeki önemi büyüktür (Görsel 3.69).

Görsel 3.69: Sanayi ürün çekimleri

3.2.3. Sanayi Fotoğrafının Özellikleri

- Sanayi fotoğrafları gerçekçi olmalı ve fotoğrafa bakan kişilerde olumlu bir etki bırakmalıdır.
- Fotoğraflarda ışık doğru kullanılmalı, sanayi ürünü ya da hizmet amaçlanan şekilde yansıtılmalıdır.
- Endüstriyel ürün fotoğrafları dikkat çekici olmalı, hedef kitlede satın alma isteği uyandırmalıdır.
- Sanayi fotoğraflarında abartılı bir anlatım olmamalı, fotoğrafların ürünün kendisinin yerine geçtiği düşünülerek aslının aynen aktarılması sağlanmalıdır.
- Fotoğraflar keskin detaylı ve yüksek görüntü kalitesinde çekilmelidir. Aynı zamanda bilgisayarda görüntü işleme programında daha iyi sonuçlar elde edebilmek için RAW yada TIFF formatında çekim yapılmalıdır.

3.2.4. Sanayi Fotoğrafçısının Özellikleri

Sanayi fotoğrafçısı alanında uzman olmalıdır. Fotoğraf çekimlerinin kuruluşlar için nasıl bir önem taşıdığını bilmeli, fotoğrafların hangi amaçlar için ve nerelerde kullanılacağını öncelikli olarak öğrenmelidir.

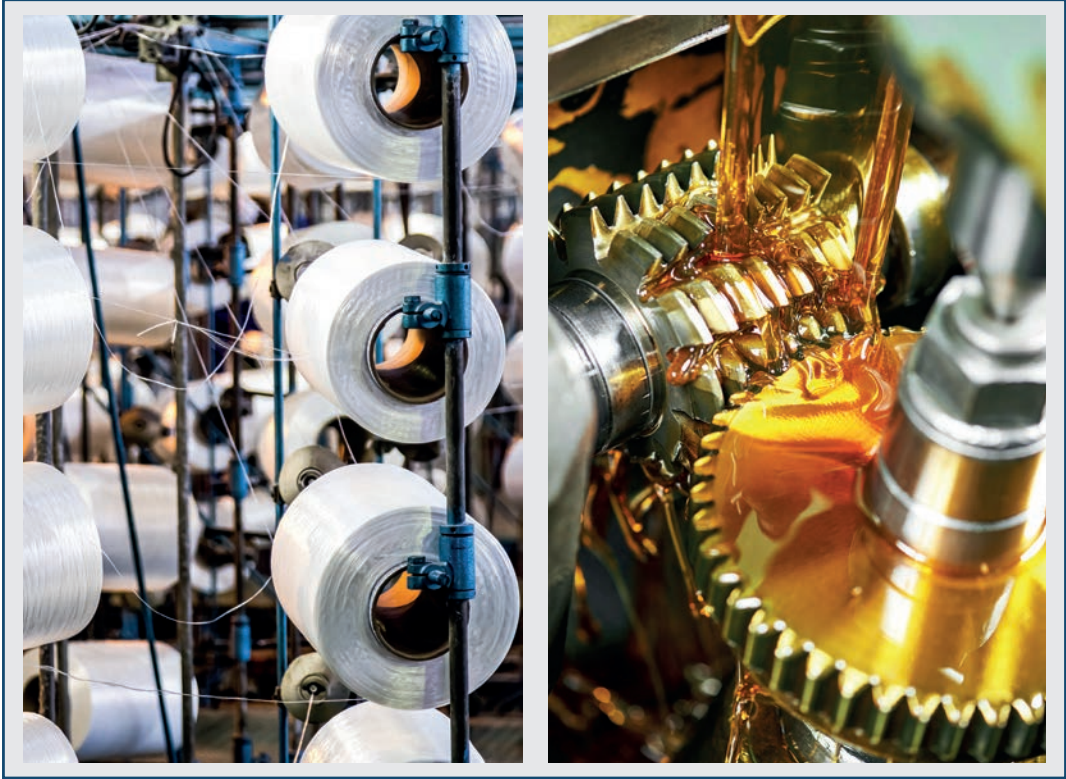
Endüstriyel çekim mekânlarını önceden incelemeli, karşılaşılabileceği sorunları öngörerek gerekli tüm hazırlıkları yapmalıdır. Kuruluştaki sağlanması gereken koşulları tespit ederek yöneticileri bu konuda bilgilendirmelidir. Ekibini ve ihtiyacı olan tüm donanımları yanına alarak çekime zamanında gitmelidir. Fotoğrafçı ve ekibi, çekimler sırasında işletmenin iş akışını bozmayacak şekilde hareket etmelidir.

Endüstriyel çalışma alanları güvenlik açısından riskli bölgeler olduğundan fotoğrafçı, çalışırken oluşabilecek risklerin farkında olmalı; iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini bilerek hareket etmelidir. Çekimler sırasında kendisinin ve birlikte çalıştığı ekibinin güvenliğini ön planda tutmalıdır (Görsel 3.70, 3.71).

Sanayi fotoğrafçısı, özellikle sanayi ürünlerinin çekimlerinde özel ve farklı etkiler kullanmamalı; gerçekçi çekimler yapmalıdır. Yaratıcılığını arka plan seçimi, kullanılan aksesuarlar, ışık ve objektif seçimi gibi konularda göstermelidir.

Görsel 3.70: Üretim aşamasında fotoğrafları çekilen sanayi ürünleri

Görsel 3.71: Üretim aşamasında fotoğrafları çekilen sanayi ürünleri

Fotoğrafçı, endüstriyel fotoğraf çekimlerini ihtiyaca göre kuruluşların kendi iç ve dış mekânları ya da fotoğraf stüdyosu gibi farklı mekânlarda gerçekleştirebilmelidir. Endüstri kuruluşlarının ofisler ve laboratuvarlar dışındaki diğer alanları genellikle çok büyük, karmaşık, tozlu ve aydınlatma açısından ideal görüntüye ulaşmada problem oluşturabilen mekânlardır. Fotoğrafçı; çekim sırasında görüş alanındaki pencere parıltıları, çalışan makinelerden kaynaklı zemin titremesi ve çevredeki nesnelere gelen yansımalarla sıklıkla karşılaşır. Fon, perspektif ve ışıklandırma zorluğu da karşılaştığı problemler arasındadır. Kuracağı kompozisyon ve sağlayacağı uygun aydınlatma koşulları ile tüm sorunların üstesinden gelebilir.

İş portresi çekimleri, iç ve dış mekân çekimleri, ürün çekimleri ayrı uzmanlık alanları gerektirmektedir. Bu nedenle endüstri fotoğrafçısı, kuruluşların profesyonel fotoğraf çekimi ihtiyaçlarını karşılayabilmek için portre fotoğrafçılığı, mimari fotoğrafçılık, ürün fotoğrafçılığı konularının hepsinde uzmanlaşmış olmalı ya da ekibinde bu dallarda uzman fotoğrafçılar bulundurmalıdır.

Sanayi kuruluşları, tesislerin bütünü ve büyüklüğünü göstermek için fotoğrafçıdan hava çekimleri ya da panoramik çekimler de isteyebilir. Bu nedenle sanayi fotoğrafçısı; hava çekimleri, panoramik çekim konusunda gerekli bilgi ve tecrübeye sahip olmalıdır.

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Sahip değilse bu konuda uzmanlaşmış fotoğrafçılarla iş birliği içinde çekimlere gereken teknik desteği sağlamalı, kuruluşların bu yöndeki ihtiyaç ve isteklerini karşılayabilmelidir (Görsel 3.72, 3.73).

Görsel 3.72: Tanıtım amaçlı çekilen iç ve dış mekân fotoğrafları

Görsel 3.73: Sanayi firmasının tanıtım amaçlı çekilen iç mekân fotoğrafı

3.2.5. Sanayi Fotoğrafının Kullanım Alanları

Sanayi fotoğrafının konuları gibi kullanım alanları da çok çeşitlidir. Fotoğraflar reklam ve tanıtım hizmetleri, basın, web siteleri, kataloglar vb. alanlarda değerlendirilmekte; hedef kitleye sunulmakta ya da belge ve doküman amaçlı arşivlenmektedir. Sanayi fotoğrafının kullanım alanları şunlardır:

- Reklam ve tanıtım hizmetleri
- Ürün ve hizmet sunumları
- Katalog ve dergiler
- İşletme dokümanları
- Web siteleri ve e-ticaret
- Basın ve sosyal medya

3.2.6. Sanayi Fotoğrafçılığında Güvenlik Tedbirlerinin Alınması

Endüstriyel fotoğrafçılık; endüstri ürünlerinin, makineler ile donanımlarının ve şirketin çalışanları ile yetkililerinin fotoğraflarını çekmeyi kapsar. Konular; bir trafo, gaz terminali tesisi, metal pres operatörleri ya da su barajı gibi tehlikeli tesisler, makineler veya cihazlardır. Bu alanlar güvenlik açısından bazı riskler taşımaktadır. Özellikle üretim yapılan, makinelerin çalıştığı alanlarda makine ve çalışanların yakın çekimlerini yapmak daha da büyük riskler taşır. Örneğin tahta bir parçayı delen bir tornavidanın aşırı yakın çekimi ya da viteslerinin yukarı ve aşağı doğru taradığı bir makinenin iç çekiminde olduğu gibi tehlike içeren konu çekimleri yapmak gerekebilir.

Fotoğrafçılar, tehlikeli kimyasal ve malzemelere maruz kalacakları yerlerde çekim yapmak zorunda kalabilirler. Bu gibi durumlarla ilgili tüm güvenlik tedbirlerinin ve gerekli çekim izinlerinin mutlaka alınmış olması büyük önem taşımaktadır.

Görsel 3.74: İş güvenliği malzemeleri

Çekimlerden önce fotoğrafçının çalışılan sahaya kendini tanıtmaması ve fotoğraf çekimlerine izin verilen bölgeleri bilmesi gerekir. Çekim sırasında meydana gelebilecek kaza ve hataların önlenmesi için sanayi bölgesinde çalışan makinelerin ne iş yaptığı, hangi güvenlik önlemlerinin takip edilmesi gerektiği kuruluşta bulunan yetkili bir kişi tarafından fotoğrafçıya açıklanmalıdır. Fotoğrafçı, çekimden önce fotoğraf makinesi ve yardımcı donanımları ile iş güvenliği ekipmanlarını da kontrol etmelidir (Görsel 3.74, 3.75).

Çekimler sırasında güvenliği sağlamak için göz önünde bulundurulması gereken bazı önemli noktalar şunlardır:

- İş güvenliği riskleri doğrultusunda uygun kıyafetler ve gerekli koruyucu aksesuarlar (gaz maskesi, koruyucu gözlük, kask, güvenlik yeleği, çelik uçlu ayakkabı, uzun pantolon, iş önlüğü vb.) kullanılmalıdır.
- Fotoğrafçının giysileri sade ve rahat olmalıdır. Etraftaki makine ve cihazlara takılacak veya sıkışacak şekilde sarkan uçları olan aşırı bol giysiler tehlike oluşturabilir.
- Alev alma tehlikesine karşı naylon giysiler yerine %100 pamuk giysiler tercih edilmelidir. Yangın tehlikesi oluşabilecek endüstriyel kuruluşlar arasında ecza tesisleri, rafineriler, gıda işleme tesisleri, kâğıt fabrikaları ve boya fabrikaları sayılabilir.

Görsel 3.75: Fotoğraf çekimi sırasında fotoğrafçının kullanması gereken iş güvenliği malzemeleri

Görsel 3.76: İş güvenliği tedbirlerine uymayan fotoğrafçı

- Eğer bir yere tırmanarak ya da çok yüksek bir yere çıkarak fotoğraf çekimi yapılması gerekiyorsa mutlaka ucu bir yere sabitlenmiş emniyet halatı ya da kemeri kullanılmalıdır. Görsel 3.76'daki gibi iş güvenliği tedbirlerine uyulmadan fotoğraf çekimi yapılmamalıdır.
- DSLR fotoğraf makinelerinin deklanşörüne basıldığında statik (durağan) elektrik üretilir. Bu nedenle benzin fabrikası, benzin istasyonu ya da gaz yüklü bir sahanın fotoğrafı çekilirken konuya çok yaklaşılmamalı; zoom objektif kullanılmalıdır. Çekimin güvenli bölgelerde gerçekleştirilebilmesi için sanayi kuruluşunun bu konuda yetkili bir çalışanı rehberliğinde çekimlerin yapılması, alınması gereken tedbirlerden biridir.

Okulunuzda ya da çevrenizdeki okullarda sanayi ile ilgili meslek alanlarını belirleyerek konuyla ilgili fotoğraf çekimi yapınız.

- Belirlediğiniz alanlardan gerekli izinleri alarak çekim gününüzü ayarlayınız.
- Fotoğraf çekimine gitmeden önce fotoğraf makinenizi, objektifinizi, tripodunuzu ve varsa kullanacağınız yardımcı ekipmanlarınızı kontrol ediniz. Çekime hazır hâle getiriniz.
- Fotoğraf çekimi için belirlediğiniz tarihten önce çekim alanını inceleyiniz.
- Fotoğraf çekim günü, belirlediğiniz alan ve ürünlerin fotoğraf çekimlerinizi gerçekleştiriniz.
- Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta paylaşınız. Hangi fotoğrafların sanayi alanlarını en iyi şekilde yansıttığını tespit ediniz.

3. ETKİNLİK

Görsel 3.77: Sanayi fotoğrafları

4. ETKİNLİK

Görsel 3.77'deki görselleri inceleyerek sanayi fotoğrafları hakkında sunum hazırlayınız.

- Basılı ve dijital yayın organlarından sanayi alanı ile ilgili fotoğraflar toplayınız.
- Sanayi fotoğrafının özelliklerine göre derlediğiniz bilgi ve fotoğraflarla bilgisayar ortamında sunum hazırlayınız.
- Sunumunuzu sınıfta paylaşınız.

3. UYGULAMA

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Sanayi Ürün Çekimleri

AMAÇ : Makineyi perspektif kurallarına uygun biçimde ayarlayarak farklı poz değerlerinde alternatif ürün çekimleri yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak fotoğraf stüdyonuzda el aletlerinin farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle çekimini yapınız.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. El aletleri (çekiç, tornavida, İngiliz anahtarı, vida vb.)
4. Tripod
5. Ürün masası
6. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyararak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekimini yapacağınız el aletlerinden üç tanesini belirleyiniz.
3. Ürün masasına seçtiğiniz el aletlerinden bir tanesini yerleştiriniz.
4. Ürün masasındaki el aletinin çekimi için pozometre yardımıyla ışık ölçümünü yapınız.
5. Işık ölçümünü yaptıktan sonra fotoğraf makinesinin gövdesini perspektife uygun biçimde tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz üç açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
6. Çekimler sırasında her bir el aleti için yapılan çekimin farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
7. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
8. Fotoğraf çekimlerinizin sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : İşletmenin Tanıtım Fotoğrafları

AMAÇ : Perspektif kurallarına dikkat ederek bir işletmenin fotoğraflarını çekmek.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak yaşadığınız çevreden seçtiğiniz bir işletmenin (fabrika, ayakkabı dükkânı vb.) tanıtım amaçlı farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle fotoğraflarını çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız işletmeyi belirleyiniz. Çekim için alınması gereken izinler varsa belirleyip izinleri alınız.
3. İşletmenin dış mekân çekimi için doğal ışığın geliş açısını ve çekim saatini tespit ediniz. Ortamdaki ışık ölçümünü yapınız.
4. Perspektif etki oluşturacak bir bakış açısı belirleyiniz. Fotoğraf makinesinin gövdesini bu açığa göre tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
5. Çekimler sırasında işletmenin farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
6. İşletmenin dış çekimi bittikten sonra iç mekân çekimlerinde de aynı işlem basamaklarını dikkate alınız.
7. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
8. Fotoğraf çekimleriniz sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
9. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "2. Kontrol Listesi"ndeki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

4. UYGULAMA

3.3. ARKEOLOJİK FOTOĞRAF

Arkeoloji; kazı yolu ile ortaya çıkarılan tarihî eserlerin sanatsal, kültürel, sosyal ve tarihsel yön- den incelemelerinin yapıldığı bir bilim dalıdır. Yunanca “arkeos” (eski) ve “logos” (bilim) kelimele- rinin birleşimi ile türemiş olup ülkemizde “kazı bilimi” olarak adlandırılmıştır. Arkeolojik alanlarda ortaya çıkarılan tarihî eser ve buluntuların, kazı alanlarının ve yapılan çalışmaların sistemli bir şekilde belgelenmesi, arşivlenmesi ve kamuoyu ile paylaşılması amaçlarıyla fotoğraflanması işi- ne **arkeolojik fotoğrafçılık**; bu amaçlar doğrultusunda çekilen fotoğraflara da **arkeoloji fotoğrafı** denir (Görsel 3.78, 3.79).

Arkeolojik fotoğraf, toplumların tarihî ve kültürel miraslarının korunması ihtiyacından doğmuştur. Arkeolojik kazıların yapılma amacı, ilk zamanlarda yalnızca eserlerin korunması ve müzelerde sergilenmesinden ibaretti. İlk Türk arkeoloğumuz Osman Hamdi Bey’in arkeolojik kazılar sırasın- da ortaya çıkardığı eserler ülkemizin çeşitli müzelerinde sergilenmektedir.

Görsel 3.78: Arkeoloji fotoğrafları

Görsel 3.79: Arkeolojik eser fotoğrafları

Günümüzde arkeolojik fotoğrafın önemi şunlardır:

- Arkeolojik eserlerin belgelenmesine yardımcı olur.
- Eserlerin sistemli bir şekilde kayıt altına alınıp saklanmasını sağlar.

- Eserleri özelliklerine göre analiz ederek sınıflandırır.
- Eserlerin kültürel miras olarak insanlarla paylaşılıp çeşitli yayınlarda kullanılmasını sağlayarak tanıtılmasında rol alır.

Arkeoloji fotoğrafının konuları şunlardır:

- Kazı alanları ve bu alanlarda yapılan çalışmaların fotoğraflanması
- Arkeolojik buluntu ve eser parçalarının kazı öncesi, kazı sonrası ve müze ortamlarında fotoğraflanması
- Arkeologlar (kazı bilimciler) tarafından parçaları birleştirilen eserlerin bütününe fotoğraflanması

3.3.1. Arkeolojik Fotoğrafın Önemi

Arkeolojide fotoğraf, aslına uygun önemli bir belgeleme aracı olarak kabul edilir. Bunun yanı sıra kitle iletişim araçları ile çeşitli yayınlarda, haber ve bilgi amaçlı da kullanılır.

Arkeolojik kazılarda toplumu bilgilendirmek, kamuoyunun ilgisini çekmek, kazılara yönelik maddi ve manevi destek kapılarını açmak söz konusudur. Fotoğrafın gücü de toplumsal destek açısından önemlidir. Bu nedenle arkeolojik fotoğrafların bilgi içermesi ve belgeleme amacı taşımasının yanında estetik ve sanatsal yaklaşımlarla çekilmesi de gerekmektedir (Görsel 3.80, 3.81).

Görsel 3.80: Arkeoloji fotoğrafı

Görsel 3.81: Arkeoloji fotoğrafı

Arkeolojik Fotoğraflarda Bulunması Gereken Özellikler

Arkeolojik fotoğraflar; belge niteliği taşıması, kayıt altına alınması ve arşivlenmesi sebebiyle kanıt niteliği taşıma özelliğine sahiptir. Arkeolojik eser kaçakçılığı söz konusu olduğunda, kazı alanlarında çekilmiş ve kanıt değeri taşıyan arkeoloji fotoğraflarına başvurularak eserlerin ait olduğu yere geri getirilmeleri sağlanır (Görsel 3.82).

Arkeolojik fotoğraf çekiminde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Fotoğraflar doğru ışık, kompozisyon ve açılarda çekilmelidir.
- Teknik olarak sorunsuz, zengin gölge detaylarına sahip olmalıdır.
- Fotoğraflarda kazı alanı ve eserler temiz görünmelidir.

Görsel 3.82: Arkeoloji fotoğrafı

3.3.2. Arkeolojik Fotoğrafta Hava Fotoğrafçılığının Önemi

Havadan çekilen arkeoloji fotoğrafları, kazı alanının bütününe âdeta bir harita gibi göstermesi açısından arkeologlara araştırmalarında yol gösterir (Görsel 3.83). Örneğin birbirine bağlı kısa ve düzenli yollar ya da setler Roma Dönemi'ni işaret eder. Güneş ışınlarının eğik olduğu saatlerde çekilmiş fotoğraflarda görülen hafif tümsek ve çukurlar ise buralarda hisar, hendek ve yapı kalıntıları gibi eski yerleşmelerin izleri olduğunu gösterir. Yılın belli zamanlarında çimen ya da ekinlerin renginde ve boyunda gözlenen bazı değişiklikler de arkeologlara önemli ipuçları verir. Bir tarlanın genelinde tahıllar yeşilken bir bölümün kısa zamanda olgunlaşıp sararmış olması, o toprağın altında taştan temellerin bulunduğu göstergesidir.

Görsel 3.83: Havadan çekilen arkeoloji fotoğrafı

Hava fotoğrafları, arkeologlar tarafından yorumlanarak arkeoloji çalışmalarında kullanılır. Arkeolojik açıdan değerli hava fotoğrafları; kazı çalışmalarının başında ve sonunda kazının durumunu belirlemede, plan çizimlerinde, kazı alanının çevresindeki yerleşim bölgeleri ile ilişkisini belirlemede, farklı ve geniş bir görüş açısı sağlamada önemlidir (Görsel 3.84).

Görsel 3.84: Havadan çekilen arkeoloji fotoğrafı

Arkeolojik fotoğrafçılıkta belge ya da görsel amaçlı fotoğraflar çekilebilir. Araştırma amaçlı arkeolojik fotoğraflarda ise araştırmanın konusuna göre veri veya bilgi elde etme, durum tespitinde bulunma amaçları güdülür. Bu tip fotoğraflarda kompozisyon gibi sanatsal öğeler önem taşımaz.

Hava fotoğraflarının çekilme amacı ne olursa olsun, iyi bir teknik donanım ve bilgi gerektirir. Sahip olunan fotoğrafçılık bilgisi ile teknik açıdan iyi ve bilinçli çekilmiş başarılı fotoğraflar, amacına da aynı oranda hizmet eder.

Çevrenizdeki arkeoloji müzeleri hakkında araştırma yapınız. Belirlediğiniz bir müzeyi ziyaret ederek fotoğraf çekimi yapınız.

- Belirlediğiniz müzenin tarihi hakkında araştırma yapınız.
- Müzede bulunan eserler hakkında araştırma yapınız.
- Müzede fotoğraf çekimi için gerekli izinleri alınız.
- Müze kuralları çerçevesinde çekimlerinizi flaş kullanmadan gerçekleştiriniz.
- Fotoğraflarını çektiğiniz eserlerin künye bilgilerini not ediniz.
- Fotoğraflarınızı ve eserlerin künye bilgilerini kullanarak sunum hazırlayınız.
- Sunumunuzu sınıfta paylaşınız.

5. ETKİNLİK

3.3.3. Arkeolojik Fotoğrafta Su Altı Fotoğrafçılığının Önemi

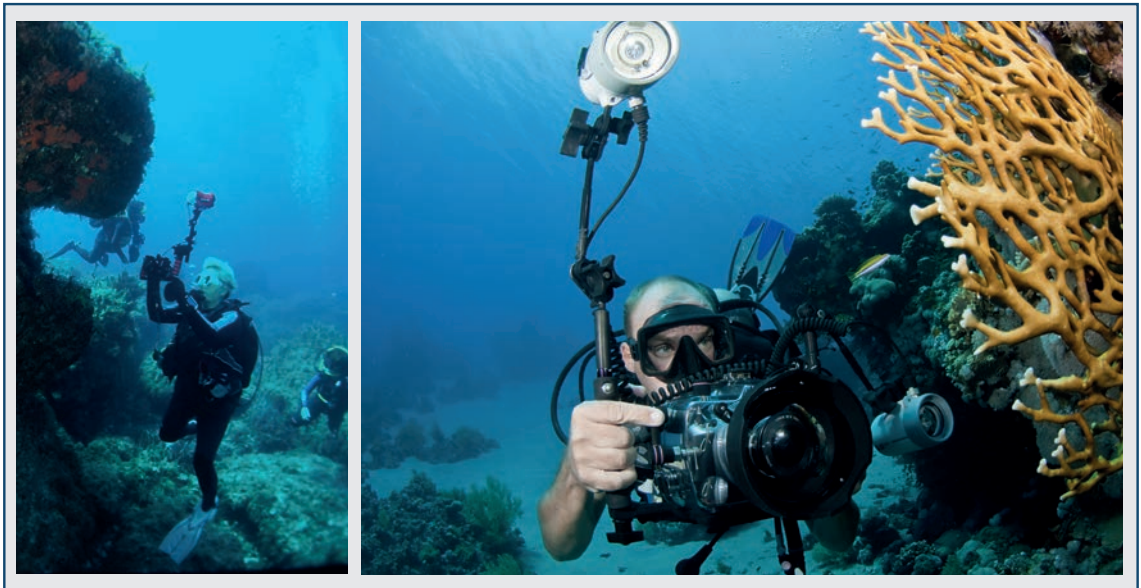
ABD’li su altı arkeoloji profesörü George Bass (Corc Bass) genç bir bilim insanı iken Bodrum’a gelmiş ve Türkiye’deki ilk su altı kazılarını başlatmıştır. Ömrünün büyük bölümünü “Virazon” adlı su altı araştırma gemisinde geçirmiş ve “Su Altı Arkeolojisinin Babası” olarak tanınmıştır. George Bass, Türkiye’de su altı arkeolojisinin doğuşunda önemli bir rol üstlenmiştir.

Görsel 3.85: Bodrum Su Altı Müzesinde sergilenen arkeolojik eserler

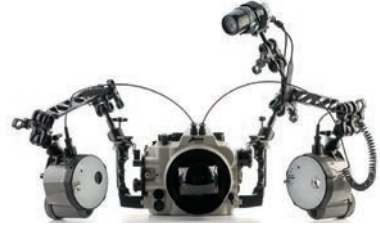
Mustafa Kapkın, Türkiye’nin ilk su altı fotoğraf sanatçılarından. Kendi yaptığı su altı fotoğraf makinesi ile Bodrum’da süngercilerin yaşamlarını ve su altındaki çalışmalarını fotoğraflamıştır.

Su altı fotoğrafçılığı, fotoğrafçılığın ayrı bir eğitim ve uzmanlık isteyen bir dal olup arkeolojide önemli bir yere sahiptir. Su altı fotoğrafçısının mutlaka dalgıçlık eğitimi almış olması gerekir (Görsel 3.86).

Görsel 3.86: Su altı fotoğrafçıları

Su altı çekimlerinde kullanılan fotoğraf makinesi ve donanımları su geçirmez nitelikte olup bu iş için özel olarak tasarlanmaktadır (Görsel 3.87). Su altı fotoğrafçılığında ışığın suda kırılma ve yansımalarının fotoğrafa etkilerini görebilmek deneyim gerektirir. Güneş ışınlarının dik geldiği zamanlar yani öğle saatleri en uygun çekim zamanıdır. Suyun altında derinlere inildikçe renkler kaybolur, bu nedenle ortam ışığını dengelemek ve renkleri görebilmek için flaş kullanılmalıdır (Görsel 3.88).

Görsel 3.87: Su altı fotoğraf makinesi

Görsel 3.88: Su altı arkeoloji fotoğrafı

3.3.4. Arkeolojik Fotoğrafta Makro Fotoğrafçılığın Önemi

Arkeolojik fotoğrafta objektiflerin tümü (normal, geniş, dar açı, zoom ve makro objektifler) kullanılabilir. Perspektif düzeltici objektifler de mimari çekimler için kullanılmalıdır. Kazı alanını geniş olarak görmek için veya mezar odası gibi dar alanlarda panoramik çekimler yapılır.

Arkeolojik fotoğrafçılıkta buluntu ve eserlerin net, detaylı ve belirgin bir biçimde görselleştirilmesi, belgelenmesi ve kayıt altına alınması gerekir. Bu nedenle nesnelerin normalden daha yakın mesafede tüm ayrıntıları ile görüntülenmesini sağlayan makro fotoğraf çekimleri önemli bir yer tutar (Görsel 3.89). Bu çekimlerde sarsıntıyı önlemek, daha net görüntüler elde etmek için mutlaka tripod ya da monopod kullanılarak fotoğraf makinesi sabitlenmelidir. Çekimlerde makro objektifler kullanılabileceği gibi makine gövdesi ile objektif arasına takılan makro körükler sayesinde odak mesafesi kısaltılarak makro olmayan objektifler de kullanılabilir.

Görsel 3.89: Antik para detayı

3.3.5. Arkeolojik Değere Sahip Fotoğraflar

Arkeolojik açıdan değerli fotoğraflar; kazı alanları ile buralarda ortaya çıkarılan yapı, buluntu ve arkeolojik eserlerin belgelenmesi ve kazı raporlarında kullanılması amacı ile çekilen fotoğraflardır (Görsel 3.90). Kazı alanının fotoğraflanmasında arkeolojik değere sahip fotoğraflar çekebilmek için dikkat edilmesi gereken unsurlar vardır. Örneğin kazı alanlarında kimliksiz ve ölçeksiz çekilen bir fotoğrafın arkeolojik değeri azalır.

Arkeolojik fotoğraf çekimlerinde dikkat edilmesi gereken noktalar şunlardır:

- Kazı alanının yer aldığı topografya (coğrafi yapı) ile gösterilmesi önemlidir.
- Fotoğrafı çekilecek alan ve çevresinin temiz olmasına dikkat edilmelidir. Arkeolojik buluntular tozdan tamamen arındırılmış olmalıdır.
- Fotoğraflarda eserlerdeki detaylar gösterilmelidir. Fotoğraflar, kazı alanında bulunan yapılardaki duvar ve zeminlerin yapılarla olan ilişkisi ve yapının aslı hakkında bilgiler sunabilmelidir.
- Çekilen fotoğraflarla kazı alanı planları birbirini desteklemelidir. Bu nedenle fotoğraf çekim açıları iyi belirlenmelidir.
- Çekilen her fotoğrafın bir kimliği olmalıdır. Üzerinde kazı yerinin adı, yılı, alan numarasının bulunduğu kimlik; alanın bir köşesine kuzeyi gösteren bir ok ve metrik bir ölçek ile yerleştirilmeli ve bu şekilde fotoğraflanmalıdır.

Görsel 3.90: Kazı alanı

3.3.6. Konularına Göre Kazı Alanlarının Fotoğraflanması

Konularına göre kazı alanlarının fotoğraflanmasında dikkat edilmesi gereken bazı noktalar şunlardır:

- Yatay kesitler küçük olduğundan gün ışığında doğal renkleri gösterecek şekilde fotoğraflanmalıdır. Yatay kesitin tamamının kadraja alınması ve kesitin bulunduğu yüksekliğin tam hizasından çekimin yapılması arkeolojik fotoğrafta önemli unsurlardandır.
- Dikey kesitler büyük olduğundan tek bir fotoğraf karesinin içine sığmaz. Bu nedenle birbirinin devamı niteliğinde, sıralı, birden çok fotoğraf çekmek gerekir. İlk olarak kesitin tamamını görüntüleyecek şekilde uygun bir yerden fotoğraf çekilir. Daha sonra kesite yaklaşılarak birbirini tamamlayan seri fotoğraf çekimleri yapılır.
- Duvarlar, kalınlığının belli olması ve zeminle olan ilişkisinin gösterilmesi açısından yukarıdan aşağıya doğru fotoğraflanmalıdır. Çekimde duvar vurgulanmak isteniyorsa tele objektif kullanılmaktadır.
- Çukurlar, girintiler ve mezarlar; dik bir bakış açısı ve dik gelen ışıklandırma ile çekilmelidir. Çukurun bir kenarı ve zemin mutlaka gösterilmelidir. Mezarda bulunan malzemelerin ve kemik detaylarının farklı açılardan fotoğraflanması, fotoğrafın arkeolojik değerini artırır.
- Görsel 3.91'deki gibi kazı alanındaki buluntular; bozulmaya uğramadan, bulunduğu ortam ve zeminle bağlantısı değiştirilmeden ve hiç zaman kaybetmeden hemen fotoğraflanmalıdır. Bu buluntuların çizimleri yapıp korunmaya alındıktan sonra da fotoğraflanması arkeolojik fotoğrafçılıkta önemli konulardandır.

Görsel 3.91: Kazı sırasında eserin fotoğraflanması

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

- Çalışanların fotoğraflanması en az eserler veya arazi kadar önemlidir. Kazıda görevlendirilen yöre halkının ve çalışanların fotoğraf çekimleri konusunda bilgilendirilmesi gereklidir. Çalışan insanların fotoğrafları çekilirken arka plan ve yaptıkları iş gösterilmeli, gereksiz öğeler kadraja alınmamalıdır (Görsel 3.92).
- Kazı alanının tümünün ve arazi yüzeyinin havadan veya yüksek bir yerden fotoğraflanması, fotoğraflar belgeleme amaçlı kullanıldığından arkeoloji fotoğrafçılığında önem taşımaktadır (Görsel 3.93).

Görsel 3.92: Kazı sırasında çalışanların fotoğraflanması

Görsel 3.93: Kazı çalışması bitirilmiş ve ziyarete açılmış arkeolojik açık hava müzesi

3.3.7. Arkeolojik Fotoğrafta Estetik Bakış Açısı

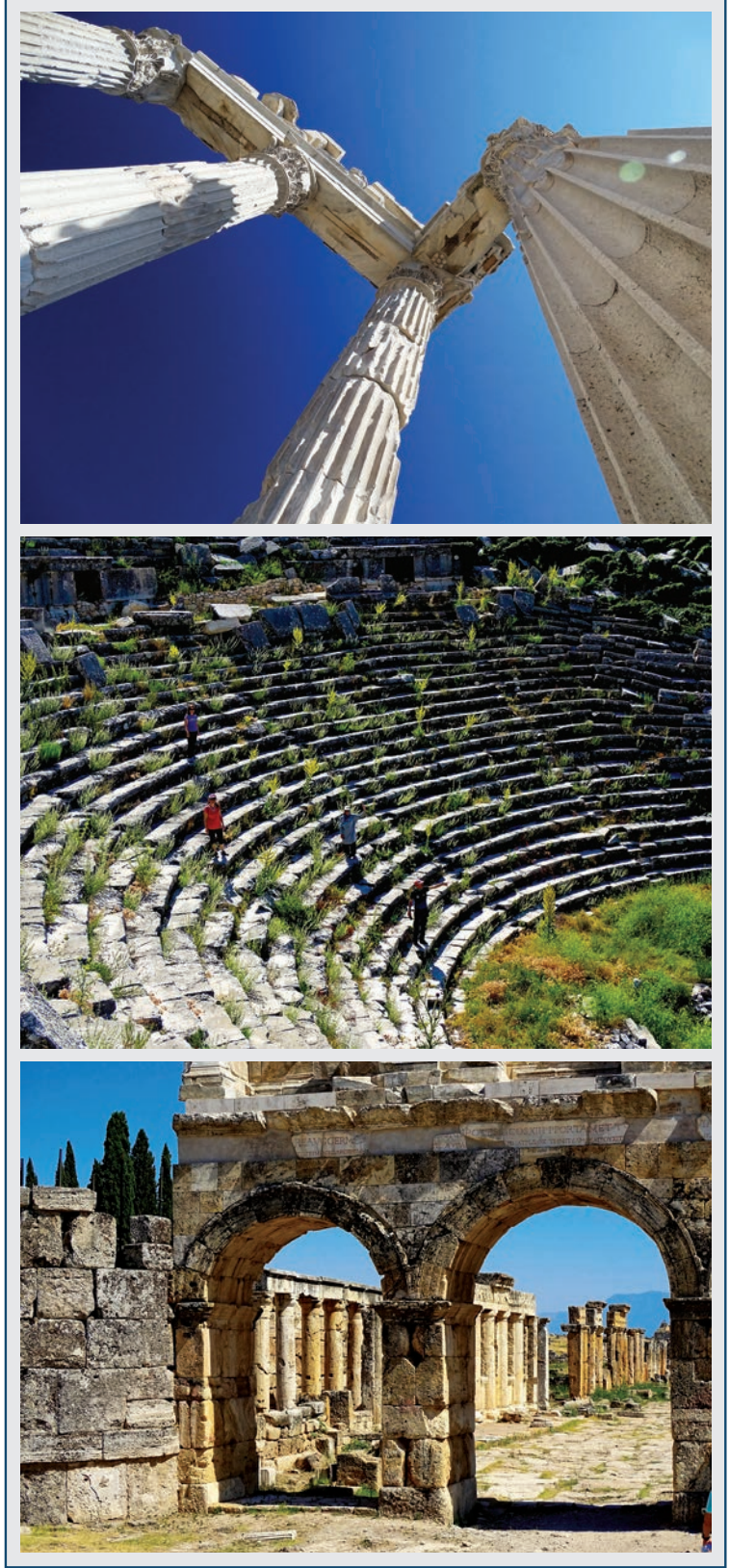
Arkeolojik fotoğraf çekimlerinde bazen estetik değerler ön planda tutulur. Bu fotoğraflar, özellikle yapılan kazı çalışmaları ile arkeolojik alanların tanıtımı ve kamuoyunda ilgi oluşturmak için ya da arkeolojik kültür turizmi amacı ile kullanılır (Görsel 3.94, 3.95).

Görsel 3.94: Gece çekilmiş arkeoloji fotoğrafı

Görsel 3.95: Arkeoloji fotoğrafı

Görsel 3.96: Arkeolojide kullanılan farklı bakış açıları

Görsel 3.96, 3.97, 3.98 farklı bakış açıları ve yansıma kullanılarak çekilmiş arkeolojik fotoğraflardır.

Görsel 3.97: Alt bakış açısı ile çekilmiş arkeolojik fotoğraf

Görsel 3.98: Arkeolojide kullanılan farklı bakış açısı

Görsel 3.99: Dış mekânda çekilmiş arkeoloji fotoğrafları

Görsel 3.99 ve 3.100 cephe bakış açısı ile çekilmiş perspektif etkili arkeolojik fotoğraflardır.

Görsel 3.100: Dış mekânda farklı bakış açıları ile çekilmiş arkeoloji fotoğrafları

Görsel 3.101: İç mekânda arkeolojik eserlerin fotoğraflanması

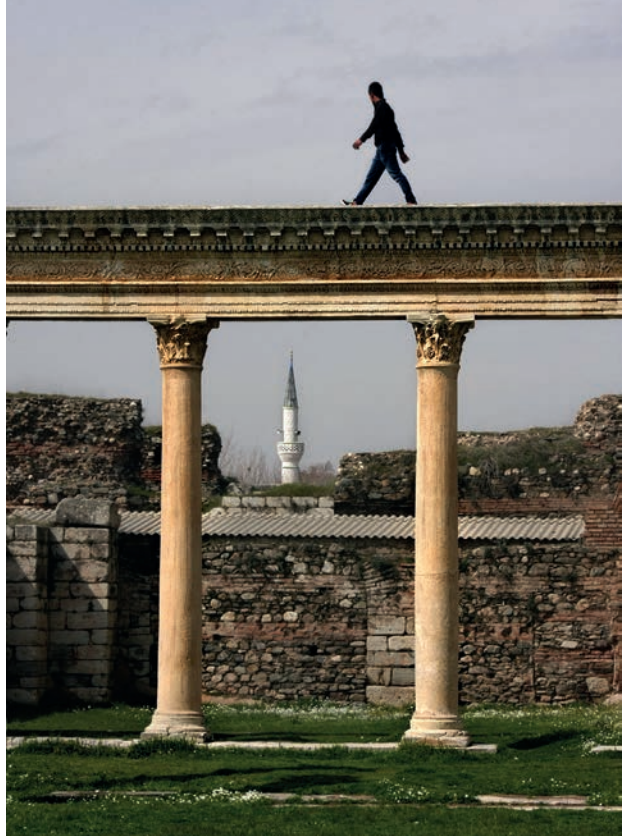

Görsel 3.102: Alt bakış açısı ile çekilen arkeoloji fotoğrafı

Görsel 3.101 mekânın var olan aydınlatması kullanılarak çekilmiş arkeolojik fotoğraflardır.

Görsel 3.102 alttan bakış açısıyla çekildiği için ön plandaki arkeolojik eser olduğundan daha büyük görülmektedir.

Görsel 3.103 arkeolojik fotoğrafa insan ögesi eklenerek çekilmiştir.

Görsel 3.103: İnsan ögesi kullanılan arkeoloji fotoğrafı

PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

Görsel 3.104'te görüntü düzenleme programı ile 360 derece görüntü oluşturulmuştur. Görsel 3.105'te ise fotoğrafçı panoramik görüntü ile arkeolojik alanın tamamını göstermiştir.

Görsel 3.104: Arkeolojik fotoğraf

Görsel 3.105: Panoramik arkeoloji fotoğrafı

Görsel 3.106: Gece çekilmiş arkeolojik fotoğraf

6. ETKİNLİK

Görsel 3.107: Arkeolojik fotoğraflar

Görsel 3.106 ve 3.107'deki arkeolojik fotoğrafları inceleyiniz.

- Basılı ve dijital yayın organlarından estetik değeri yüksek arkeolojik fotoğraflar bulunuz.
- Bulduğunuz fotoğrafları sınıfta paylaşınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Arkeolojik Fotoğraf Çekimleri

AMAÇ : Gerekli ekipmanı hazırlayarak farklı poz değerlerinde, doğal ışık koşullarına uygun arkeolojik fotoğraf çekimi yapmak.

Yaşadığınız yerde ya da çevre şehirlerinizde bulunan açık hava arkeoloji müzelerini veya arkeoloji müzelerini ziyaret ediniz. Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak müzede seçtiğiniz farklı arkeolojik eserlerden en az üç tanesinin farklı ışık koşullarında, farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle fotoğraflarını çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyararak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız arkeolojik müzeyi belirleyiniz.
3. Çekim yapmadan önce belirlediğiniz açık hava arkeoloji müzesini veya arkeoloji müzesini günün farklı saatlerinde ziyaret ediniz. Fotoğraflamak istediğiniz eserleri belirleyiniz.
4. Seçtiğiniz en az üç farklı eseri fotoğraflamak için sırasıyla her eserin ışık ölçümünü yapınız. Fotoğraf makinesinin gövdesini perspektife uygun biçimde tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz üç açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
5. Çekimler sırasında her bir arkeolojik eser için farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
6. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
7. Fotoğraf çekimleriniz sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
8. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "3. Dereceli Puanlama Anahtarı"ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

ÖĞRENME BİRİMİ : PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

UYGULAMA ADI : Tarihî Bina Çekimi

AMAÇ : Gerekli ekipmanı hazırlayarak farklı poz değerlerinde, doğal ışık koşullarına uygun tarihî bir binanın fotoğraf çekimini yapmak.

Aşağıdaki işlem basamaklarını dikkate alarak yaşadığınız yerde ya da çevre şehirlerinizde bulunan tarihî binalardan (Atatürk Köşkü, restore edilmiş tarihî özelliği olan bir bina vb.) seçtiğiniz bir binanın farklı ışık koşullarında, farklı açılardan ve farklı poz değerleriyle fotoğraflarını çekiniz.

Araç Gereç

1. Fotoğraf makinesi
2. Objektif
3. Tripod
4. Bilgisayar

İşlem Basamakları

1. İş sağlığı ve güvenliği tedbirlerine uyarak araç gerecinizi hazırlayınız.
2. Çekim yapacağınız tarihî binayı belirleyiniz.
3. Çekimden önce belirlediğiniz tarihî binayı mutlaka günün farklı saatlerinde ziyaret ediniz. Fotoğraflamak istediğiniz yerleri belirleyiniz.
4. Seçtiğiniz tarihî binayı fotoğraflamak için sırasıyla her bölümün ışık ölçümünü yapınız. Fotoğraf makinesinin gövdesini perspektife uygun biçimde tripod üzerinde ayarlayınız. Belirlediğiniz üç açıdan farklı poz değerleri ile fotoğraf çekimini gerçekleştiriniz.
5. Çekimler sırasında fotoğraf çekimi yaptığınız bölümlerin farklı açılardan farklı poz değerlerini (fotoğraf makinesi marka ve modeli, objektif, diyafram, enstantane, ISO) mutlaka not ediniz.
6. Fotoğraf çekimi bittikten sonra fotoğraf makinesini kapatıp hafıza kartını çıkarınız. Bilgisayara fotoğrafları aktarınız. Çektiğiniz fotoğrafları sınıfta yorumlayarak fotoğrafların değerlendirmesini yapınız.
7. Fotoğraf çekimleriniz sırasında planlı ve disiplinli çalışmaya dikkat ediniz.
8. Fotoğraf çekimi bittikten sonra arkadaşlarınızla çekim sırasında oluşan dağınıklıkları toplayınız, çevreyi düzenli ve temiz bırakınız.

DEĞERLENDİRME

Uygulama çalışmanızın süresi öğretmeniniz tarafından belirlenecektir. Çalışmanız Ek 1'de verilen "3. Dereceli Puanlama Anahtarı"ndaki ölçütlere göre değerlendirilecektir. Çalışmanızı yaparken bu ölçütleri dikkate alınız.

A) Aşağıdaki cümlelerde (...) ile boş bırakılan alanlara verilen bilgiler doğru ise “D”, yanlış ise “Y” yazınız.

1. (...) Mimari fotoğraf sadece şehirlerin belgelenmesinde kullanılır.
2. (...) Fotoğrafta derinlik etkisi oluşturabilmek için mimari fotoğraftan yararlanır.
3. (...) Perspektif bozulma tamamen mimari yapı ile ilgilidir.
4. (...) Sanayi fotoğrafı çekimlerinin amacı firmanın kurumsal kimliğinin görselleştirilmesidir.
5. (...) Sanayi fotoğrafçısı, sanayi ürünlerini gerçekçi şekilde fotoğraflamalıdır.
6. (...) Sanayi fotoğrafları gerçeklikten uzak ve piksel tabanlı programla düzenlenmelidir.
7. (...) Sanayi fotoğrafçısı, fotoğrafların hangi amaçla ve nerelerde kullanılacağını bilmelidir.
8. (...) Su altı fotoğrafçılığında ışığın kırılma ve yansımalarının fotoğrafa etkilerini bilmek deneyim gerektirir.
9. (...) Havadan çekilmiş olan arkeoloji fotoğrafları kazı çalışmaları için önemlidir.
10. (...) Kazı alanındaki buluntular, bulunduğu ortam ve zeminle bağlantısı korunarak hemen fotoğraflanmalıdır.

B) Aşağıda verilen cümlelerde yer alan boşlukları kutu içinde verilen ifadelerden uygun olan ile doldurunuz.

doğal ışık	kültürel miras
sanayi	yapay ışık

11. Mimari yapıların fotoğraflanmasında son derece önemlidir.
12. Üretim aşamasında yapılan çekimler.....fotoğrafı alanına girer.
13. Arkeolojik fotoğraf çekiminekorumak için başlanmıştır.

C) Aşağıdaki soruları dikkatlice okuyarak doğru cevabı işaretleyiniz.

14. Aşağıdakilerden hangisi mimari fotoğrafçılığın kullanım alanlarından değildir?

- A) Şehirciliğin belgelenmesi
- B) Restorasyon çalışmaları
- C) Ürün çekimleri
- D) Tanıtım, turistik amaçlı çekimler
- E) Tarihî binaların belgelenmesi

15. Fotoğraflarda derinlik hissi oluşturabilmek için aşağıdaki yöntemlerden hangisi kullanılamaz?

- A) Doğrusal perspektif
- B) Perspektif azalma
- C) Hava perspektifi
- D) Küresel perspektif
- E) Perspektif yığılma

16. TS veya PC objektiflerle fotoğraf çekerken aşağıdakilerden hangisini uygulamak doğru değildir?

- A) Fotoğraf makinesinin tripodla sabitlenmesi
- B) Işık ölçümünün kaydırma hareketinden önce yapılması
- C) Kısık diyaframın tercih edilmesi
- D) Netlemenin manuel (M) modda yapılması
- E) Auto focus (AF) modunun kullanılması

17. Sanayi fotoğrafı çekimlerinde aşağıdaki güvenlik önlemlerinden hangisi alınmalıdır?

- A) Aşırı bol ve rahat giysiler giyilmesi
- B) Koruyucu aksesuarlar kullanılması
- C) Pamuk yerine naylon giysiler tercih edilmesi
- D) Konuya çok yaklaşarak çekim yapılması
- E) Ön araştırma yapmadan çekimlere başlanması

18. Aşağıdakilerden hangisi Türkiye'nin ilk su altı fotoğrafçısıdır?

- A) Ara Güler
- B) Mustafa Kapkın
- C) Coşkun Aral
- D) Sami Güner
- E) George Bass

19. Makro fotoğrafçılığın arkeolojik fotoğrafçılıkta önemi aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Alan derinliğini artırarak eserleri ön plana çıkarması
- B) Fotoğraflara farklı bir bakış açısı getirmesi
- C) Eserleri net, detaylı ve belirgin bir biçimde görselleştirmesi
- D) Perspektif sağlayarak derinlik izlenimi oluşturması
- E) Fotoğraflarda ışığın daha iyi kullanılmasını sağlaması

D) Aşağıda verilen soruların cevaplarını boş bırakılan yerlere yazınız.

20. Mimari fotoğrafçıda bulunması gereken özelliklerden üç tanesini yazınız.

.....
.....
.....

21. Su altı arkeoloji fotoğrafı çekimi yapılırken dikkat edilmesi gereken noktalardan üç tanesini yazınız.

.....
.....
.....

EK 1

1. KONTROL LİSTESİ	GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
	Konunun amacına uygun olarak istediği nesneyi temin eder ve kullanır.		
	Nesnenin özelliklerine göre çekim ortamını hazırlar.		
	Hazırladığı çekim ortamına uygun fotoğraf çekimi yapar.		
	İstenilen bakış açılarına uygun olarak (cepheden, üstten ve alttan) nesnenin fotoğraf çekimini gerçekleştirir.		
	Grup içinde veya bireysel olarak verimli çalışır.		
	Düzenli ve temiz çalışmaya özen gösterir.		
	Öğretmen yorumları:		

2. KONTROL LİSTESİ	GÖZLENECEK DAVRANIŞLAR	GERÇEKLEŞTİ	GERÇEKLEŞMEDİ
	Çekimi yapılacak konuyu ve çekim ortamını belirler.		
	Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlar.		
	Çekim ortamının ışık koşullarını ayarlar.		
	Işık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını yapar.		
	Fotoğraf çekimini istenilen amaca uygun olarak gerçekleştirir.		
	Çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktarır ve arşivler.		
	Fotoğraf makinesi ve ekipmanlarının temizliğine özen gösterir.		
	Grup içinde veya bireysel olarak verimli çalışır.		
	Öğretmen yorumları:		

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

ÖLÇÜTLER	DERECELER				Alınan Puan
	1 (Geliştirmeli)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)	
Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen objeleri seçebilme ve kompozisyon kurabilme	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen objeleri seçememiş, kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen objeleri seçmiş ama kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen objeleri seçmiş ama etkili kompozisyon kuramamış.	Fotoğraf çekimi için geometrik formlara benzeyen objeleri seçmiş, etkili kompozisyon kurabilmiş.	
Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlayabilme, ışığa uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapabilme	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlayamamış, ışığa uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış ancak ışığa uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamamış ancak mevcut ışığa göre ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapabilmiş.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış ve ayarladığı ışığa uygun ISO, diyafram ve enstantane ayarlarını yapmış.	
Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlama ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapabilme	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlayamamış ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamamış.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamış ama çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapamamış.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamamış ancak çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapabilmiş.	Kompozisyona uygun biçimde fotoğraf makinesinin odak uzaklığını ayarlamış ve çekimi istenilen şekilde, amaca uygun olarak yapmış.	
Çektiği fotoğrafları hafıza kartından bilgisayar ortamına aktarabilme	Çekimleri bilgisayar ortamına aktarmış.	Çekimleri bilgisayar ortamında dosyalamış.	Çekimleri bilgisayar ortamında tarih vererek dosyalamış.	Çekimleri bilgisayar ortamında tarih vererek ve çekimlerin eleştirisini yaparak dosyalamış.	
Makinenin temizliğine özen gösterme, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışabilme	Makinenin temizliğine özen göstermemiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermemiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	
Toplam puan					
Açıklama	Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 5'tir. Puan 1-5 arası "Geliştirilebilir", 6-10 arası "Orta", 11-15 arası "İyi", 16-20 arası "Çok İyi" olarak değerlendirilecektir. Öğrencinin aldığı puanın 5 ile çarpılması sonucu 100 lük sisteme uyarlanır. (Örnek: 20x5=100)				

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

2. DERECELELİ PUANLAMA ANAHTARI

ÖLÇÜTLER	DERECELER				Alınan Puan
	1 (Geliştirmeli)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)	
Çekimi yapılacak konuyu ve çekim ortamını belirleme, fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlama	Konuyu ve çekim ortamını belirlememiş, fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlamamış.	Konuyu ve çekim ortamını belirlemiş ancak fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlamamış.	Konuyu ve çekim ortamını belirlemiş, fotoğraf makinesini hazırlamış ancak ekipmanlarını hazırlamamış.	Konuyu ve çekim ortamını belirlemiş, fotoğraf makinesi ve ekipmanlarını hazırlamış.	
Ortam ışık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını yapabilmek ve çekimi konunun amacına uygun olarak gerçekleştirebilmek	Ortam ışık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını yapmamış ve çekimi konunun amacına uygun olarak gerçekleştirmemiş.	Ortam ışık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını doğru biçimde yapmamış ancak fotoğraf çekimini konunun amacına uygun olarak gerçekleştirmiş.	Ortam ışık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını yapmış ancak fotoğraf çekimini konunun amacına uygun olarak gerçekleştirmemiş.	Ortam ışık koşullarına göre fotoğraf makinesinin ayarlarını yapmış ve fotoğraf çekimini konunun amacına uygun olarak gerçekleştirmiş.	
Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapabilmek, fotoğraf çekimini üç farklı odak uzaklığı ile gerçekleştirebilmek	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapmamış, fotoğraf çekimini üç farklı odak uzaklığı ile gerçekleştirmemiş.	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapmış ancak fotoğraf çekimini tek odak uzaklığı ile gerçekleştirmiş.	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapmış ancak fotoğraf çekimini iki farklı odak uzaklığı ile gerçekleştirmiş.	Konuya uygun olarak objektif seçimi ve netleme yapmış, fotoğraf çekimini üç farklı odak uzaklığı ile gerçekleştirmiş.	
Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimi yapabilmek ve çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivleme	Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimi yapmamış, çektiği fotoğrafları bilgisayar ortamına aktararak arşivlememiş.	Yalnızca tek kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimi yapmış, çektiği fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivlemiş.	Tek ve çift kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimleri yapmış, çektiği fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivlemiş.	Tek, çift ve üç kaçış noktalı perspektife göre fotoğraf çekimleri yapmış, çektiği fotoğrafları bilgisayara aktararak arşivlemiş.	
Makinenin temizliğine özen gösterme, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışabilme	Makinenin temizliğine özen göstermemiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermemiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	
Toplam puan					
Açıklama	Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 5'tir. Puan 1-5 arası "Geliştirilebilir", 6-10 arası "Orta", 11-15 arası "İyi", 16-20 arası "Çok İyi" olarak değerlendirilecektir. Öğrencinin aldığı puanın 5 ile çarpılması sonucu 100 lük sisteme uyarlanır. (Örnek: 20x5=100)				

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

ÖLÇÜTLER	DERECELER				Alınan Puan
	1 (Geliştirmeli)	2 (Orta)	3 (İyi)	4 (Çok iyi)	
Fotoğraf çekimi için uygun iç ya da dış mekânı seçer ve mekânın içinden çekime uygun eserleri belirleme.	Fotoğraf çekimi için uygun mekânı seçmemiş ve mekânın içinden çekime uygun eser belirlememiş.	Fotoğraf çekimi için uygun mekânı seçmiş fakat mekânın içinden çekime uygun eser belirleyememiş.	Fotoğraf çekimi için uygun mekânı seçmemiş fakat alternatif mekânlar içinden çekime uygun eser belirlemiş.	Fotoğraf çekimi için uygun mekânı seçmiş ve mekânın içinden çekime uygun eser belirlemiş.	
Çekim için gerekli ışık koşullarını tespit edip, ışık ölçümü yaparak ölçüme uygun ISO, diyafram, enstantane ve white balance ayarlarını yapabileme	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamamış; ışığa uygun ISO, diyafram, enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış fakat ışığa uygun ISO, diyafram, enstantane ayarlarını yapamamış.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamamış fakat mevcut ışığa göre ISO, diyafram, enstantane ayarlarını yapabilmiş.	Çekim için gerekli ışık koşullarını ayarlamış; ayarladığı ışığa uygun ISO, diyafram, enstantane ayarlarını yapmış.	
Çekim için perspektif kurallarına uygun bir şekilde tripodun yerleştirilerek çekimi amaca uygun yapabileme	Çekim için perspektif kurallarına uygun bir şekilde tripodun yerleştirilerek çekimi amaca uygun yapamamış.	Çekim için perspektif kurallarına uygun bir şekilde tripodun yerleştirilerek çekimi amaca uygun yapamamış.	Çekim için perspektif kurallarına uygun tripodun yerleştirilerek çekimi amaca uygun yapabilmiş.	Çekim için perspektif kurallarına uygun bir şekilde tripodun yerleştirilerek çekimi amaca uygun yapabilmiş.	
Çektiği fotoğrafları hafıza kartından bilgisayar ortamına aktarabileme	Çekimleri bilgisayar ortamına aktarmış.	Çekimleri bilgisayar ortamında dosyalamış.	Çekimleri bilgisayar ortamında tarih vererek dosyalamış.	Çekimleri bilgisayar ortamında tarih vererek ve çekimlerin eleştirisini yaparak dosyalamış.	
Makinenin temizliğine özen gösterme, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışabileme	Makinenin temizliğine özen göstermemiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermemiş ancak grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmamış.	Makinenin temizliğine özen göstermiş, grup ile veya bireysel olarak verimli çalışmış.	
Toplam puan					
Açıklama	Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 20, en düşük puan 5'tir. Puan 1-5 arası "Geliştirilebilir", 6-10 arası "Orta", 11-15 arası "İyi", 16-20 arası "Çok İyi" olarak değerlendirilecektir. Öğrencinin aldığı puanın 5 ile çarpılması sonucu 100 lük sisteme uyarlanır. (Örnek: 20x5=100)				

NOT: Öneri olarak hazırlanmıştır. Öğrenme ortamlarına göre düzenlenebilir.

1. ÖĞRENME BİRİMİ FOTOĞRAFTA BAKIŞ AÇISI

CEVAP ANAHTARI

1. D
2. D
3. Y
4. Y
5. Y
6. D
7. objektif
8. renk
9. siyah beyaz
10. fraktal
11. bakış açısı
12. D
13. A
14. B
15. D
16. Hangi türde (reklam, tanıtım, kişisel, stok fotoğraf vs.) fotoğraf çekeceğim?
Çekime uygun makine ve objektifler hangileridir?
Nesnelerin türü, özelliği (ahşap, cam, metal vs.) nedir?
Çekimi yapılan nesne türüne göre hangi ışık türünü tercih etmeliyim?
Fotoğrafın türüne göre nesne ya da nesnelerin fotoğraflarını iç mekânda mı yoksa dış mekânda mı çekmeliyim?
17. Fotoğraf makinesi ile çekilen görüntü aynı düzlemde ve aynı boydardır. Cephe çekimi fotoğrafa bakan kişilerde normal görünüm hissi uyandırır. Perspektif etkisinde derinlik olmaz.
18. Bu tür fotoğraflarda nesnelere olduğu gibi değil deformasyona uğramış gibi görünür. Bu tür çekimler küçük nesnelere olduğundan çok büyümüş gibi bir izlenim oluşturur.
19. Bu tür çekimler fotoğrafta sıkışan ve daralan bir algı yaratır. İnsan fotoğraflarında küçümseme, nesnelere küçültme etkisi bırakır.

2. ÖĞRENME BİRİMİ PERSPEKTİFİN FOTOĞRAFA ETKİSİ

CEVAP ANAHTARI

1. D
2. D
3. Y
4. Y
5. D
6. ufuk çizgisi
7. çift kaçış noktaları
8. sert ışık
9. alan derinliği
10. perspektif etkisi
11. 11. E
12. 12. D
13. 13. E
14. 14. C
15. 15. A
16. Işığın kontrolünü sağlamak, alan derinliğini ayarlamak, farklı objektifler kullanmak, ön planı fotoğraf karesine dâhil etmek, çizgilerden yararlanmak, çerçeveleri kullanmak ve renk ilişkilerini dikkate almak.
17. Konuyu ortaya çıkarmak, fotoğrafa boyut ve derinlik kazandırmak, aydınlık ve gölge alanlar oluşturmak ve dokuyu belirginleştirmek.

3. ÖĞRENME BİRİMİ PERSPEKTİF KURALLARINA UYGUN FOTOĞRAF ÇEKİMİ

CEVAP ANAHTARI

1. Y
2. Y
3. Y
4. D
5. D
6. Y
7. D
8. D
9. D
10. D
11. doğal ışık
12. sanayi
13. kültürel miras
14. C
15. E
16. E
17. B
18. B
19. C
20. Fiziksel zorlukları iyi bilmeli, detayları önemsemeli, kültürel ve sanatsal anlamda bilgi sahibi olmalı, makine ve ekipman bilgisine sahip olmalı, iç ve dış mekânda ışık kullanımını iyi bilmeli, çekim sürecini planlamalı ve çekimleri zamanında teslim etmelidir.
21. Dalgıçlık eğitimi almış olmalı, çekimlerde kullanacağı makine ve ekipman su geçirmez nitelikte olmalı, su altında ışık kullanımını ve ışık kırılmalarını iyi bilmeli, çekim planını en uygun çekim zamanı olan öğle saatleri için yapmalı, su altına çok inildiğinde renkler kaybolacağı için flaş kullanmalıdır.

- Akalın, İ. (2017). *Dijital Fotoğraf Hakkında Her Şey* (3. bs.). İstanbul: Şan Ofset Matbaacılık.
- Akbaş, F. ve İkizler, İ. (2016). *Fotoğraf Teknik Okumaları* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Akbaş, F. ve Korkmazgil, G. (2010). *Dijital Dünyada Fotoğraf* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Carroll, H. (2017). *İyi Fotoğraflar Çekmek İçin Bu Kitabı Okuyun* (4. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Derman, İ. (1992). *Fotoğraf*. İstanbul: Ağaç Yayıncılık.
- Ergin, E. (1989). *Her Yönüyle Fotoğrafçılık Tekniği* (2. bs.). İstanbul: İnkılap Kitabevi.
- Freeman, M. (2013). *Fotoğrafçının Gözü* (3. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Halley S. (2018) *Perspective Drawing* (1. bs.). Tempe Digital LLC Yayınları
- Kafalı, N. (2000). *Siyah Beyaz ve Renkli Fotoğrafçılık* (1. bs.). Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2004). *A'dan Z'ye Fotoğraf* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2009). *Dijital Fotoğraf Rehberi* (4. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2010). *100 Soruda Dijital Fotoğraf* (3. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2011). *İyi Fotoğraf Nasıl Çekilir?* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2016). *Tüm Yönleriyle Mimari Fotoğraf* (1. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kanburoğlu, Ö. (2017). *Fotoğrafın Büyüsü: Işık* (2. bs.). İstanbul: Say Yayınları.
- Kılıç, L. (2002). *Fotoğrafa Başlarken* (5. bs.). Ankara: Dost Yayınevi.
- Maga, İ. (2007). *Fotografçıya Fısıltılar* (1. bs.). İstanbul: YGS Yayınları.
- Prakes, D. (2012). *Görsel Fotoğrafçılık Sözlüğü* (T. Hepdinçler ve S.Özkal, Çev.). (1. bs.). İstanbul: Literatür Yayınları.
- Sözen, M. ve Tanyeli U. (2018). *Sanat Sözlüğü* (18. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Turani, A. (2018). *Sanat Terimleri Sözlüğü* (17. bs.). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- T.C. Milli Eğitim Bakanlığı (2020). *Grafik ve Fotoğraf Alanı Çerçeve Öğretim Programı*, Ankara.

- Beyoğlu, A. (2015). Sanat eğitiminde algı görsel algı ve yanılısama: Victor: Varsarely'nin çalışmaları üzerine bir inceleme, *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17(1), 333-348. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/trakyasobed/issue/30210/326103> (Erişim Tarihi: 19.10.2020 Saat: 16.30)
- Coşkun, E. (18.04.2012). *Thilt Shift Lensler Üzerine*. <https://www.fotopedi.org/tilt-shift-lensler-uzerine-8336> (Erişim Tarihi: 09.11.2020 Saat: 19.20)
- Dadak, N. (2014). *Arkeolojide Fotoğrafçılık Teknikleri Yüksek Lisans Tezi*, Adnan Menderes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı. https://www.academia.edu/35243885/Arkeolojide_Foto%C4%9Fraf%C3%A7%C4%B1%C4%B1k_Teknikleri_Lisans_Tezi (Erişim Tarihi: 10.11.2020 Saat: 21.05)
- Demirel, M.R. (2019). Tasarım prensiplerinden vurgunun görsel sanatlarda incelenmesi, *İstanbul Aydın Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Dergisi*, 5(9), 7-15. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/aydinsanat/issue/48718/618720> (Erişim Tarihi: 09.11.2020 Saat: 18.30)
- Özener, A. (2006). *Arkeoloji Biliminde Fotoğraf Teknikleri Yüksek Lisans Tezi*, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı. https://www.academia.edu/8344091/Arkeoloji_Biliminde_Foto%C4%9Fraf_Teknikleri (Erişim Tarihi: 10.11.2020 Saat: 20.57)
- <https://acikders.ankara.edu.tr> (Erişim Tarihi: 03.11.2020 Saat: 14.20)
- <https://atauni.edu.tr> (Erişim Tarihi: 22.10.2020 Saat: 11.30)
- <https://acikerisim.deu.edu.tr> (Erişim Tarihi: 24.10.2020 Saat: 10.00)
- <https://dictionary.cambridge.org/tr/> (Erişim Tarihi: 29.10.2020 Saat: 14.26)
- <https://foto.gen.tr/fotograf-makinelerinin-temizligi-ve-bakimi-nasil-yapilir/> (Erişim Tarihi: 09.11.2020 Saat: 11.10)
- <https://foto.gen.tr/fotografta-isigin-ozellikleri-turleri-ve-isik-kaynaklari-nelerdir/> (Erişim Tarihi: 13.11.2020 Saat: 21.15)
- <https://sozluk.gov.tr/> (Erişim Tarihi: 10.10.2020 Saat: 17.57)
- <https://tfsf.org.tr/tr/sabit-sayfa-detay/fotograf-terimleri-ansiklopedik-soezluegu-e-tr> (Erişim Tarihi: 20.10.2020 Saat: 16.40)
- <https://www.tdk.gov.tr/tdk/kurumsal/yazim-kilavuzu/> (Erişim Tarihi: 10.10.2020 Saat: 17.57)

Görsel Kaynakça

<http://kitap.eba.gov.tr/karekod/Kaynak.php?KOD=1505>

Not: Kaynakça, APA 6 kriterlerine göre hazırlanmıştır.